

Riksdagens protokoll

2010/11:69

Onsdagen den 9 mars

Kl. 09.00 – 18.03

Protokoll
2010/11:69

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 mars.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Mona Sahlin* (S) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 april.

Kammaren biföll denna anhållan.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:255

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:255 Avgifter i skolan

av Rossana Dinamarca (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 1 april 2011.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 7 mars 2011

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:259 Barn i sekundärboende
av Amineh Kakabaveh (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 april 2011.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 mars 2011

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:77 till justitieutskottet

Redogörelse
2010/11:ER1 till utrikesutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU10
Näringsutskottets betänkanden 2010/11:NU11 och NU12
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU27

Statlig förvaltning

6 § Statlig förvaltning

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU28
Statlig förvaltning.

Anf. 1 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! God morgon alla! I detta betänkande behandlas motioner om statlig förvaltning från den allmänna motionstiden. Vi socialdemokrater har valt att reservera oss till förmån för två av dessa motioner. En tar upp frågan om myndighetsutveckling och ekonomisk styrning av statliga myndigheter, och en lyfter upp behovet av skärpta betalningsrutiner för statliga myndigheter, kommuner och samhällsägda företag.

För att nå en effektivare statlig förvaltning föreslår vi att myndighetsstrukturen effektiviseras. De statliga myndigheterna har kompetent och välutbildad personal. Deras kvalifikationer och erfarenheter anser vi måste tas till vara bättre.

Vi anser att det borde finnas möjlighet att slå samman ett antal myndigheter, bland annat Statens kriminaltekniska laboratorium och Rättsmedicinalverket samt Fastighetsverket och Fortifikationsverket. Det finns också myndigheter som inte behöver finnas kvar som självständiga myndigheter, och vi menar att andra myndigheter kan ta över deras uppdrag. Det gäller till exempel Nämnden för statligt stöd till trossamfunden, Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar och Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden.

Vi vill förbättra den ekonomiska styrningen av myndigheterna genom att låta Ekonomistyrningsverket utveckla styrmedel som ger bättre ekonomiska incitament för myndigheterna att välja billigare lokaler. Vi vill också öka den administrativa samordningen mellan myndigheterna. För att göra det lättare att jämföra olika myndigheters kostnader vill vi att det utvecklas administrativa nyckeltal för den statliga förvaltningen. Vi vill också att staten ska tillsätta en utredning som sammanställer erfarenheter av att gå över till öppna standarder och fri programvara för statliga myndigheter.

Vi är också beredda att göra en indragning av anslagssparandet bland statliga myndigheter för att frigöra resurser till jobbskapande investeringar. Varje krona är nödvändig just för att skapa fler arbetstillfällen eller till exempel ge människor bättre utbildning i väntan på ett arbete, speciellt i dessa tider när vi ser att matchningsarbetet inte fungerar. Det är något helt annat än arbetslösa behov. Vi vet att varje anslagssparande bör provas noggrant och ordentligt. En del myndigheter bör helt undantas från det. Därför föreslår vi att man för 2011 drar in 800 miljoner kronor på anslagssparandet.

Fru talman! Under finanskrisen fick många små företag problem med sin likviditet. I flera fall berodde detta på att statliga myndigheter, kommuner och samhällsägda bolag inte betalade sina fakturor i tid. Det är naturligtvis oacceptabelt. Långa faktureringsstider är för alla små företag ett stort problem. Speciellt om man är underleverantör till ett större bolag får man ofta ligga ute med stora summor. Det finns anledning att se över de tider som gäller i dag i hela faktureringsystemet. Självklart måste samhället ta sitt ansvar och vara ett föredöme vad gäller betalning av fakturor. Det stämmer som det står i betänkandet att man kan driva fordran till inkasso, men det är inte vad vi efterfrågar i vår reservation och i motionen. Den möjligheten ska naturligtvis finnas – och det gör den – men nu handlar det om att samhället ska vara ett föredöme och att små företag inte ska behöva komma i kläm när andra inte sköter sig, och inte på grund av att privata företag eller samhället inte betalar i tid. Det är därför vi vill se en generell översyn av betalningsreglerna. Vi beklagar naturligtvis att majoriteten inte är med oss i detta. Det skulle vara en välkommen åtgärd främst för de mindre företagen. Många väntar fortfarande på att se effekterna av regeringens löfte om regelförenklingar för företag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till våra reservationer nr 1 och 2.
(Applåder)

Anf. 2 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Att rökning är skadligt för hälsan vet de flesta. De starka kopplingarna till en rad olika sjukdomstillstånd och till en för tidig död är

påfallande tydliga. Trots detta röker 13 procent av kvinnorna och 11 procent av männen i Sverige dagligen. Även om antalet rökare har minskat sedan 1980-talet är fortfarande tobaksbruket den enskilt största faktor som står för den största andelen av sjukdomsöranden i vårt land.

Varje år dör drygt 6 000 människor för tidigt på grund av tobaksbruk. Ohälsa knuten till rökning är inte en fråga bara för den enskilde utan också för samhället i sin helhet. Miljöpartiet vill att färre människor ska vara beroende av tobak och riskera sin hälsa.

Också passiv rökning leder till allvarliga hälsoförsämringar och orsakar i sig ungefär 500 förtida dödsfall per år i Sverige. För den majoritet av rökare som vill sluta röka och för dem som upplever problem med passiv rökning utgör rökfria miljöer ett stöd. En strategiskt viktig åtgärd är därför att stimulera arbetsplatser att besluta om rökfri arbetstid. I landstingsvärlden har detta fått hög acceptans och allt fler kommuner följer efter. Flera skäl talar för att också statliga företag ska uppmuntras att besluta om en sådan policy. Den är arbetsgivarnas bästa medel att på ett positivt sätt påverka de anställdas hälsa och minska antalet sjukskrivningar och förtidspensioneringar.

Fru talman! En policy för rökfria arbetsplatser ger alla anställda en ökad medvetenhet om rökningens negativa effekter och påverkar därmed också den allmänna opinionen. Det är vår uppfattning att regeringen bör vara ett föredöme och med hjälp av regleringsbrev och ägardirektiv göra statliga myndigheter, verk och företag till rökfria arbetsplatser. Jag yrkar därför bifall till reservation 3 i finansutskottets betänkande.

Betänkandet behandlar även delar av en motion från Miljöpartiet om djurskydd och alternativ till köttkonsumtion. Många människor i dag försöker minska sin köttkonsumtion eller väljer helt bort kött. För en del bottnar det i ett etiskt ställningstagande, en strävan efter att inte åsamka andra varelser lidande – men det finns också många andra skäl.

Rapporter om djuruppfödningens klimatpåverkan har gett förnyad aktualitet åt diskussionen om den globala köttkonsumtionens miljökonsekvenser, som utöver klimatet involverar problem som övergödning, avskogning och vattenbrist.

Animaliska livsmedel genererar generellt sett hög areal- och resursförbrukning jämfört med vegetabiliska livsmedel. Det väcker också frågor om solidaritet med världens svältande. Andra oroas över sambandet mellan animaliekonsumtion och ohälsa.

De flesta av oss har möjlighet att själva bestämma vad vi vill äta. För en del är dock valmöjligheterna begränsade. Motionärerna lyfter särskilt fram dem som av olika anledningar är i offentlig verksamhet, exempelvis skolor, sjukhus och äldreboenden. Det bör vara en självklar rättighet att även där kunna välja fullvärdig vegetarisk eller vegansk kost utan krav på intyg från föräldrar och läkare. Jag yrkar därför bifall också till reservation 4 i betänkandet.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag också yrka bifall till den gemensamma reservationen med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, reservation nr 1.

Anf. 3 STAFFAN ANGER (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkande FiU28, *Statlig förvaltning*, och avslag på samtliga mot-

ioner. Jag kommer främst att kommentera de reservationer som har gjorts av oppositionen.

Fru talman! En effektiv statsförvaltning i Sverige är naturligtvis av yttersta vikt för att hålla kostnaderna nere men också för att väl serva medborgarna i Sverige.

Den statliga förvaltningen består i dag av ca 370 myndigheter! För mig låter det väldigt mycket. Regeringen arbetar löpande med reformer för att minska antalet myndigheter och antalet anställda genom rationaliseringar och hopslagningar.

Under den senaste mandatperioden har antalet myndigheter minskat med 77 stycken och antalet årsarbetskrafter med 3 procent, och arbetet fortsätter självklart. Det kommer säkerligen ytterligare hopslagningar och rationaliseringar inom myndigheterna. Precis som i näringslivet krävs nytänkande och organisationsförändringar som förbättrar produktiviteten även i den offentliga sektorn och som bättre kan ta till vara skattebetalarnas pengar.

E-delegationen har regeringens uppdrag att följa upp myndigheternas samlade arbete med e-förvaltningen. Främjandet av öppna standarder och öppen källkod är en viktig uppgift.

E-delegationen, som inrättades i mars 2009, har till uppgift att koordinera myndigheternas arbete med e-förvaltning på myndighetsövergripande nivå och föreslå förbättringar inom e-området. Man har presenterat ett antal strategiska utvecklingsprojekt som bör drivas vidare i syfte att förenkla för privatpersoner och företag.

Vissa e-projekt har inte lyckats särskilt väl inom den allmänna sektorn. Men vi får inte förtröttnas, utan vi måste fortsätta att utveckla den här biten för att få ned kostnaderna och förbättra servicen. Sverige har successivt förbättrat sin effektivitet inom e-förvaltning, men mer, som jag säger, kan göras både i Sverige och i Europa.

Besparingar finns också att göra inom den administrativa stödverksamheten. Regeringen har tillsatt en utredare för att förbereda bildandet av ett myndighetsgemensamt servicecenter. Den verksamheten ska börja redan den 1 januari 2012.

Fru talman! Vad gäller reservationen om betalningsrutiner håller vi med om att de offentliga aktörerna måste hålla sina betalningsåtaganden. Många statliga och kommunala verksamheter har betalningsanmärkningar riktade mot sig vilket är oacceptabelt, allra helst om detta drabbar svenska småföretagare. Regeringen har uppmanat myndigheterna att betala i tid. Generellt kan sägas att även storföretagen i Sverige den senaste tiden ensidigt förlängt betalningstiderna gentemot underleverantörerna. Detta är inte bra. Regeringen måste fortsätta att bevaka detta område.

Vad gäller reservationen om rökning ligger ansvaret på respektive myndighet och företag vad gäller rökning under arbetstid. Det finns lagstiftning inom detta område och mycket har skett under de senaste åren. Även inom EU pågår en lagstiftning som skyddar medborgarna från tobaksrök på arbetsplatserna.

Fru talman! Den sista reservationen i betänkandet gäller djuren. En särskild utredare har i uppdrag att göra en översyn av den samlade djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. Utredaren ska analysera

hur den samlade lagstiftningen kan moderniseras så att den blir mer flexibel och målinriktad. Utredningen blir klar den 31 maj 2011.

Anf. 4 MARIE NORDÉN (S) replik:

Fru talman! Jag hade inte trott att jag skulle behöva gå upp och ta någon replik i det här ärendet, men jag känner ändå att det finns anledning att ställa minst en fråga till Staffan Anger. Det gäller frågan om att förbättra servicen när vi pratar om effektivisering av myndigheter och den utredning som nu ligger om servicekontoren ute i landet. Då undrar jag naturligtvis hur Staffan Anger ser på det besked som Försäkringskassan gav förra veckan, tror jag att det var, att konsekvenserna av de besparingar som ligger nu innebär att man i princip får lämna det samarbetet.

Hur ser regeringspartierna på den utvecklingen? Och vad tycker ni att man ska göra för att garantera servicen i hela landet?

Anf. 5 STAFFAN ANGER (M) replik:

Fru talman! Om jag kan det här rätt har Försäkringskassan fått 400 miljoner extra 2011 och 2012 och då organiserar verksamheten så bra man kan. 2013 måste man naturligtvis se till att man får en produktivitetsförbättring. Vad jag förstår pratar vi om 220 miljoner 2013, ungefär 3 procent av Försäkringskassans totala belopp. Det innebär i princip 1 ½ procents produktivitetsförbättring 2011 och 2012, och det måste man kunna klara.

Sedan har jag, och många med mig inom Alliansen, precis samma uppfattning som Marie Nordén om att man stänger servicekontoren. Det är ju inte vettigt. Det måste finnas möjlighet att spara de här pengarna på central administration. Det är ungefär som om en företagare som säljer konsumentprodukter till invånare i Sverige skulle stänga sin affär. Det är inte vettigt. Den servicen måste finnas nära. Och man kan inte bara säga att man ska använda Internet. Vi såg till exempel SEB göra det ett tag när det gällde banktjänster, bara över Internet, och det gick inte.

Jag personligen, och många med mig, håller med om att det här måste lösas på ett annat sätt. Nu är det ju myndigheten själv som ska lösa det. Man ska alltså spara 220 miljoner. Men det kan man lösa, enligt min uppfattning, på ett annat sätt.

Anf. 6 MARIE NORDÉN (S) replik:

Fru talman! Nu är det så att det ligger besparingskrav på Försäkringskassan. Sedan ska vi komma ihåg att det inte finns någon myndighet som har fått så många uppdrag som Försäkringskassan, och det finns nog ingen myndighet där personalen mår så dåligt som på Försäkringskassan. Och när vi pratar om produktivitetsförbättringar kan vi se att det är personalen som kommer i kläm. Försäkringskassan är definitivt ett exempel på hur man inte borde hantera en myndighet.

Det är lätt att säga att det här är någonting som Försäkringskassan centralt borde ta ansvar för. Ja, det kan man tycka, men det är ändå regeringen som ger direktiv till Försäkringskassan. Här har man ju möjligheten att tala om för Försäkringskassan hur de får eller inte får organisera sig och att de har ett ansvar att leva upp till de regionalpolitiska krav som kan ställas. Skulle man vara tydlig i den delen skulle inte Försäkringskassan kunna göra de här förändringarna.

Jag tycker också att det är rimligt att se över möjligheten för Försäkringskassan att organisera sig på ett sätt som är rimligt utifrån en ekonomi som är möjlig. Jag tycker nog inte att man tar det ansvar som man borde göra, vare sig för Försäkringskassans personal eller för dem som ska ta del av Försäkringskassans tjänster. Här tycker jag att man borde få bakläxa och gå hem och fundera på: Hur borde vi göra i stället?

Tycker inte Staffan Anger att man borde styra upp Försäkringskassan och vara tydligare i sina direktiv, till exempel i regleringsbrev? Och tycker inte Staffan Anger att man gör det lite lätt för sig när man säger att Försäkringskassan själv ska organisera och ta ansvar för det här när det ändå är en så ansträngd organisation?

Anf. 7 STAFFAN ANGER (M) replik:

Fru talman! Som jag sade har Försäkringskassan nu fått 400 miljoner extra. Det är ett väldigt stort belopp. Den har fått nya arbetsuppgifter. Det är en samordning av kontoren med skattesidan och annat, vilket är väldigt viktigt, där man får gemensamma servicekontor. Det konceptet måste finnas kvar.

Sedan måste alla i den offentliga sektorn bli bättre. Det måste vara en produktivitetsvinst. Men det innebär inte att man ska jobba hårdare. Det gäller bland annat att man får datasystem och annat som hjälper till och att man kan samordna olika aktiviteter, administrationer, skattekontor och annat. Visst finns det besparingar att göra.

När det gäller att styra myndigheter får vi se vad förslaget gäller. Om jag vore minister skulle jag skicka tillbaka det. Det skulle jag säga personligen, men det får jag kanske inte säga här i riksdagen. Jag skulle låta dem titta på vad man kan spara på den centrala administrationen och se till att man har en god servicegrad mot svenska folket.

Anf. 8 ANNIE JOHANSSON (C):

Fru talman! De senaste veckorna har vi tydligt kunnat bevittna kraften i den digitala revolutionen och vad det betytt när stat och myndigheter försöker tysta det fria ordet och informationsflödet. Jag syftar naturligtvis på de folkliga resningarna i Nordafrika och Mellanöstern där inte minst Facebook och Twitter spelat en avgörande roll för att kunna samla och engagera människor mot förtryck och korruption och för fred, frihet och demokrati. Detta är, menar jag, det ultimata beviset på hur tekniken kan användas i människors tjänst.

Det finns oändligt många fler, mer vardagliga, exempel på hur människor och länder knyts samman allt tätare tack vare den ökade digitaliseringen. Det handlar om föräldrar som kan ha kontakt med sina barn på andra kontinenter, födelsedagspresenter som köps online och företag som marknadsför sina produkter och tjänster för en världsmarknad på hemsidan.

I Sverige har vi varit bra på att utnyttja de möjligheter som IT för med sig. Vi är ett av världens mest uppkopplade länder och ligger långt fram i utvecklingen av mobila bredband och e-tjänster. Enligt World Internet Institute använder 85 procent av alla svenskar Internet, vilket är högst bland alla de undersökta länderna. Men vi kan och ska inte nöja oss med detta. Vi måste bli ännu bättre.

Fru talman! Detta betänkande rör statlig förvaltning. Jag kommer att fokusera på just e-förvaltning. Regeringens mål är att Sverige ska vara världens mest framgångsrika digitala samhälle. Det innebär att IT kvalitativt ska förbättra människors vardag, vara tillgängligt för alla och leda till att vi jobbar smartare och mer effektivt.

I syfte att realisera detta utarbetas för närvarande en horisontell och sammanhållen strategi i Regeringskansliet, Digital agenda, som ska vara färdig att presenteras senare i år. Det innebär att alla fullt ut ska kunna dra nytta av de fördelar som informationstekniken ger. Det är främst inom vård, skola och miljöarbete som möjligheterna inte utnyttjas optimalt i dag. Det är också i dessa sektorer som Sverige har mest att vinna på IT-användandet.

Fru talman! Den digitala utvecklingen ska prägla alla delar av vårt samhälle. Det gäller inte minst det offentliga Sverige, som ska föregå med gott exempel på området. I mars 2009 inrättades E-delegationen som har till uppdrag att koordinera myndigheternas arbete med e-förvaltning på en övergripande nivå och att föreslå hur utvecklingen bör bedrivas framöver. Två betänkanden har hittills presenterats, och arbetet med att göra politik av förslagen pågår.

Från Centerpartiet vill vi särskilt framhålla vikten av att arbetet med e-förvaltning tar fart och ger goda resultat runt om i vårt land, i kommuner, landsting och regioner. Här finns stora möjligheter till effektiviseringar, kostnadsbesparingar och ökad snabbhet i processerna som har stor potential att komma medborgarna till del i deras vardag. I dagsläget finns både bra och mindre bra exempel. Det viktiga är att vi sprider de goda exemplen så att förvaltningarna kan lära av varandra.

Nyligen, närmare bestämt den 25 februari, kom ett glädjande besked från Bryssel. Sverige toppar återigen EU-kommissionens jämförelse över medlemsstaternas e-förvaltningar. Jämfört med undersökningen från 2007 har vi klättrat från en sjundeplats till absoluta toppositioner inom flertalet områden. Målsättningen i regeringens handlingsplan från 2008 har därmed uppfyllts. Men, som sagt, vi vill och kan mer. Med den digitala agendan kommer vi att stärka vår position och utveckla vår politik ytterligare.

Jag vill avsluta med att återigen snegla mot kontinenten och Bryssel. I EU-kommissionens nya tillväxtstrategi, Europa 2020, ingår nämligen flaggskeppsinitiativet Digital agenda för Europa. I och med detta har ambitionsnivån för utbyggnad och användning av IT inom EU blivit betydligt mycket större. För oss är det angeläget att Sverige ska ha en fortsatt ledande roll i EU:s arbete på området inom e-förvaltning och digitalisering i övriga samhället. Därför ska den digitala agendan för Sverige svara mot målen i den digitala agendan för Europa och bidra till att möta målen i Europa 2020-strategin. På så sätt kan de olika åtgärderna och erfarenheterna förstärka och korsbefrukta varandra – en win-win-situation.

Fru talman! I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på de motioner som lyfts fram.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2010/11:FiU29

Offentlig upphandling.

Offentlig upphandling

Anf. 9 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! I detta betänkande behandlas motioner om lagen om offentlig upphandling från allmänna motionstiden.

Varje år köper stat, kommuner och landsting varor och tjänster för ca 500 miljarder kronor. Det är hisnande stora summor vi talar om. Offentliga upphandlare ställer i dag ytterst sällan några kvar på sina leverantörer vad gäller kollektivavtal och efterlevnad av deklarationen om de mänskliga rättigheter eller ILO:s kärnkonventioner.

För att utreda frågan om rätten att ställa sociala, etiska och miljömässiga krav, bland annat på kollektivavtal i samband med upphandling, tillsattes Upphandlingsutredningen som kom med sitt slutbetänkande 2006. Där dras slutsatsen att det inte finns några rättsliga hinder i vare sig EU-rätten eller svensk lagstiftning mot att ställa sociala, etiska eller miljömässiga krav, inklusive krav på kollektivavtal, vid offentlig upphandling.

Vi anser att frågan är mer politisk än juridisk. Det står riksdagen fritt att ändra lagen om offentlig upphandling så att krav på kollektivavtal kan ställas. Visst borde det vara en självklarhet att stat, kommuner och landsting aktivt deltar i kampen mot social dumpning, utnyttjande av svart arbetskraft och skattefiffel genom att kräva kollektivavtal för att köpa tjänster av privata entreprenörer för skattepengar. Ett slående mantra när vi diskuterar budgetfrågor är att varje skattekrona är viktig och att skattepengarna ska användas seriöst och med ansvar.

Fru talman! ILO-konventionen 94 slår fast att offentliga upphandlingar ska innehålla klausuler som garanterar arbetstagare löner, arbetstider och andra villkor som inte är mindre förmånliga än de som finns i kollektivavtal för arbete av samma slag i den bransch och i det område där arbetet utförs. En ratificering av konventionen skulle, liksom krav på kollektivavtal vid upphandling, förbättra möjligheterna att motverka social dumpning eftersom företag som konkurrerar med hjälp av dåliga villkor för sin personal då uteslås från offentlig upphandling. En ratificering underlättar därmed upprätthållandet av goda löne- och anställningsvillkor i Sverige och är samtidigt en garant för konkurrens på lika villkor mellan företagen. Konkurrens på lika villkor är väl någonting som vi alla här i kammaren tycker är viktigt. Därför borde regeringen genomföra de förändringar i lagstiftningen som krävs för att kollektivavtal kan och ska krävas vid all offentlig upphandling.

Fru talman! Från att vård och omsorg tidigare i stor utsträckning drivits i kommuner och landsting i egen regi tillkom under 1990-talet ett antal andra utförare. Vi kunde se att marknadslösningar och fri konkurrens om gemensamma medel inte är en garant för god kvalitet och allas rätt till god service utifrån individens behov. Det behöver inte heller ge ett effektivt och rättvist utnyttjande av resurserna.

Vi stöder en lagstiftning som möjliggör valfrihetssystem där landsting eller kommuner certifierar de olika utövarna inom hälso- och sjukvård

och omsorg samt ställer upp de krav som ställs på verksamheten. Vi anser också att det är viktigt att det är politiker som tar ansvar för verksamheter, för skattepengar och för hur de används. Vi är inte på något sätt emot alternativa utövare. Jag kommer från ett län, Jämtland, där man var först med att se till att det fanns ett kooperativ som fick möjlighet att bedriva äldreomsorg. Vi fick en kooperativ och personalägd hälsocentral långt innan det på andra ställen kom privata hälsocentraler som var finansierade med skattemedel. Vår hälsocentral kom till genom avtal och samtal med personalen och på personalens villkor.

Det handlar om att använda resurserna på ett ansvarsfullt sätt och kanske inte släppa in de investmentföretag som tjänar de stora pengarna på de här verksamheterna.

Vi anser att det är viktigt att man inte har hälso- och sjukvård i upphandling. Vi anser snarare att det är direkt olämpligt att använda upphandlingsformen i de här verksamheterna. Vi vet att det finns andra sätt att släppa in utövarna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 3 och 10.
(Applåder)

Anf. 10 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Jag tror att yrkandet blev fel. Det gäller reservation 4 under punkt 10.

Kampen för kollektivavtal på svenska arbetsplatser handlar om att alla arbetstagare ska behandlas lika. Alla som arbetar i Sverige ska garanteras rimliga löner och arbetsvillkor, oavsett varifrån de kommer. Kollektivavtalens viktigaste funktion är att förhindra underbudskonkurrens. Löntagare ska inte tävla om arbetstillfällen med lägre löner och sämre arbetsvillkor. Seriösa företag ska inte konkurreras ut av oseriösa. Förhandlingsrätten, rätten att fritt teckna kollektivavtal och konflikträtten ska alltid värnas. Det är en förutsättning för att den svenska kollektivavtalsmodellen ska kunna utvecklas och stärkas.

Regeringen som tätt som oftast hävdar att den står bakom den svenska kollektivavtalsmodellen borde omedelbart efter EG-domstolens Laval-dom hösten 2007 ha reagerat till försvar för den svenska kollektivavtalsmodellen, men den valde att avstå. Inte heller under det svenska ordförandeskapet i EU under andra halvåret 2009 lyfte regeringen ett finger för att värna förhandlings- och konflikträtten och rätten att fritt teckna kollektivavtal.

I stället valde regeringen att genomdriva anpassningar av den svenska lagstiftningen som på flera punkter går längre i inskränkningen av de fackliga rättigheterna än vad EG-domstolens dom kräver.

ILO är FN:s organ för arbetsmarknaden och består av representanter från regeringar, arbetsgivare och fackförbund. ILO har åtta så kallade kärnkonventioner som behandlar de grundläggande spelreglerna på arbetsmarknaden, som förbud mot slav- och barnarbete samt skydd för förenings-, förhandlings- och konflikträtt.

Det borde vara självklart att offentliga arbetsgivare i sin upphandling anlitar företag som följer de etablerade spelreglerna på arbetsmarknaden. Vid offentlig upphandling ställs dock alltför sällan krav på kollektivavtal och respekt för de grundläggande mänskliga rättigheter som anges i ILO:s kärnkonventioner. Lagen om offentlig upphandling är bristfällig

och borde förändras i syfte att motverka social dumpning och i stället garantera goda löne- och anställningsvillkor hos leverantörer och underleverantörer.

Konventionen slår fast att offentliga upphandlingar ska innehålla klausuler som garanterar arbetstagares löner, arbetstider och andra villkor som inte är mindre förmånliga än de som finns i kollektivavtal för arbete av samma slag i den bransch och i det område där arbetet utförs. En ratificering av ILO:s konvention 94 skulle, liksom ett krav på kollektivavtal vid upphandling, förbättra möjligheterna att motverka social dumpning eftersom företag som konkurrerar med hjälp av dåliga villkor för sin personal då uteslås från offentliga upphandlingar. En ratificering underlättar således upprätthållandet av goda löne- och anställningsvillkor i Sverige.

Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Fru talman! En jämlik hälso- och sjukvård är en av grundvalarna i den svenska välfärden. Alla människor i Sverige ska ha lika rätt till bra kvalitet och god tillgänglighet till vården oavsett var man bor, vem man är, vad man tjänar eller vilket kön eller vilken religion man tillhör. Det är patienter med störst behov som ska prioriteras först, inte de med störst plånbok. Det krävs ett tydligt politiskt ledarskap för att prioritera vården för de sjukaste och sköraste. Hälso- och sjukvården ska därför styras demokratiskt och finansieras gemensamt och solidariskt.

Vi anser att resurserna ska styras dit där behoven är störst. Regeringen har infört ny lagstiftning för valfrihet som innebär valfrihet för vårdföretag. Landstingens möjlighet att säkerställa att alla medborgares vårdbehov kan tillgodoses har starkt begränsats. Vi menar att de gällande lagarna LOV och lagen om vårdval har stora och avgörande brister. Lagarna innebär fri etablering för företag inom välfärdsområdet och hindrar därmed landsting och regioner att utforma och utveckla modeller för en god primärvård utifrån medborgarnas behov. Det kommunala självstyret sätts därmed ur spel.

Fri etablering innebär att landsting och regioner blir tvungna att tillåta vårdföretag att etablera sig där de finner det mest lönsamt. Det finns en risk att utbudet av primärvårdsenheter blir lägre i mer kostnadskrävande områden. Det är oacceptabelt att marknadsmekanismer ska sätta spelreglerna för en behovsstyrd verksamhet. Vi avvisar lagstiftning om fri etablering för vårdföretagen. Det är inte rimligt att privata vårdföretag har fri tillgång till skattebetalarnas pengar utan att politiska beslut har fattats.

En demokratiskt styrd och solidariskt finansierad vård som ges efter behov är en grundläggande del av den svenska välfärden. Det är viktigt att medborgarna har valmöjlighet. Det är medborgarna som ska ha rätt att välja vårdgivare, inte vårdföretagen som ska få välja patienter.

Vi är bekymrade över både etableringsfriheten och den minskade möjligheten för den politiskt valda majoriteten att styra vilka som har möjlighet att etablera sig och var. De valmöjligheter som i realiteten erbjuds medborgarna i stor utsträckning är större aktörer med överordnat vinstintresse. Detta utan att det innebär valfrihet i vårdutbud eller innehåll i verksamheten.

Lagen om offentlig upphandling, LOU, bör därför ändras genom att ta bort hälso-, sjukvård och omsorg från det lagen i dag omfattar. Med detta yrkar jag bifall till reservation 4 i betänkandet.

Prot. 2010/11:69

9 mars

Offentlig upphandling

Jag vill avslutningsvis, fru talman, göra ett förtydligande vad avser reservation 3 från Socialdemokraterna om fackliga organisationers insyn. På grund av ett missförstånd vid behandlingen i utskottet har det inte framkommit att Vänsterpartiet ställer sig bakom reservationen, vilket vår representant vid utskottsbehandlingen avsåg att göra. Jag framför därför här att också Vänsterpartiet står bakom reservation nr 3, och att vi kommer att rösta för densamma vid beslutet i kammaren om saken blir aktuell, men jag avstår för tids vinnande från att själv att yrka bifall.

Anf. 11 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! När vi behandlar detta betänkande och motioner inom området offentlig upphandling pågår en massa aktiviteter på våra myndigheter och i kommuner, landsting och regioner. Tiotusentals upphandlande myndigheter och enheter runt om i Sverige köper varor och tjänster till ett värde som uppskattas till mellan 450 och 535 miljarder kronor per år. Det är, precis som Marie Nordén har talat om för oss, mycket pengar som ska omsättas till goda investeringar i produkter och tjänster för att våra invånare ska få så bra utdelning som möjligt på de skattekonor som kommit in.

Bland de motioner som skrivits och sammanställts i detta betänkande finns det krav på svenska produkter och svenska tjänster. Enligt upphandlingens grunder är detta inte tillåtet. Det gäller därför att veta vad man gör när man gör en offentlig upphandling.

Det finns fem principer i all offentlig upphandling. Det är följande:

Principen om icke-diskriminering innebär att det är förbjudet att direkt eller indirekt diskriminera leverantörer främst på grund av nationalitet. Det finns fler exempel.

Sedan har vi principen om likabehandling som innebär att alla leverantörer ska behandlas lika och ges lika förutsättningar. Alla måste exempelvis få samma information vid samma tillfälle.

Den tredje principen gäller ömsesidigt erkännande som innebär att intyg och certifikat som ska utfärdas av en medlemsstats behöriga myndigheter ska gälla också i alla andra EU- och EES-länder.

Den fjärde principen är proportionalitetsprincipen som innebär att kraven på leverantören och kraven i kravspecifikationen måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som ska upphandlas.

Den femte principen gäller transparens och innebär att den upphandlande myndigheten har en skyldighet att skapa öppenhet genom att lämna information om upphandlingen och hur den kommer att genomföras.

I grunden är detta mycket bra för vårt land, även om vi kan känna att vi vill stödja den egna verksamheten, kanske speciellt i kristider. Det är en långsiktig förlust för ett land att driva protektionism. Vi i Sverige har en affärsidé som går ut på att vi är ett litet och bra land för god kvalitet som ska exportera våra produkter och tjänster.

Det som behöver ske är att de som upphandlar blir duktiga på att precisera vad de vill köpa – användning, funktion och kvalitet.

I mina möten och på seminarier om offentlig upphandling och i diskussion med såväl upphandlare som anbudsgivare återkommer ständigt kunskap och förståelse för att kunna göra en bra affär. Alla säger att vi

behöver ha duktiga upphandlare, och då är det där som vi ska lägga kruk-
tet.

Det pågår för tillfället en stor utredning som regeringen har tillsatt och som ska göra en stor inventering i hela Sverige i samtal med upphandlare runt om i vårt avlånga land. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lämnat särskilda yttranden med anledning av detta. De skriver att de har åsikter i frågorna men att de väljer att avvakta denna utredning. Det gläder mig att vi delar denna syn. Det vore olyckligt att förekomma den utredning som nu pågår med skall-krav i stället för börkrav som nyligen införts och som knappt har börjat verka.

Så sent som i det slutbetänkande, SOU 2006:28, som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hänvisar till rekommenderar man införande av börkrav. Sedan dess har en del vatten runnit under broarna och positioner har flyttats fram inte bara när det gäller börkrav utan när det gäller hela samhället.

Utredningen som ska vara klar sommaren 2012 ska då ha samlat in ett stort underlag om hur offentlig upphandling tillämpas ute i våra kommuner och lansting och vad de ser för hinder och möjligheter.

Jag tror att vi kommer att få veta att ambitionen är hög men att det krävs kunskapsspridning inom organisationer om hur affärer låter sig göras och de möjligheter som finns. Då ställs det också stora krav på de befattningar som ska utföra offentlig upphandling. Hur mycket som redan görs och vilka eventuella åtgärder som kommer att behöva göras återstår att se.

Fru talman! Det kan lätt glömmas bort att mycket i dag är tillåtet. Många gånger är det i underlagen som det görs fel när man ska upphandla varor och tjänster. Anbudsställaren vill uppnå en viss kvalitet men i stället ställs krav som begränsar, vilket gör att en god tanke leder till en dom i stället. Här finns det mer att göra.

Som jag tidigare nämnt ska alla krav som ställs i en upphandling vara möjliga att kontrollera. Det går i dag att ställa såväl miljökrav som andra krav, men det blir fel då upphandlare använder sig av ett utvärderingskriterium som de varken tänkt på eller haft möjlighet att kontrollera. Därför är det oerhört viktigt att inte bara ställa krav utan att ställa rätt krav.

Ett krav som den upphandlande myndigheten inte avser eller kan kontrollera kommer att strida mot likabehandlingsprincipen eftersom det inte är förenligt med öppenhet och ett objektiva upphandlingsförfarande.

Vilka villkor som får ställas måste avgöras i varje enskilt fall beroende på vad avsikten med upphandlingen är. Det som självklart också är viktigt är att man gör en ordentlig uppföljning i fråga om det som man köper.

Det har framförts krav på kollektivavtal och goda villkor för företag, och det är bra. Men jag ser också en annan utveckling som jag inte önskar, och det är att man försämrar för småföretagandet.

I dag är det kvinnliga företagandet 10 procent större än 2006. Det är fortfarande en lång bit kvar. Endast 25 procent av landets företagare är kvinnor, och vi vill se många fler. Dessa företagare och många med dem är potentiella säljare till den politiskt styrda organisationen som lyder under offentlig upphandling. När jag då läser motioner som pekar just i riktning mot att det ska vara lättare för småföretagare att medverka vid upphandling förvånas jag över krav på kollektivavtal. I förlängningen

stoppar ni därmed alla småföretag, enskilda och familjeföretag från att medverka till att sälja produkter och tjänster till kommuner, myndigheter och regioner. Jag är inte heller beredd att överpröva domar.

Kunskap om att ställa rätt frågor vid upphandling och att följa upp de affärer som görs kvalitetsmässigt är för mig ett långt mycket bättre sätt att påverka.

I detta betänkande behandlas 34 motioner med den behjärtansvärda ambitionen att uppnå ännu högre mål på olika områden med hjälp av offentlig upphandling. Det gäller dock att inte glömma bort att avsikten och syftet med offentlig upphandling är att säkerställa att upphandlande myndigheter på bästa sätt använder de offentliga medel som finansierar upphandlingar genom att dra nytta av konkurrensen på olika områden. Här har Sverige och svenska företag stora potentialer. Därför är det oerhört viktigt att vi på alla sätt bidrar till att göra den bästa offentliga upphandlingen som finns att göra i stället för att begränsa densamma.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner.

Anf. 12 MARIE NORDÉN (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att korrigera mig själv. Vi stöder naturligtvis reservation 4, inte 10, som gäller punkt 10.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson tar upp några frågor som jag ska säga något om. Jag kan börja med de kvinnliga företagarna. Hon sade att kollektivavtal skulle vara ett hinder för kvinnliga företagare att växa. Då måste jag ställa frågan vad Ann-Charlotte Hammar Johnsson egentligen menar med det. Menar hon på fullt allvar att kvinnliga företagare ska växa, bli mer framgångsrika och öka sin verksamhet genom att ha sämre villkor i sina företag? Moderaterna har ganska länge hävdat att de värnar den svenska modellen. Då undrar vi vari konflikten ligger. Om man värnar om företag och om att de ska konkurrera på samma villkor är det väl viktigt att företagen gör just det och har samma villkor även för sin personal? Ann-Charlotte Hammar Johnsson lyfter även fram att det är viktigt att företag behandlas lika. Varför är det inte lika viktigt att företagens anställda behandlas lika, så att företagen ges samma villkor att konkurrera både på arbetstagarfronten och på företagarfronten?

Anf. 13 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Marie Nordén för frågan. Det är ett sätt att tolka det. Som jag ser det behöver det inte finnas ett likhetstecken mellan att ha ett dåligt företag och att vara företagare.

I Sverige finns det i dag många företag, enmansföretag och andra, som inte har kollektivavtal. Då undrar jag om ni vill utestänga dessa företag och tvinga på dem ett kollektivavtal. Det kan vara så att de personer som arbetar i dessa företag har mycket bättre förutsättningar än personer som arbetar i företag som har ett kollektivavtal. Kollektivavtal är ingen förutsättning i sig för att det ska gå bra.

Jag undrar också hur ni ser på dessa domar eftersom ni nu kräver kollektivavtal. Spelar det ingen roll att det finns domar på detta område där det sägs att det inte är okej att skriva in kollektivavtal eller svenska villkor? Jag vill ha svar på hur ni har tänkt.

Anf. 14 MARIE NORDÉN (S) replik:

Fru talman! Ja, jag menar att man borde kunna ställa krav på samtliga företag att de ska ha kollektivavtal. Jag säger inte att alla företag utan kollektivavtal har dåliga förutsättningar, men kollektivavtalen är hur som helst en garant för att arbetstagarna har bra villkor.

Jag tycker fortfarande inte att man å ena sidan kan säga att man värnar den svenska modellen och tycker att den är viktig och att dessutom kollektivavtal är viktiga, och å andra sidan kan säga något annat. Moderaterna, Ann-Charlotte Hammar Johnssons parti, har hävdat ganska länge att det är viktigt att värna om kollektivavtalen. Det gör man bäst genom att ställa krav på kollektivavtal.

Det finns faktiskt länder som har gått före och som ställer högre krav vid upphandling. Danmark är ett sådant land som ställer krav på kollektivavtalsliknande förutsättningar när det ska göras offentlig upphandling. Det finns en forskare, en professor, som menar att Sverige inte utnyttjar EU-lagstiftningens möjligheter till skydd för arbetstagaren vid offentlig upphandling. Vi menar därför att man faktiskt inte har prövat möjligheten att ställa just dessa villkor.

Men jag vill återigen fråga: Vari ligger problemet att skapa lika villkor för företagen, inte bara för löntagarna? Det är faktiskt så att företagen i dag inte konkurrerar på samma villkor. Det handlar inte om att begränsa företagens möjligheter att växa eller att vara framgångsrika, utan det handlar om att ge alla möjlighet att konkurrera på samma villkor. Då undrar jag igen: Vari ligger konflikten? Om man värnar löntagarnas intressen, som Moderaterna säger att de gör, om man värnar kollektivavtalen och om man värnar den fria företagarens möjlighet att konkurrera på samma villkor som andra, vari ligger då konflikten?

Anf. 15 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik:

Fru talman! Det finns många sätt att göra saker och ting. Ett sätt känns bra för er. Jag ser ett annat sätt. Jag tycker att offentlig upphandling ska göras där ute. Där man har möjlighet att göra uppföljningar ser jag vikten av att göra bra offentliga upphandlingar och av att man i underlagen kan förenkla och förbättra på ett sådant sätt att tydliga och tuffa krav kan ställas – dock utan att kräva kollektivavtal eller svenska villkor, som ofta framkommer och som gör att det blir domar i fallet. Jag är, som jag tidigare sagt, inte beredd att överpröva domstolsbeslut. Om det blir fel och folk missbrukar system brukar det finnas beivrande av sådant. Då får man se till att följa upp i andra ändan.

Så sent som från april förra året finns det en dom från Botkyrka kommun där man brutit mot 1 kap. 9 § lagen om offentlig upphandling. En del av det som där sägs lyder så här:

”Enligt gällande rätt är det inte tillåtet att i samband med offentlig upphandling begära att en leverantör är bunden av eller tecknar ett kollektivavtal. Enligt kammarrätten i Stockholm ... missgynnar villkor som avser bundenhet till kollektivavtal vissa leverantörer” – exempelvis de småföretag som jag tidigare nämnt, därav min hållning.

Anf. 16 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! I finansutskottets betänkande 29 behandlas 39 motionsyrkanden om offentlig upphandling – motioner från nästan samtliga par-

tier i riksdagen. Det är uppenbart att frågor om offentlig upphandling berör och engagerar många.

Riksdagsledamöter i Miljöpartiet de gröna har väckt flera motioner om hur vi med offentlig upphandling som verktyg vill stärka en positiv miljöutveckling, utveckling av giftfria produkter och teknikutveckling samt verka för en minskad energi- och oljeförbrukning.

Den offentliga sektorn är en viktig aktör för att ställa om produktions- och konsumtionsmönster. Det var till exempel den offentliga upphandlingen som på 1980- och 1990-talen bröt mark för den stora minskningen av klorblekta produkter.

Vidare vill Miljöpartiet att offentlig upphandling i större utsträckning ska kunna användas för att stödja utvecklingen av social ekonomi och socialt företagande. Det offentliga har ansvar för olika gruppers sysselsättning. Genom offentlig upphandling skulle kommuner i högre grad kunna verka för att ge människor meningsfull sysselsättning.

Vi anser att den offentliga upphandlingen kan och bör användas mer aktivt – detta för att uppnå samhälleliga mål. Till viss del är det möjligt redan i dag, men lagstiftningen om offentlig upphandling är försiktigt formulerad och har få skall-krav, vilket skapar otydlighet och osäkerhet.

Lagstiftningen ligger också efter på en del områden utifrån vad som faktiskt är möjligt inom EU-samarbetet. Ett sådant exempel är direktivet om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon som redan förra året skulle ha varit infört i svensk lag. Det finns således behov av att se över lagstiftningen.

I september förra året fick en särskild utredare i uppdrag att

- utvärdera upphandlingsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv
- utreda om upphandlingsreglerna i tillräcklig utsträckning möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att göra goda ekonomiska affärer genom att tillvarata konkurrensen på marknaden och samtidigt använda sin köpkraft till att förbättra miljön och ta sociala och etiska hänsyn.

Vi välkomnar utredningen och tycker att den är bra. Med stort intresse väntar vi på utredningens slutbetänkande. I avvaktan på detta avstår vi från att reservera oss mot utskottets ställningstaganden.

Anf. 17 ANNIE JOHANSSON (C):

Fru talman! Marknaden för offentlig upphandling är mycket omfattande. Enbart den offentliga sektorn upphandlar årligen varor och tjänster för i storleksordningen 400–500 miljarder kronor. Det gör att det är väldigt angeläget att kunna garantera likabehandling, icke-diskriminering och en fri och öppen konkurrens. Alla aktörer – små som stora och svenska som utländska – ska kunna delta i upphandlingar på samma villkor.

Detta är en helt avgörande princip för oss. På så sätt säkerställs också största möjliga kostnadseffektivitet och samhällsnytta i upphandlingarna. Tillämpningen av lagen om offentlig upphandling måste bli mer smart och småföretagervänlig.

Inledningsvis yrkar jag bifall till finansutskottets förslag i betänkandet.

Jag kommer att ta upp tre områden: ILO-konventionen och kollektivavtal, utmaningsrätten samt lokal upphandling enligt lagen om offentlig upphandling.

Vänsteroppositionen – Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – driver med kraft kraven på kollektivavtal vid upphandling och ratificering av ILO:s konvention 94 från 1949. Det stora problemet med deras krav är att likabehandling och den fria konkurrensen då helt sätts ur spel. Det vet Socialdemokraterna. De har under sina regeringsinnehav haft 60 år på sig för att införa just ILO 94 från 1949. Men man har sett uppenbara svårigheter med att göra just detta.

För egenföretagare och småföretagare, som inte har kollektivavtal, innebär Socialdemokraternas och Vänsterpartiets politik att de utesluts från möjligheterna att inkomma med anbud. Inte minst skulle många företag på landsbygden drabbas oerhört hårt. Centerpartiet vill underlätta för egenföretagare och småföretagare att växa och anställa samt göra det möjligt att driva företag runt om i vårt avlånga land. Här är den offentliga upphandlingen en oerhört viktig marknad även för de egenföretagare som inte är i behov av kollektivavtal.

Vänsteroppositionens jobbpolitik skulle slå undan benen för tusentals av dessa företag som vi vet kommer att stå för jobbtillväxten framöver. Det är en egoistisk och tillväxtfientlig politik som långsiktigt kommer att skada Sveriges konkurrenskraft.

Vid sidan av dessa grundläggande invändningar för att värna jobb och tillväxt i Sverige tillkommer rättsliga invändningar. Enligt förvaltningsdomstolar anses frågan om krav på kollektivavtal strida mot gemenskapsrätten. Även EU-domstolen har prövat möjligheten till vissa krav på kollektivavtal vid upphandlingar – det så kallade Rüffertmålet – och kommit fram till att sådana krav strider inte bara mot de svenska upphandlingsreglerna, som tidigare sagts, utan också mot gemenskapsrätten. Det råder också en osäkerhet beträffande förhållandet mellan ILO-konventionens regler och EU-rätten.

Sammanfattningsvis innebär detta att det är självklart för Centerpartiet att yrka avslag beträffande absoluta krav på kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94. Vi vill nämligen underlätta för småföretag att växa och anställa, garantera likabehandling och icke-diskriminering samt stå upp för rättssäkerheten.

Fru talman! Utmaningsrätten är ett sätt för kommuner, landsting och regioner att utsätta sig för nytänkande och entreprenörskap. Företag och organisationer har härigenom möjlighet att visa att de kan göra jobbet bättre, billigare och/eller mer innovativt, till nytta för kommuninvånarna. Den potentiella marknad som kan öppna sig är mycket stor.

Enligt Konkurrensverkets bedömningar kan 70–80 procent av all kommunal verksamhet konkurrensutsättas. I dag är endast ungefär 10 procent konkurrensutsatt. Marknadens värde kan uppgå till så mycket som 700–1 000 miljarder kronor årligen. Med andra ord kan stora möjligheter vänta runt hörnet – om kommunerna tar chansen. Hittills har drygt 30 kommuner beslutat om utmaningsrätten.

Regeringens valfrihetsreformer, till exempel LOV, har öppnat kommunsektorn för företagare och entreprenörer samt lett till att kvinnor fått

fler arbetsgivare att välja bland och underlättat livspusslet för många. Därtill har effektiviteten, kvaliteten och tillgängligheten i välfärden ökat. Centerpartiet vill därför fortsätta att bygga vidare på valfrihetsreformer, till exempel genom att göra LOV obligatorisk i hela landet.

Att lagstifta om utmaningsrätt skulle däremot aktualisera komplicerade rättsfrågor och är därför inte realistiskt att genomföra. Icke desto mindre bör kommunerna göras uppmärksamma på de möjligheter som utmaningsrätten innebär så att de kan fatta välgrundade och ekonomiskt rationella beslut för sina egna verksamheter.

Utmaningsrätten är en principiellt viktig fråga inte minst eftersom positiva signaler sänds till det befintliga näringslivet. I småföretagen sker ofta en produkt- och tjänsteutveckling som på så sätt kan bli synlig och tillgänglig för kommunen.

Fru talman! Jag tror att vi alla kan skriva under på vikten av närproducerad mat, miljöhänsyn och sociala kriterier samt att stat och kommun ska vara ett väldigt gott föredöme. Det är oerhört grundläggande principer för Centerpartiet.

Att veta varifrån maten kommer, hur den odlas, vilken kvalitet den har och under vilka förhållanden djuren lever är en trygghet för oss alla. Glädjande nog utgör också den lokalt producerade – och ekologiska – maten en allt större del av våra livsmedelsinköp. Svenskarna har blivit mer kvalitets- och miljömedvetna, vilket naturligtvis är glädjande.

Särskilda krav på att varor och tjänster ska produceras lokalt eller enligt svenska normer går dock inte att ställa enligt den lagstiftning som finns. Det skulle strida mot såväl svensk rätt som grundläggande EU-regler och därigenom vara oförenligt med principerna om likabehandling och icke-diskriminering. Alla leverantörer måste behandlas lika och ges samma förutsättningar att lämna ett anbud.

Inom ramen för dessa grundläggande principer finns det dock en hel del som kan göras. Exempelvis anser vi i Centerpartiet att den offentliga sektorn bör utarbeta tydliga etiska och miljömässiga styrdokument för sin upphandling. Kommunerna måste också bli bättre på att utnyttja möjligheten att ställa krav som står i proportion till de upphandlade beloppen. I dag är kraven nämligen ofta för strikta även för små upphandlingar, vilket missgynnar mindre, ofta lokala, aktörer.

En ökad medvetenhet och kunskap hos kommunernas upphandlare kring hur kraven kan utformas för att ge de lokala producenterna samma förutsättningar som de större är därmed en viktig fråga framöver. I dag deltar bara runt en tredjedel av Sveriges småföretag i offentliga upphandlingar, trots att de är över 99 procent av antalet företag i landet. Det finns stora affärsmöjligheter i offentliga upphandlingar, så fler borde se möjligheter genom en enklare och snabbare administrativ process och genom mindre omfattning av själva upphandlingarna.

Det är oerhört viktigt att säkerställa att offentlig upphandling gör det möjligt även för mindre och lokala aktörer att vara med i processen. Här är det framför allt tillämpningen som är i fokus och som kraftigt behöver förbättras. Politiskt ledarskap runt om i Kommunsverige och Myndighetssverige skulle också kunna göra att tillämpningen blev inkluderande för mindre företag och inte exkluderande.

Fru talman! Först och främst vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Närproducerat, djurskyddslagar, etik, socialt ansvarstagande, kollektivavtal, miljökrav, lokalt producerat och så vidare – ja, viljan är stor att genom offentlig upphandling uppnå i många fall vällovliga syften. Vi har redan en mängd exempel på förslag till riksdagsbeslut, och i betänkandet kan man läsa ännu fler förslag om hur vi med lagens hjälp kan nå dessa syften.

Jag har själv många gånger funderat över hur vi genom exempelvis den kommunala upphandlingen ger fler aktörer av olika storlek chansen att vara med, hur vi ger ökade möjligheter att ställa relevanta miljökrav på varor och tjänster och hur vi ger producenter av animaliska produkter där djuren har drägligare förhållanden under sin livstid chansen att leverera trots högre kostnader än andra, mindre nogräknade, dito.

Samtidigt får vi inte glömma huvudsyftet med all offentlig upphandling. Reglerna ska garantera att alla leverantörer ska kunna konkurrera på lika villkor om att få leverera varor och tjänster till det allmänna. De ska även säkerställa att skattebetalarnas pengar används på det mest effektiva sättet, och de ska förhindra korruption och ensidigt gynnande av vissa.

Men samtidigt: Är det inte på tiden att Sveriges offentliga upphandlare ställer rättmätiga etiska krav vid upphandling av exempelvis animaliska produkter? Vad innehåller skoltallriken egentligen? Svenska skolbarn förtjänar att få äta kött där grisen fått bedövning innan slakt. Allt annat borde självklart vara oacceptabelt.

På många håll i landet kringgås höga ambitioner för en självklar djurhållning under upphandlingsprocessen. Offentliga upphandlare som ställer miljökrav är hårt ansatta av överklaganden från grossister. Den aktuella tyska köttdumpningen på den svenska marknaden accelererar problemet.

Det finns ingen ursäkt för kommuner att huka undan risken för överklagande. När kommunerna har full rätt och fullt stöd av Miljöstyrringsrådet att anlägga en högre ambitionsnivå vill grossisterna fortsatt kunna böka runt bland svaga upphandlingskrav och prisfokuserade förfrågningsunderlag.

På det sättet får grossisterna möjlighet att teckna avtal där man fritt kan botanisera bland Europas grisproducenter. Lägst pris vinner alltid under sådana förhållanden. Resultatet är goda marginaler för grossisterna och ett tallriksinnehåll med tvivelaktigt djurskyddsursprung för våra skolbarn.

EU-domar har klargjort möjligheten för upphandlande myndigheter att ställa krav på tillverkningsprocessen av en vara. Det ger därmed frihet för en kommun att ställa högre krav på maten till skolbespisningen än vad många gör i dag. EU-lagstiftningen är en bottenplatta varifrån vi kan kräva en försvarbar djurhållning.

Svenska grisfarmare är angelägna att möta grundläggande nivåer och ta kostnader för ett djurskydd som man kan tycka är självklart. Att då straffas ut i nästa steg vid offentliga upphandlingar av kommuner och landsting tycker jag rimmar illa.

Att grisarna får behålla sin knorr är en självklarhet, anser Kristdemokraterna. Stressade grisar som lever under industriella produktionsförhål-

landen biter av varandra knorrarna, med infektioner som följd. Det har gjorts att man i dessa sammanhang ofta – utan bedövning – klipper av grisarna knorren i samband med födseln. Den enda vettiga ambitionen är att behålla knorren och ha en djurhållning där grisen inte blir stressad.

Hälften av Europas producenter bedövar inte inför slakt. Den omfattande slakten utan bedövning är otäcka fakta att presentera men behöver lyftas upp till ljuset. Grisproducenter i en rad EU-länder skaffar sig nationella undantag från EU-lagstiftningen på en rad områden.

Regeringen har anslagit pengar till Miljöstyrningsrådet för att anlägga kriterier som är förenliga med EU-lagstiftningen och samtidigt hjälper upphandlande organisationer att ställa upphandlande miljökrav på sitt produktområde. För att ytterligare stärka förutsättningarna att ta hänsyn till etik och miljö utvärderar också regeringen upphandlingsregelverket med Anders Wijkman som särskild utredare.

I ljuset av den tyska köttinvasionen vi nu får erfara är det mycket som tyder på att fältet i striden om en moraliskt försvarbar skoltallrik i dag tillhör grossisterna. Kommunerna behöver ta sitt ansvar och sätta ribban betydligt högre. Det går alltså med dagens upphandlingslagstiftning att komma betydligt längre än vad som sker. Frågan är om exempelvis kommunerna i sina upphandlingar vill lägga några kronor extra på mat med högre kvalitet.

Vill det offentliga Sverige ta matchen på allvar för att premiera och ställa högre krav på exempelvis grisproducenterna? Möjligheten finns, men frågan är om lokalpolitikerna i detta land vill anta utmaningen.

Anf. 19 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag vill haka på det sista inlägget. Det gäller hur viktigt det är att vi ställer miljökrav och sociala krav på de inköp vi gör till kommuner och landsting, eftersom kommuner och landsting faktiskt kan gå före och se till att våra svenska grisbönder överlever tillsammans med glada grisar med knorr på svansen.

Vi nöjer oss inte med att säga att det finns en lagstiftning och att kommunerna redan kan göra detta. Vi vill skynda på arbetet. Vi tycker att det går alldeles för långsamt, och det är därför vi har skrivit i vårt särskilda yttrande att ribban måste höjas ytterligare så att de upphandlande enheterna är skyldiga att ställa miljökrav och sociala krav.

Med den borgerliga regeringen går det nämligen långsamt att titta över detta. Det sägs att Anders Wijkman inte ens har uppdraget att titta på hur man ska kunna snabba på att se till att de här kraven ställs. Om de inte ens har det uppdraget kommer det att ta lång tid, och då säger åtminstone de skaraborgska grisbönderna att vi inte kommer att ha kvar den svenska julskinkan över huvud taget.

Här behöver det alltså skyndas på. Vi kan inte nöja oss med att säga att det är kommuners och landstings ansvar. Vi måste som lagstiftare förtydliga lagen så att alla kommuner och landsting går före och köper julskinka och annat från de svenska grisarna, som vi vet har blivit behandlade på ett bra sätt och som inte åkt 200 mil. Man kan ha koldioxidkrav på transporterna. Man kan ha krav på att grisarna ska vara salmonellatestade och blivit behandlade på ett bra sätt. Det är viktigt för den svenska, inhemska, näringen, och därför behöver den borgerliga rege-

ringen skynda på ärendet. Vi nöjer oss inte med att det går så långsamt, för det innebär kris för den svenska grisnäringen.

Prot. 2010/11:69
9 mars

Offentlig upphandling

Anf. 20 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Monica Green tar upp ett oerhört angeläget ämne, att värna svensk livsmedelsproduktion och nu framför allt grisproduktionen med tanke på den kris som grisbönderna befinner sig i. Det är angeläget att vi skapar långsiktiga och gynnsamma villkor för dessa bönder på den svenska landsbygden så att de kan vara med i de offentliga upphandlingarna. Då är det intressant att Monica Greens parti driver krav på kollektivavtal för att man ska få vara med i de offentliga upphandlingarna, kollektivavtal som svenska lantbrukare sällan har eftersom de är enmansföretagare.

Monica Green säger att den borgerliga regeringen är så långsam. I den svenska riksdagen driver Socialdemokraterna fortfarande frågan om ILO-konventionen från 1949, trots att man innehaft regeringsmakten i 60 år efter att den tillkom. Tala om långsamhet hos de tidigare socialdemokratiska regeringarna!

Nu behöver vi handlingskraft, och den svenska regeringen har därför tillsatt en upphandlingsutredning. Socialdemokraterna har valt att skriva ett särskilt yttrande och inte en reservation eftersom de välkomnar den utredning som tillsatts för att se över upphandlingsreglerna och titta på frågan om miljöhänsyn och sociala hänsyn. Jag tycker att Monica Green far med osanning när hon säger att Socialdemokraterna kräver mer. De vill ju invänta utredningen, ledd av Anders Wijkman, som kommer att presenteras senare och tar upp just dessa frågor.

Vad är det Monica Green egentligen menar med långsamhet och att man inte står upp för den utredning som nu är tillsatt?

Anf. 21 MONICA GREEN (S) replik:

Fru talman! Innan jag svarar på det måste jag konstatera den totala okunskap som Annie Johansson innehar när det gäller kollektivavtal. Det är beklagligt att borgerliga ledamöter i Sveriges riksdag, och ledamöter som sitter i finansutskottet, inte har en aning om att kollektivavtal inte behöver tecknas av egenföretagare och företag som inte har anställda. Det är märkligt att vi har sådana företrädare i Sveriges riksdag. Jag beklagar att vi har en sådan okunskap.

När det gäller hastigheten och vårt särskilda yttrande säger vi där att ribban måste höjas ytterligare på de upphandlande enheterna. Vi nöjer oss alltså inte med att vänta in utredningen. Om det till och med är så, vilket vi fått höra, att Anders Wijkman enligt direktiven inte ens har att se över hur man tar sociala hänsyn och miljöhänsyn då ligger ett stort ansvar på dem som satt upp direktiven.

Låt mig ge ytterligare ett exempel. När vi träffade de förtvivlade grisbönderna i mitt hemlän Skaraborg satt borgerliga ledamöter runt bordet och påstod att vi gemensamt skulle ställa krav på ursprungsmärkning. Dagen efter röstade de borgerliga ledamöterna i Sveriges riksdag mot förslaget om ursprungsmärkning. De ville bara ha ursprungsmärkning på det som EU ställde krav på, nämligen nötkött, inte griskött.

På område efter område hindrar ni, Annie Johansson, de svenska grisbönderna att utveckla sin produktion. Det beklagar jag.

Anf. 22 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! I detta för de gröna näringarna på landsbygden mycket kritiska läge är det inte symbolpolitiken som är viktig, utan det handlar om att skapa gynnsamma villkor för att stärka den svenska konkurrenskraften inom såväl jordbruket som skogsbruket. Det handlar om att fortsätta att sänka skatter och att fortsätta att regelförenkla.

Jag kan konstatera att Eskil Erlandssons landsbygdsdepartement är bäst i klassen och har regelförenklat, särskilt på livsmedelsområdet, med nästan 34 procent under förra mandatperioden. Man måste fortsatt vara bättre på att regelförenkla. Detta gäller många departement, inte minst Finansdepartementet, som har mycket att göra för att förenkla vardagen och administrationen för småföretagare runt om i landet. Det är en ambition som regeringen har och måste fortsätta att arbeta för.

Det jag fortfarande hänger fast mig vid gäller kravet på kollektivavtal och ratificeringen av ILO-konventionen. Jag vet att Socialdemokraterna vet att det är stora problem att införa ILO 94. Det är därför man inte införde den under de 60 år man hade regeringsmakten. Jag vet också att det är svårigheter att införa den på grund av både vad förvaltningsdomstolar i Sverige har sagt, att den inte är förenlig med den svenska lagstiftningen, och framför allt på grund av vad EU-domstolen har sagt, att den inte är förenlig med gemenskapsrätten.

Det viktigaste nu är inte att snacka symbolpolitik utan att se till att det skapas konkurrenskraftiga regler för att bibehålla svensk livsmedelsproduktion och skapa gynnsamma villkor i den lokala offentliga upphandlingen så att små aktörer i kommunerna inte får benen undanslagna utan kan vara med i matchen och tävla om anbudet.

Anf. 23 MONICA GREEN (S) replik:

Fru talman! Det sista håller jag med Annie Johansson om, att det är viktigt att inte föra symbolpolitik och att vi inte bara ska snacka. Jag upplever det som att det bara är snack från regeringens sida. Ni handlar ju inte, Annie Johansson. Ni ser med öppna ögon på när Sveriges grisbönder lider. De är inte imponerade över ert sätt att arbeta.

Även om Annie Johansson är nöjd med hur det går till på Landsbygdsdepartementet är de svenska grisbönderna inte nöjda över huvud taget. De är förtvivlade. De beskriver för oss, gemensamt, att de inte kan fortsätta med sin produktion. Vi kommer att förlora den svenska produktionen helt och hållet. Vi får ingen svensk julskinka. Och då står Annie Johansson och säger att vi inte ska hålla på med symbolpolitik! Är ursprungsmärkning alltså symbolpolitik? Att ställa sociala krav och miljökrav, är det också symbolpolitik?

Vi tycker att det är viktigt att flytta fram positionerna. Vi vill rädda den svenska näringen på landsbygden. Ni vill bara snacka och komma med tjugiga ord. Nu gäller det att gå från ord till handling, Annie Johansson.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU19

Allmänna motioner om mervärdesskatt.

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

Anf. 24 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Betänkanden om mervärdesskatt brukar kanske inte tillhöra de mest upphetsande betänkandena vi debatterar i riksdagen. I detta betänkande döljer sig dock en stor eventuell förändring som rör hela Sverige. De borgerliga kollegerna i skatteutskottet kan koppla av, för jag tänker inte angripa dem eller skälla på dem, utan det sparar jag till nästa betänkandedebatt.

Här tror jag att vi, de politiska krafterna, samhället i stort, gemensamt måste ställa upp, skuldra vid skuldra. Problematiken i detta betänkande handlar nämligen om att EU anklagat Sverige för fördragsbrott när det gäller moms och mervärdesskatt inom den ideella sektorn.

Den ideella sektorn tror jag för oss alla är en av de absolut viktiga sakerna. Många av oss har minnen från jobbet med den ideella sektorn. Själv ser jag framför mig den lilla idrottsföreningen. Jag ser framför mig hur jag för första gången fick ansvar för kioskförsäljningen på hemmamatchen. Jag minns hur de förklarade för mig att smågodiset kostade olika, 50 öre och 1 krona, och hur jag försökte reda ut det när barnen skulle handla. Det var kaos men kändes ändå härligt.

Jag minns också när jag hade bilen full med barn och ungdomar som skulle i väg på sin första fotbollsmatch, jätteförväntansfulla. Sedan, på väg hem, var det lite deppigt när man hade fått stryk med 18–1, men efter tio minuter var det glömt. Det är den ideella sektorn.

Det är också den ideella sektorn när man som ung SSU:are värvade medlemmar och gjorde SSU-klubbar och fick förklara för ungdomarna att det inte bara är politik man ska ägna sig åt utan att någon av dem måste vara kassör också. Någon måste lära sig det här med debet och kredit. Någon ska vara ordförande och någon ska skriva protokoll. Det är den ideella sektorn i Sverige.

Jag skulle vilja påstå att det är förädlande för människor som är med och arbetar i den ideella sektorn. Om det nu blir så att vi förändrar vår lagstiftning så att den ideella sektorn blir tvungen att jobba med mervärdesskatten kommer det att krångla till det för många i små föreningar. Därför hoppas jag nu att vi tillsammans, alla partier i Sveriges riksdag, kan lova varandra att vi då ska göra allt som står i vår makt för att kompensera de ideella föreningarna för det besvär som kommer att uppstå om vi nu blir tvungna att genomföra detta. Därför har vi i Socialdemokraterna skrivit ett särskilt yttrande om detta. Det kanske är bara för att vi på något vis ska påminna oss själva om hur viktigt det här är.

Fru talman! Med dessa vänliga ord – för en gångs skull – yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 25 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet SkU19, *Allmänna motioner om mervärdesskatt*.

I princip är alla varor och tjänster momsskattepliktiga sedan skattereformen 1990/91 utom exempelvis sjukvård, tandvård, social omsorg, utbildning i offentlig regi samt bank- och finanstjänster. År 2008 var intäkterna från moms ca 304 miljarder. Det är alltså väldigt mycket pengar vi hanterar, och intäkterna ökar varje år. Därför är det av stor vikt hur man hanterar de olika momsfrågorna.

Vi har även EU:s mervärdesskattedirektiv att ta hänsyn till, och där regleras hur vi kan hantera våra olika momssatser. Alla länder måste ha en normalskattesats som ska vara minst 15 procent. Sedan kan man ha två lägre skattesatser varav den lägsta får vara minimum 5 procent.

Fru talman! I detta motionsbetänkande finns en lång rad motioner om olika skattesatser på olika varor och tjänster som motionärerna vill förändra. Förändringsviljan är stor och god. Frågan om olika skattesatser har alltid varit föremål för diskussioner och utredningar. Den senaste utredningen förespråkade en enhetlig momsskattesats som då beräknades hamna på ungefär 21,7 procent. Jag kan vidhålla att det inte känns speciellt lockande att höja matpriserna för småbarnsföräldrar för att göra det billigare att köpa en platt-tv. Det tycker jag inte känns som rätt politik.

EU har under en uppgörelse som antogs våren 2009 beslutat att medlemsstaterna kan använda reducerade mervärdesskattesatser för bland annat restaurangtjänster, och detta är något som regeringen håller på att titta på. Vi får väl återkomma till den frågan längre fram.

Fru talman! Det finns, som Hans Olsson sade, ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna gällande redovisningsskyldighet för moms för den ideella sektorn. Det generella undantaget från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och trossamfund som finns i Sverige är ju inte förenligt med EG-rätten. EU-kommissionen har också i en formell underrättelse till Sverige uppmärksammat att de svenska mervärdesskatte-tereglerna för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund inte synes överensstämma med EG:s mervärdesskattedirektiv.

Finansdepartementet har nu i januari hos kommissionen ansökt om ett särskilt bemyndigande om att införa en omsättningsgräns för ideella föreningars momsredovisning. Ansökan avser införandet av en omsättningsgräns för mervärdesskatt på 1 miljon kronor uttryckt i 2012 års prisnivå. Detta värde ska kunna indexuppräknas årligen, och ansökan avser undantag utan begränsning i tiden. Detta är jätteviktigt.

Jag håller helt och hållet med Hans Olsson om att den ideella sektorn är jätteviktig i Sverige. Den tar ett stort samhällsansvar och berikar mångfalden. Verksamheten inom den ideella sektorn bidrar till ett samhälle där människorna – medborgarna – är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor eller idrott.

De flesta av oss är nog medlem i någon förening eller har barn som är medlemmar i en idrottsförening. Som föräldrar har vi, precis som Hans Olsson, dragit våra strån till stacken. Jag har varit kassör i en orienteringsklubb. Den stora knäckfrågan om man skulle få momsredovisningsskyldighet blir just: Var hittar vi dessa kassörer? De växer inte upp som svampar ur marken. Det är skillnad mellan att sköta bokföringen i en förening som inte är momsredovisningsskyldig och att göra det i en som är det.

En omsättningsgräns på 1 miljon för mervärdesskatt innebär rätt mycket pengar. Det klarar sig de flesta ideella föreningar långt på. De

som har högre omsättning vet jag inte om man alla gånger ska kalla ideella föreningar. De blir snarare aktiebolag och andra stora klubbar.

Fru talman! I det särskilda yttrandet från S skriver man att man vill poängtera vikten av att föreningar *kompenseras* för de ökade belastningar som de drabbas av om verksamhet som i dag är skattebefriad inte längre kommer att vara det. Jag skulle vilja att Hans Olsson förtydligade lite vad man menar med detta. Vad menar ni? Vad vill ni kompensera dem med? Det är lätt att säga att man vill kompensera, men hur ska det gå till? Vill ni kompensera också de stora föreningarna, som har en omsättning på över 1 miljon? För dem som har en omsättning på under 1 miljon kommer det ju inte att ske några förändringar. Detta skulle jag vilja få svar på. Det kanske inte blir i dag, men det kan bli en annan gång.
(Applåder)

Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Det som vi nu hanterar omsluter i årets budget – om man nu ska tro finansministern, och det bör man absolut göra – 329,3 miljarder kronor. Det är ganska mycket pengar som mervärdesskatten drar in. Förra året, 2010, var det bara 295 miljarder. Det är alltså en uppgång på 30–40 miljarder i momsen per år. Det säger något om vikten av hur vi utformar momspolitiken. Den spelar en mycket stor roll.

Låt oss föreställa oss att det här skulle ligga en fettisdagsbulle och en oxfilé inköpt i Östermalmshallen i Stockholm. De sakerna beskattas med 12 procent. Spik – också en viktig sak – innefattar 25 procents moms. Det är likadant med blöjor och många andra saker. Dessa exempel illustrerar varför vi har så otroligt många motioner om skatteförändringar. Glasögon och kontaktlinser skulle man till exempel kunna sänka momsen på. Man skulle kunna sänka den på kulturevenemang, antingen de är dansanta eller ej, som Vänsterpartiet skriver. Då skulle Bert Karlsson slippa åka upp varje år och demonstrera för sänkt dansbandsmoms. Second hand-verksamhet har vi redan talat om, och Lena Asplund har tydligt redogjort för hur vi ser på detta.

Frågan är hur vi på lång sikt ska se på momsen. För tio år sedan, 2001, gjorde skatteutskottet ett tillkännagivande, som det heter på riksdagsspråk, om att den dåvarande regeringen, som företrädades av finansminister Bosse Ringholm, skulle göra en utredning om resultatet av en återgång till en enhetlig moms. Detta var Lena Asplund i sitt anförande lite kritiskt till. Utredningen gjordes av finansrådet Lennart Hamberg i Finansdepartementet. Han är numera domare i Högsta förvaltningsdomstolen. Han fann, precis som Lena Asplund nämnde, att en enhetlig moms skulle hamna någonstans kring 21,7 procent.

Det var de tidigare ledamöterna i skatteutskottet Lennart Kollmats och Karin Pilsäter som väckte förslaget till tillkännagivandet.

Betänkandet som kom 2005 har aldrig blivit hanterat av vare sig ministären Persson eller ministären Reinfeldt.

Det återstår att se om vi även i fortsättningen ska gynna dem som köper oxfilé i Östermalmshallen här i Stockholm och missgynna dem som köper blöjor. Hur vi har detta är en intressant fördelningspolitisk fråga.

De bekymmer man kan ha om att många i ett initialt skede skulle råka illa ut med sänkt moms kan vi ganska enkelt ordna genom höjda barnbidrag och höjda riktade pensioner. Det är inte det centrala problemet.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

Däremot skulle det få en del andra effekter. Arbetslösheten på skatterådsgivningssidan skulle öka radikalt. Det är väl den typ av effekter som man möjligen får stå ut med.

Vi vet alla att när vi går på McDonalds – även om jag själv inte är en sådan flitig gäst där – eller liknande etablissemang får vi alltid frågan av skatteskal om maten ska ätas där eller tas med. Tar du med den hem blir den nämligen lite billigare. På något sätt är detta en illustration av att mervärdesskatten behöver ses över.

Det är dock inte lätt. Visst har vi en del undantag här, men vi som har suttit och sitter i skatteutskottet vet att EU:s sjätte mervärdesskattedirektiv är under omarbetning. Så länge Fredrik Olovsson och jag har suttit i skatteutskottet har det varit under omarbetning, och det finns nog risk för att det kommer att vara under omarbetning även när vi har lämnat skatteutskottet någon gång i framtiden.

Man kan notera att länderna totalt sett har ett par tusen undantag. Får man inte en mer enhetlig skattepolitik på mervärdesskatteområdet är det ett sätt att flytta arbetslöshet från ett land till ett annat, även om det är lite indirekt. Detta är något som vi i Sverige ska försöka motarbeta.

Vi har alltså två stora uppgifter. Dels ska vi se till att få enklare mervärdesskatte regler i Sverige, dels ska vi se till att den internationella skattekonkurrensen på mervärdesskatteområdet inte leder till ökad arbetslöshet av rent skattefinansiella skäl.

I övrigt instämmer jag med både Hans Olsson och Lena Asplund och yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 27 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Det är alltid inspirerande att se gladiator Andrén rusa in i kammaren och genast säga allt som sägs här. Enligt Gunnar Andrén nyligen avslutade anförande är det inte undantaget som bekräftar regeln utan undantaget som är regeln när det gäller moms.

Jag uppfattade dock inte att herr Andrén har något emot att vissa verksamheter måste vara momsbefriade, och jag tänker enbart kommentera den del av betänkandet som rör momsbeläggning av aktiviteter i den ideella sektorn.

Jag vill poängtera att för oss kristdemokrater är det viktigt att värna den ideella sektorns insatser, för de är ovärderliga. Vi talar ofta om att den offentliga sektorn är stor, men tittar man på vem som utför vård, omsorg och insatser är den ideella sektorn, alltså det som ligger utanför det politiska systemet, den största. Här görs stora sociala och samhällsviktiga insatser, och betydelsen kan inte nog betonas. Det fanns en tid då man trodde att den offentliga skulle kunna ersätta den ideella, men tiden är förbi. Det är ingen som hävdar det i dessa tider utom möjligtvis Kina.

Många gånger kan föreningar, kyrkor och andra socialt och kulturellt inriktade organisationer upprätta kontakter med individer som annars skulle vara socialt utslagna. De kan kanske också få dem tillbaka in i samhällsgemenskapen.

Det finns goda exempel – jag har själv sett det – där människor som hamnat utanför arbetsgemenskapen fått en fot in på arbetsmarknaden och en meningsfull tillvaro tack vare dessa ideella organisationer. Genom

samverkan med kommuner, arbetsförmedling och andra har de sett till att dessa människor fått tillbaka självförtroendet och fått en ordnad tillvaro. Ibland rör det sig om insatser för ungdomar som kommit på kant med samhället.

Vi i det svenska samhället har varken råd eller tid att inte värna dessa frivilliga verksamheter. Momsbeläggning skulle vara ett hot mot hela förenings- och frivilligverksamheten i vårt land. Det är glädjande att det råder stor politisk enighet om detta.

Mervärdesskatteutredningen ansåg att det generella momsundantaget för ideell verksamhet inte är förenligt med EU-rätten. Detta skulle i praktiken innebära ett direkt hot mot dessa verksamheter. Nu har ansökan inlämnats till EU om ett undantag som omfattar moms på den ideella sektorn. Ansökan omfattar en omsättningsgräns på den momsbelagda verksamheten på 1 miljon kronor med årlig indexuppräknning.

Utskottet har också poängterat i betänkandet att man ser positivt på det arbete som pågår med att värna den ideella sektorn. Jag välkomnar att också Hans Olsson stöder dessa tankar. Vi får gemensamt arbeta vidare för denna viktiga samhällsfunktion.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 17 §.)

9 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU20

Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.

Anf. 28 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till reservationerna 1 och 4 i betänkandet.

Ett mått på ett samhälles civilisation är hur mycket vi gemensamt bidrar. Det är i de primitiva samhällena där vi bara tänker på oss själva och alltid agerar ensamma som de stora klyftorna och den stora fruktan finns.

I ett civiliserat samhälle orkar vi gemensamt vårda det mest angelägna. Det gäller att ge barn förutsättningar att inte bara födas utan också att leva och vårdas. Det gäller att ge alla unga lika rätt och lika möjlighet att sträva efter sin längtan i skola och utbildning. Det gäller att ge den äldre en värdighet när livet går mot höst. Det gäller att se till att de sjuka inte känner fruktan utan vet att det finns ett samhälle som gemensamt bidrar.

Det här är för socialdemokratin en idé om solidaritet byggd på att vi alla bidrar och strävar efter ett samhälle med stor jämlikhet. Ett sådant samhälle hålls uppe genom att vi tar ett ansvar för finansieringen och för att resurserna används på ett rättmätigt och rättvist sätt. Dess moral kan bli anfrätt om det möter fusk. Det handlar inte bara om fusk med inleverans av skatt utan självklart också om hur våra gemensamma medel används.

Prot. 2010/11:69

9 mars

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

*Allmänna motioner
om taxering, skatte-
betalning och
folkbokföring*

Det finns en uppenbar obalans i detta för de borgerliga partierna.

För mig som socialdemokrat är det självklart att varje skattekrona ska användas på ett effektivt, rättvist och rimligt sätt. Den ska inlevereras solidariskt; man ska icke fuska i den leveransen. Den ska icke slösaktigt finnas i användandet i försäkringskassa, kommun eller stat. Det är lika angeläget.

Om vi tittar på storheterna av det vi kan benämna som fusk, där borgerligheten tenderar att vrida skattefusket till benämningen skattefel, vill jag upplysa om att skattefusket kostar oss uppskattningsvis 133 miljarder årligen medan bidragsfusket kostar oss 20 miljarder årligen. FUT-utredningen, som berörde fuskfrågan, säger att hälften av detta är att härröra till tekniska fel i administrationen. Alltså är bidragsfusket – och frågan om detta prioriteras ju så högt av de borgerliga partierna – väsentligt lägre än skattefusket, som man också försöker vrida till att vara ett skattefel.

Jag tycker att detta illustreras oerhört tydligt av att Försäkringskassan häromåret anställde 300 handläggare för att jaga fusk. De fick på ett år fram 378 personer. Men de som har det välbeställt, som en statssekreterare som städslades förra mandatperioden och som uppenbarades med att ha hållit undan 68 000 kronor i svart arbetskraft, klarar sig med att säga: Jag ber om ursäkt. Detta var verkligen tråkigt. Nu går vi vidare! Denna möjlighet till replik har i sanning inte någon som är socialbidragstagare eller sjuk. De jagas in till sista öret. Bara de senaste dagarna har vi kunnat se att en skärpning av jagandet av denna grupp ska införas, enligt ett utredningsförslag.

För mig är det lika angeläget att resurserna på ett rättvist sätt hanteras av oss människor både när de tas in och när de tas ut i användning. För oss socialdemokrater är därför kampen mot skattefusk en prioriterad fråga. Vi har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet tagit fram ett antal frågor för att effektivare få in skattemedlen, för att få människor att solidariskt bidra och för att inte ett fusk ska fräta på det välfärdssamhälle som upprätthålls om alla upplever att det görs på ett rättvist sätt.

Det handlar om resurser till Skatteverket och verkets förutsättningar att arbeta effektivt med kontrollverksamhet. Det handlar om ett program som vi har tagit fram mot skattefusk och ekobrott. Det handlar om skatteparadisen, skatteflyktslagen, åtgärder mot penningtvätt, om ett skärpt informationsutbyte inom EU och Europa och om momsfusket. Det handlar om att gå vidare i frågan om personalliggare och att göra oanmälda kontrollbesök. Det handlar om den individuella skattebetalningen, entreprenadavdrag och prövning och återkallande av F-skattsedel. Det handlar om att utveckla systemet med redovisningscentraler för taxibranschen samt om utbyte av information om brottsmisstänkta.

I de borgerliga partiernas behandling av ett flertal motioner som har funnits på området saknas allt offensivt tänkande. Detta tänkande sparar de till jakten på bidragsfuskare – kostnad 10 miljarder. Men jakten på skattefuskare – kostnad 133 miljarder – tar man lätt på.

Fru talman! Ett välfärdssamhälle hålls ihop genom att människor uppträder på ett anständigt och hederligt sätt. Så räddas och vinnns solidariteten även till kommande generationer.

(Applåder)

Fru talman! Efter detta brandtal för varför vi ska hjälpas åt gemensamt i gemensamma angelägenheter, varför det är viktigt att se till att vissa inte åker snålskjuts på andra och fuska med skatten och varför vi måste se till att ha ett offensivt arbete mot skattefusk finns det inte så mycket att tillägga på denna punkt. Jag konstaterar helt enkelt att Miljöpartiet står bakom det rödgröna tiopunktsprogrammet mot skattefusk.

I stället tänker jag försöka vidga perspektivet lite och prata mer om fattiga länders problem med skattefusk och kapitalflykt.

Man beräknar att varje år försvinner 850–1 000 miljarder oregistrerade dollar från fattiga länder till OECD-länder och så kallade skatteparadis. Det är typ tio gånger det globala biståndet. Det är klart att dessa pengar skulle kunna göra ganska mycket nytta i de här länderna om de fick komma in som skattepengar där. Därför är det angeläget att Sverige inte bara engagerar sig mot skattefusk i Sverige utan också i fattiga länder. På senare tid har Sverige kunnat sluta informationsutbytesavtal med en rad så kallade skatteparadis – inte helt utan påtryckningar förvisso, men det går framåt. För många fattiga länder som inte riktigt har resurser för att förhandla fram sådana här avtal och skicka in uppgifter för att begära att få ut informationen skulle det vara till stor hjälp om vi i större utsträckning gick över till multilaterala avtal med automatiskt informationsutbyte. Det är någonting som Sverige borde verka för.

Jag tycker också att Sverige borde verka för obligatorisk land-för-land-redovisning för internationella storföretag så att de åläggs att rapportera vilka vinster de gör och vad de betalar i skatt i varje land för sig. Det skulle försvåra för dem att som i dag hålla på att skyffla runt vinster inom koncernen utifrån var det är mest skattemässigt gynnsamt.

Sedan tänkte jag ta chansen att prata om en annan fråga som kanske ligger lite utanför det vi normalt pratar om i skatteutskottet. Vi har också ansvaret för folkbokföringen och personnumren. Personnumren är i dag kodade på kön; den näst sista siffran är udda för män och jämn för kvinnor. Det är praktiskt för statistikinsamlingen så att man kan få könsuppdelad statistik, vilket är helt nödvändigt i ett ojämnt samhälle som dagens.

Problemet uppstår när det handlar om människor som inte passar in i detta system där man är antingen man eller kvinna. Det kan handla om intersexuella, det vill säga personer som föds med könsorgan eller kromosomuppsättning som inte är entydigt manliga eller kvinnliga. Det kan också handla om vissa transidentifierade personer som inte identifierar sig som antingen man eller kvinna utan kanske som både och eller antingen eller. För denna grupp blir personnummersystemet ett problem.

I Sydafrika finns redan i dag ett juridiskt kön vid sidan om man och kvinna som är jämställt med dessa två alternativ. När Indien och Nepal i år genomför sina folkräkningar finns det också ett tredje alternativ vid sidan av man och kvinna. Jag tycker att även Sverige borde undersöka om det finns möjligheter att införa ett tredje kön. Jag är medveten om att det kan bli problematiskt för statistikinsamlingen, och jag vet att de utredningar som tidigare har tittat på folkbokföring och personnummer inte har föreslagit någon förändring på denna punkt. Men de har å andra sidan inte heller riktigt haft i uppdrag att titta på frågan ur ett transperspektiv. Jag tycker att det vore bra om man åtminstone kunde undersöka frågan.

Det kan finnas möjligheter som man inte har tittat på. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 5.

Anf. 30 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Gustav Möller, den tidigare socialdemokratiska socialministern, myntade som bekant uttrycket ”Varje felanvänd skattekrona är en stöld från folket”. Det är ett citat som jag redan har använt här i kamraren under en annan skattedebatt. Men det är fortfarande i högsta grad är aktuellt, inte minst mot bakgrund av hur privata bolag i välfärdssektorn nu täljer guld med pennkniv med hjälp av skattemedel och olika typer av skatteplanering, skatteflykt och skattefusk. Eller, som Svenska Dagbladet i dag påpassligt skriver på sin förstasida: ”Välfärd riskkapitalets nya guldgruva”.

Mot bakgrund av denna utveckling har Vänsterpartiet nyligen startat en kampanj för världens bästa sjukvård utan privata vinstintressen. Vi har presenterat en rapport med namnet *Vårda varje skattekrona*. Man skulle kunna säga att den är skriven i Möllersk anda.

Fru talman! Den svenska välfärden blir allt mer privatiserad. I vissa län, till exempel Stockholms län, drivs över hälften av alla vårdcentraler i dag av privata företag.

I spåren av privatiseringarna av den svenska vårdmarknaden följer riskkapitalbolagen. Det är bolag som egentligen är en samling fonder och holdingbolag och som har som enda syfte att köpa upp välfärdsbolag, maximera deras lönsamhet och sedan sälja dem vidare till högstbjudande.

Möjligheten att göra vinst på välfärden är mycket god, som Svenska Dagbladet också skriver i dag. När välfärdsbolagen säljs från ett riskkapitalbolag till ett annat handlar det oftast om miljardbelopp i ren vinst. Riskkapitalbolagen är dessutom nästan uteslutande registrerade i så kallade skatteparadis för att på så sätt slippa betala skatt på sina vinster i Sverige.

Vänsterpartiet tycker att svenska folkets skattepengar bör vårdas bättre. Opinionsundersökningar visar att de flesta svenskar, precis som vi, anser att pengarna borde gå till välfärden i stället för att hamna i fickorna på anonyma bolagsägare.

Tidningen Veckans Affärer ger följande bild över hur vinsterna fördelas: ”När ett riskkapitalbolag säljer ett portföljbolag är investerarna i fonden som har ägt portföljbolaget garanterade all avkastning upp till 8 procent. Av vinster därutöver går 80 procent till fondens investerare och 20 procent till ägarna av riskkapitalbolaget, så kallad carried interest.”

Den procentuella storleken på carried interest låter inte så mycket i sammanhanget, men man ska då komma ihåg att dessa summor tillfaller ett fåtal individer. Konsekvensen blir en gigantisk överföring av skattemedel från den svenska välfärden till en handfull bolagsägare.

De miljardvinster som riskkapitalbolagen gör varje år kommer inte ur tomma intet. Vinsterna representerar till större delen skattemedel som svenska folket betalat i tron att man bidrar till en bättre välfärd. År 2009 gjorde de sju största vårdföretagen en sammanlagd rörelsevinst på över 1,6 miljarder svenska kronor. För dem hade man kunnat anställa ca 6 800 sjuksköterskor. Och Svenska Dagbladets siffror i dag visar att den sammanlagda vinsten hos riskkapitalbolagen inom vård och skola var 2,85 miljarder kronor år 2009.

Det riskkapitalbolagen gör när de fifflar med räntekostnader och ränteinkomster är ju att undvika att betala skatt, trots att de egentligen är skyldiga att göra det. Det innebär att miljardbelopp försvinner till de här anonyma bolagsägarna i stället för att användas inom välfärden. Vänsterpartiet tycker därför att lagen om skatteflykt måste ses över i sin helhet. Översynen bör inriktas på att säkra att skatteflyktslagen blir ett effektivt instrument i Skatteverkets arbete för att förhindra upplägg som görs i syfte att kringgå svensk skattelagstiftning.

Med det yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Fru talman! Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi föreslagit ett offensivt program mot skattefusk och ekobrott.

Som vi har hört tidigare beräknar Skatteverket att staten förlorar drygt 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter varje år. Det brukar kallas skattefel, men det består huvudsakligen av skattefusk. Det är ju så, fru talman, att såväl företagare som privatpersoner förutsätts känna till landets lagar, även skattelagarna.

Genom vårt tiopunktsprogram mot skattefusk och skatteflykt bekämpar vi skattefusket och den ekonomiska brottsligheten samtidigt som vi stärker välfärden och skapar rättvisa villkor för företagen. Rättvisa konkurrensvillkor kräver kraftfulla åtgärder mot dem som undanhåller delar av eller hela intäkten från beskattning eller bryter mot andra bestämmelser som hederliga företag följer.

I programmet föreslår vi bland annat att penningtvätt bekämpas genom en ändrad sekretessformulering och att det utreds om penningtvätt ska betraktas som ett separat brott. Vi föreslår att alla relevanta branscher och företag bör omfattas av personalliggare och oannonserade kontrollbesök, att månadsredovisningen av anställdas skatter och arbetsgivaravgifter sker individuellt och att möjligheterna att införa ett eventuellt entreprenadavdrag ses över i ett första steg i bygg- och anläggningsbranschen.

Utskottet refererar i sitt svar till den särskilda utredare som ska lämna förslag i denna riktning och att uppdraget ska redovisas senast den 21 april. Jag förutsätter att utredaren här kommer med skarpa och verkningfulla förslag.

Fru talman! Skatteverket har i årsredovisningen för 2010 gjort bedömningen att skattefelet, inklusive skattefusket, har minskat, men man kan inte göra någon uppskattning av med hur mycket. Det är välkommet att Skatteverket kan göra denna bedömning, som ju delvis beror på att det internationella samfundet nu antligen efter finanskrisen börjar ta krafttag mot de så kallade skatteparadisen och att skattemyndigheterna i olika länder börjar få mer effektiva verktyg genom informationsbytesavtal och annat att komma åt skattesmitare, till exempel riskkapitalbolagens ägare som skor sig på svenska skattepengar.

Eftersom det rör sig om så stora pengar, motsvarande mer än 10 procent av hela statsbudgeten, måste arbetet mot skattefusket prioriteras och berörda myndigheter ges möjligheter att effektivt arbeta med dessa frågor. Skatteverket fick extra medel för innevarande år, vilket hjälpligt klarar situationen för tillfället och har medfört att myndigheten kan nyrekrytera personal för dessa arbetsuppgifter. Skatteverkets långsiktiga finansiering är dock antagligen helt otillräcklig. Jag vill uppmana majoritetssidan att utöka budgeten för Skatteverket 2012 och framöver. Här kan

man verkligen säga att en skattekrona till Skatteverket för att motverka skattefusk lönar sig.

Med det, fru talman, ställer jag mig bakom övriga reservationer från Vänsterpartiet men avstår för tids vinnande att yrka bifall till dessa.

Anf. 31 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Vi debatterar alltså ett så kallat motionsbetänkande. Det är ett hopkok av ett femtiotal olika skatteförslag från riksdagsledamöter. Det handlar om hur man ska förändra systemet för att hur man betalar in skatter, taxering, folkbokföring och en del annat också.

Den borgerliga alliansen föreslår avslag på samtliga förslag. Varför gör vi det? Ska sanningen fram är vissa av förslagen inte så bra. Vissa av förslagen jobbar regeringen redan med. En del är inte prioriterade. Det är alltså bra idéer, men de är inte prioriterade i den bemärkelsen att regeringen måste få stöka undan andra frågor från sitt bord innan man kan ta itu med dem. Och en del av förslagen är faktiskt redan genomförda.

En stor del av förslagen handlar om skattefusk och hur man kan utforma systemet så att det blir så enkelt som möjligt och att så många som möjligt betalar in skatt. Det här är viktigt av många skäl. Som föregående talare varit inne på har Skatteverket estimerat att 130 miljarder inte kommer in till statskassan. En stor del av den summan handlar om uppsåtligt fusk. En del beror också på att människor gör fel. Lyssnar man på Peter Perssons predikningar här kan man nästan tro att alla är syndare. En stor del är icke desto mindre fusk.

Det här är allvarligt av flera skäl, dels därför att det är 130 miljarder som hade kunnat användas till välfärdens kärna i stället, dels därför att det skapar en enorm orättvisa mot alla de människor som sköter sig, går till jobbet, gör det vitt och betalar in sina skatter. Det skapar också en osund konkurrensfördel gentemot de företag som redovisar sina skatteintäkter på ett ärligt sätt. Och sist men inte minst innebär det att alla de människor som jobbar i den svarta sektorn inte får pensionspoäng och tillgång till a-kassa och sjukersättning. Det är ett allvarligt samhällsproblem som vi måste jobba aktivt för att komma till rätta med.

Vad gör vi då? Ja, vi gör framför allt tre saker. Först och främst ökar vi möjligheten till kontroll. Det kan man till exempel göra genom personalliggare. Det är ett system där företag har en lista på vilka som jobbar på arbetsplatsen och när de jobbar där. Därmed kan skattemyndigheten göra granskningar och kontrollera att det verkligen stämmer.

Det här införde vi 2007 i hotell- och restaurangbranschen, och det har visat sig fungera väldigt bra. Man har gjort i genomsnitt 60 000 kontroller per år, och det har resulterat i att man har fått in mer pengar till statskassan, som motsvarar 4 000–6 000 nya jobb. Man är också väldigt nöjd från branschens sida. Vi tittar nu på om man kan utvidga det här till andra branscher, till exempel byggbranschen, men vi tittar också på liknande lösningar för taxibranschen.

Vi har också infört en lag om ett nytt kassaregistersystem som innebär att alla företag som har försäljning av varor och tjänster måste ha ett kassaregistersystem som inte kan manipuleras, återigen så att Skatteverket kan åka dit och kontrollera att det verkligen fungerar och att man inte fuskar.

Sedan har vi arbetat med att se till att våra många olika myndigheter jobbar mer tillsammans. Det kända exemplet på att det är viktigt är att den mytomspunne gangsterbossen Al Capone faktiskt inte åkte dit för alla de mord, rån, misshandel och utpressning som han med all sannolikhet gjorde sig skyldig till, utan han åkte dit på grund av skattefusk. Det är alltså viktigt att våra myndigheter samarbetar mer för att kunna komma åt en massa olika typer av fusk och kriminalitet som det göder. Inom kort får vi en ny polisdata­lag som innebär att polisen till exempel kan lämna ut sekretessbelagda uppgifter till andra brottsbekämpande myndigheter.

För det andra måste vi jobba ännu mer aktivt än vi redan gör med att sluta internationella avtal om informationsutbyte. Det finns en massa människor och företag som gömmer undan pengar i andra länder. Vi har under de senaste åren, sedan 2007, slutit ett trettiotal sådana informationsutbytesavtal med länder som Caymanöarna, Holländska Antillerna och Liechtenstein. Om skattemyndigheten misstänker att en person undangömmar pengar i de här länderna kan man numera kontrollera om de gör det eller inte. Anders Borg slöt nyligen avtal med Schweiz och har tidigare slutit avtal med Luxemburg. Detta har under de senaste åren inneburit 600 ärenden där människor frivilligt har kommit in med information om inkomster i andra länder som har inbringat 300–400 miljoner kronor.

För det tredje, sist men inte minst – och nu gäller det för Socialdemokraterna att spetsa örö­nen – måste vi inse att höga skatter leder till mycket fusk. Har man höga skatter innebär det att man har större anledning att fuska. Det här är inte någon moderatpropaganda, utan det är någonting som är väl belagt inom ekonomisk forskning. Mest känd är den amerikanske nationalekonomen Arthur Laffer, som beskrev sambandet med Lafferkurvan, att har man för höga skatter kan man få in för lite skatteintäkter i förhållande till om man sänker skatten.

I Sverige var det väldigt tydligt när det gällde de hushållsnära tjänsterna. Möjligen var det vi riksdagsledamöter som var rädda för att bli uthängda i medierna som anlidade städhjälp vitt, men vart och vartannat badrum i det här landet är kaklat av svart arbetskraft. Tack vare att vi genomförde reformen med hushållsnära tjänster har den här stora svarta sektorn blivit vit. Det har skapat tiotusentals vita jobb. Det har inneburit att tiotusentals människor har fått pensionspoäng, tillgång till a-kassa och tillgång till sjukersättning.

Över en längre tid kommer vi sannolikt att få in mer pengar på detta än vad de skattesänkningar som vi har genomfört har kostat. Det här är en viktig reform att slå fast för att se till att vi bekämpar skattefusket på ett bra sätt.

Vi har med hjälp av jobbskatteavdraget gjort det mer lönsamt att arbeta, vilket också har minskat anledningen att jobba svart. Genom att ta bort förmögenhetsskatten har vi lyckats stoppa utflödet av kapital till andra länder.

Då står Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, oppositionen, här i talarstolen och säger att det inte görs någonting. Men det görs väldigt mycket – det jag har redogjort för och mycket mer.

Vi som var med på skatteutskottets utfrågning av Skatteverkets generaldirektör Ingemar Hansson kan konstatera att han nu i tisdags, eller om det var i torsdags, sade att för första gången mer eller mindre någonsin

minskar skattefusket. Det är, för att citera generaldirektören, tack vare de reformer och verktyg som riksdagen har beslutat om.

Det görs en massa saker, och vi jobbar idogt med att komma till rätta med problemet. Skattefusket är ett stort samhällsproblem som vi måste bekämpa och som vi bekämpar.

Därför vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 32 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! I 8 minuter och 34 sekunder talade Schulte, och ändå orkade han inte tillhöra de nya moderaterna hela tiden. Ty på slutet kröp det fram i detta standardanförande att han tyckte att stora delar av den socialdemokratiska politiken mot skattefusk var aptitlig.

Så säger Schulte: Höga skatter leder till fusk, och vartannat badrum i vårt land är gjort med svartarbete. Vi har uppenbarligen olika bekant-skapskretsar, Schulte.

Ditt inlägg föranleder mig att fråga två saker. Det ena är: Tycker du att skattefusk är lika allvarligt som bidragsfusk?

Det andra är: Om du nu anser att det har varit framgångsrikt med personalliggare och arrangemang kring det i hotell- och restaurangnäringen, där vi har fått loss 4 miljarder, varför inte gå vidare i de andra branscherna som vi har motionerat om? Om det har varit så framgångsrikt, varför vill ni inte gå vidare?

Nu har du en replik på två minuter, och det ska bli intressant att höra hur fördelningen blir mellan de gamla och de nya moderaterna i den.

Anf. 33 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! För att svara rakt på din första fråga om jag tycker att skattefusket är ett lika stort problem som bidragsfusket: Ja, absolut, minst, om inte mer! På den punkten är vi inte oense.

Jag tycker att Peter Persson borde rannsaka sig själv lite grann. Vad var det egentligen den socialdemokratiska regeringen gjorde under de tolv år som ni styrde mellan 1994 och 2006 som var så fantastiskt för att bekämpa skattefusket? Jag har kollat hur många internationella informationsutbytesavtal ni slöt och kommit fram till att ni slöt noll. Det var möjligt så att Göran Persson inte vägde tillräckligt tungt i de frågorna. Men det gör Fredrik Reinfeldt och Anders Borg. Och vi har sett till att sluta ett trettiotal informationsutbytesavtal som kraftigt förbättrar möjligheten att minska bidragsfusket – jag menar skattefusket. Peter Persson nämnde bidragsfusk, så därför hade jag det på tungan.

Vill jag utveckla systemet med personalliggare till andra branscher? Ja, det nämnde jag i mitt inledningsanförande – absolut! Men det kräver utredningsarbete, och tyvärr har ni socialdemokrater dragit in resurser till Statsrådsberedningen vilket gör att det finns mindre resurser till att genomföra det arbetet.

Då kan ni säga: Ja, men det är så lite pengar att det borde inte påverka. Men ta till exempel de satsningar som ni vill göra på Skatteverket: Ni tycker att de har för lite resurser och kan inte genomföra tillräckligt med kontroller. Om jag minns rätt handlar det om ungefär 50 miljoner kronor. Ni sparade 300 miljoner kronor på Regeringskansliet. Det får effekt.

I fråga om olika bekantskapskretsar är det nog lite åldersskillnad mellan oss. Jag har ingen kompis som någonsin har renoverat ett badrum. Jag bygger det bara på vad Skatteverket estimerar, där det fanns ett stort fusk inom den branschen.

Anf. 34 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag upplever mig i anden som något yngre än Schulte. Men jag noterar att han inte ens på två minuter orkar hålla fast vid Nya moderaterna. När han ska tala om skattefusk glider han över i bidragsfusk, och det är utomordentligt intressant.

Här finns i eftermiddag – om ni tar skattefusk på allvar – en möjlighet för er att rent praktiskt rösta för ett socialdemokratiskt förslag som handlar om att utöka systemet med personalliggare, som framgångsrikt har dragit in 4 miljarder i resurser inom hotell- och restaurangnäringen. Utredning är gjord, remissvar är inhämtade, och proposition är möjlig. Det ligger i femte skrivbordslådan hos Anders Borg tillsammans med så mycket annan politik på det här området.

All politik mot skattefusk som har tagits fram har varit socialdemokratiskt initierad. När det gäller avtalen med andra länder är det trycket bakom finanskrisen och nyliberalismens sönderfall som har gjort att avtal sluts. Så är sanningen, gamle man!

Anf. 35 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Det blir lite parodiskt. Det blir väldigt bombastiskt från Peter Persson om att vi inte bryr oss om skattefusket. Men vi är ju helt överens om att det är ett jättestort problem. Anledningen till att jag ens nämnde bidragsfusket är att du har tjatat om det. Jag är här för att diskutera skattefusket. Det är du som drar in bidragsfusket i diskussionen.

Skattefusket är ett jättestort problem. Vi har vidtagit många flera åtgärder än vad ni vidtog under er tid vid makten. Vi ska komma ihåg att skattefuskartan som Skatteverket tog fram, där de kom fram till dessa 130 miljarder, är ett kvitto på tolv år av socialdemokratiskt styre.

Jag tycker faktiskt att Peter Persson är svaret skyldig. På vilket sätt minskar vi skattefusket genom att ta bort RUT och ROT? Hur ska man komma till rätta med det tidigare enorma problemet med svartarbete inom den sektorn?

Jag har en kompis som är elektriker. Han berättar att svinnet på det företag där han jobbar är så gott som obefintligt, eftersom ingen av hans kolleger jobbar svart på fritiden, på kvällar, nätter och helger.

Jag tycker att Socialdemokraterna borde redovisa mer vad ni gjorde under er tid vid makten. Vi har faktiskt åstadkommit förändringar, och Skatteverkets generaldirektör har konstaterat att skattefusket minskar för i stort sett första gången. Det är tack vare den politik som vi har fört.

Men jag tycker inte att vi ska polemisera för mycket, för vi är i grunden överens om ambitionen.

Göran Perssons regering var knappast känd för att spotta fram nya, innovativa idéer och förslag. Vi har förändrat väldigt mycket under de fyra år vi har suttit vid makten. Det har gjort att saker och ting tar lite tid.

Nu har ni dessutom gjort enorma besparingar på Statsrådsberedningen, vilket gör att vi inte har kunnat genomföra alla de reformer som vi vill genomföra. Men vi är helt överens: personalligarsystemet bör in-

Prot. 2010/11:69

9 mars

*Allmänna motioner
om taxering, skatte-
betalning och
folkbokföring*

föras i byggbranschen och ett liknande system med tömningscentraler i taxibranschen.

Anf. 36 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Ekonomiprofessorn och den tidigare socialdemokratiska regeringsledamoten Gunnar Myrdal, som också fick ekonomipriset till Nobels minne, sade att svenska folket är ett folk av fifflare.

Jag tror att han i grunden hade helt fel på den punkten. Tvärtom tror jag – det har jag också sagt tidigare i denna kammare – att om det är något som utmärker svenska folket är det att man vill göra rätt för sig. Svenska folket är inte ett folk av fifflare.

Däremot kan regelverket ibland bli sådant och skattesatserna bli sådana – nu ska Peter Persson lyssna väldigt noga – att många känner sig tvingade att bli fifflare. Jag är övertygad om att de inte vill det. Tvärtom tycker jag att många reformer som har genomförts under senare år har visat att svenska folket inte vill vara fifflare.

Jag noterar i detta sammanhang, fru talman, att RUT-avdraget är något som ni just nu vill ta bort. Men vilka effekter får det på skattefusket, som ni är så goda människor att arbeta mot? Jag vill påstå att om man tar bort RUT-avdraget kommer skattefusket att öka igen. Jag säger inte att detta är det enda argumentet för att vi ska behålla RUT, men det blir en sådan effekt. Att förneka att det skulle bli en sådan effekt tycker jag är fullständigt tokigt.

Samma sak gäller ROT-avdraget. Det kan finnas olika anledningar till att vi har infört ROT-avdrag. Bosse Ringholm hade ett motiv för det, och vi har ett annat motiv för det.

Det är goda reformer. Effekten av båda sakerna har varit att skattefifflet har minskat och att fler människor betalat skatt. Det tycker jag är väldigt bra.

Fru talman! Ibland går det väldigt fort. Sedan betänkandet justerades har det som Fredrik Schulte var inne på inträffat, nämligen att vi har fått ett skatteavtal med Schweiz. Det tror jag är oerhört viktigt. Jag tycker inte att den här regeringen ska ta åt sig all ära för det, för många av de skatteavtal som har trätt i kraft under perioden från 2006 och kommer att fortsätta att träda i kraft förbereddes naturligtvis under en socialdemokratisk regering.

Internationella händelser – framför allt 11 september-händelserna i USA, där man sedan på goda grunder jagar terrorister – har gjort att intresset för de internationella skatteavtalen har ökat, framför allt i USA och på många andra håll. Det har vi dragit nytta av.

När Peter Persson vill göra gällande att det finns två sorters människor i den här kammaren, där de borgerliga på något sätt skulle vilja ha skattefifflare och skattefuskare och stå för det, då måste jag, fru talman, be att få protestera å det grövsta, för det är en förolämpning mot oss, som också kämpar för exakt samma sak.

Om Peter Persson hade tänkt något innan han hade talat skulle han ha noterat att de 133 miljarderna inte är något som kom sedan regeringen Reinfeldt tillträdde den 6 oktober 2006, utan de hade byggts upp under lång tid. Jag säger inte att ni ensamma ansvarade för detta, utan det finns många olika orsaker.

Man ska vara försiktig med att tillskriva andra personer åsikter som de inte har. Jag vet inte om Peter Persson har Andra Moseboks 20 kapitel under huvudkudden varje dag, men han borde ha det. Där står det nämligen: ”Du skall icke bära falskt vittnesbörd mot din nästa.” Det är åttonde budet, fast det är lite omskrivet i den nya versionen, där jag tror att det står: ”Du skall inte vittna falskt mot din nästa”, men jag tycker, fru talman, att den tidigare formuleringen är vackrare.

Det är ganska märkligt att vi under de fyra åren under Lars Johanssons regim i skatteutskottet fick höra exakt samma sak, nämligen att vi var onda människor. I själva verket har det vidtagits en lång rad reformer för att minska skattefusk. Det är också som Fredrik Schulte säger: Det håller på att minska ytterligare.

Jag tycker att Peter Persson är svaret skyldig, för den fråga som Fredrik Schulte ställde har han inte svarat på. Varför uppkom de 133 miljarderna under de tidigare åren? Det är ju samma människor. Vi var absolut mot att dessa 133 miljarder skulle finnas. Vi vill, fru talman, att skattefusk ska vara noll!

Sluta ljuga om oss – annars säger jag sanningen om er!

Fru talman! Jag ska inte ta upp så många andra frågor, men jag vill lyfta upp en motion som Roger Tiefensee har skrivit och som utskottet föreslår avslag på.

Det handlar om inbetalning på fel skattekonto. I själva verket ser jag att skrivningen i betänkandet är ett bifall till motionen, att man i Regeringskansliet ska titta över detta. Det är naturligtvis helt orimligt att vi har olika regler för när man råkar betala in något på ett skattekonto eller om en bank råkar betala ut lön till någon. Jag såg att någon i Eskilstuna av alla platser, där folk är så hederliga, hade lagt beslag på 68 000 kronor som hade blivit felaktigt utbetalda. Men det är inte tillåtet – det måste man vara medveten om. Det är viktigt att understryka det.

Fru talman! När det gäller skattefusk – den frågan har ju kommit upp mycket nu – vill jag säga att jag i grund och botten inte tror att det föreligger någon skillnad mellan oppositionen och regeringen, utan vi är för att alla de här sakerna ska bli helt rätt reglerade. Men det ska också ske på ett rättssäkert sätt.

Att otillbörligt komma över pengar, genom egenmäktigt förfarande eller vad det nu kan vara för någonting, ska icke tillåtas. Så enkelt är det.

Peter Persson! Jag blir ganska upprörd när jag hör dig säga att vi är en sämre sortens människor. Det godtar inte jag. Jag tycker att du ska ändra dig på den punkten.

(Applåder)

Anf. 37 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att det träffade Gunnar Andrén och andra tydligt när jag jämförde frågorna om fusk med skatt och bidrag och uttalade min indignation över detta.

Jag har inte namngivit någon särskild. Jag har inte talat om någon grupp. Både Schulte och Andrén talar om avdrag för hushållsnära tjänster, RUT. Bland de 10 procent i vårt land som tjänar minst har ingen använt RUT-avdrag. Bland de 10 procent som tjänar bäst är det 41 140 som har använt det. Så Andrén och Schulte säger att höginkomstagarna är stora skattefuskare. Jag har aldrig sagt det. De måste uppenbarligen ha

ett stort bidrag för att inte fuska. Jag har aldrig påstått det, men ni påstår det.

Varför fuskar inte de som tjänar allra sämst? Jag har inte berört den här debatten. Jag har inte gjort kopplingen. Men jag förstår att er indignation handlar just om den skam ni känner inför det som stod i DN den 27 januari om hårdare tag mot bidragsfuskare. Det ska vara en sanktionsavgift, minst 500 kronor, föreslår en statlig utredning. Det ska inte behövas något uppsåt eller någon oaktsamhet för att avgiften ska krävas in, utan det är, pang, en sanktion.

Däremot kan skattefuskare få säga: Jag anmäler mig. Och så betalar de in, och det är ingen sanktionsavgift.

När jag talar om fusk blir det en våldsamt indignation. Jag förstår inte detta, André.

Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Alla som lyssnade på den här debatten kunde höra att Peter Persson med en exemplarisk noggrannhet gick förbi de 133 miljarderna, hur de hade uppstått. Det var inte ett ord om detta.

Jag är också indignerad men inte alls på den grund som Peter Persson gör gällande. Jag är indignerad över att Peter Persson får det till att jag skulle försvara skattefusk eller bidragsfusk eller någonting sådant. Jag gör inte det. Det gör inte mina vänner i Alliansen heller. Så enkelt är det.

Raimo Pärssinen kommer säkert att tala om hur man ska ta itu med taxinäringen. Där kan man också diskutera om vi har nått ända fram. Det kan jag medge. Men Peter Persson påstår gång efter annan att vi skulle försvara skattefusk. Det är andemeningen i vad du säger. Det är inte sant. Jag godtar inte det, att jag vid ett enda tillfälle skulle ha godtagit skattefusk i den här kammaren.

För att styrka någonting läser Peter Persson ur Dagens Nyheter från den 27 januari om något utredningsförslag. Ska vi svara för detta utredningsförslag? Någon ordning får det väl ändå vara, Peter Persson!

Man kan mycket väl diskutera den här frågan, som jag inte känner till. Jag har inte tagit ställning till denna fråga. Det har säkert inte Peter Persson heller gjort. Men varför ska vi svara för andra saker än detta?

Peter Persson! Nu har du två minuter på dig. Jag skulle vilja ställa en enda fråga till dig: Hur kunde de här 133 miljarderna, eller något mindre, uppstå under de år som ni var ansvariga? Ville ni detta? Nej, det tror jag inte. Jag ska gärna svara åt Peter Persson också. Jag tror inte att ni ville detta. Det var en effekt av att man hade ett system där människor fann att det på många håll var orimliga skattesatser. Jag tror inte att de här människorna ville fuska.

Allra sist, fru talman, ska jag säga något om ROT-avdraget. När man tar upp ROT-avdraget måste man ställa frågan, oavsett vem som har använt det: Kommer det eller kommer det inte att bli fler människor som ställs utanför arbetsmarknaden?

Anf. 39 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag kan gärna svara på din fråga och också stilla din indignation.

Först tar jag frågan. Skattefusket uppstod genom en kombination av girighet och uppfinningsrikedom och förutsättningar att genom ränte-

snurror, undanhållande i andra länder och sinnrika transaktioner dra bort medel från det gemensamma. Så uppstod det. Det är inte sant att skattebetalningskapaciteten är mindre i ett samhälle som tar in stora skatter. Det är ett våldsamt skattefusk i länder med väsentligt lägre skattenivåer, för där betyder solidariteten ingenting.

Jag har aldrig tvivlat på Gunnar Andréns moraliska halt. Jag vill ge dig möjlighet till rättelse om aftonen. Du kan stilla ditt samvete och få bort allt det som du upplever som anklagelser från min sida genom att rösta på reservationerna 1 och 4 vid voteringen. Gör det! Då bidrar du i kampen mot skattefusk.

Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Ja, nu fick vi ett svar om de 133 miljarderna, och det var det svar som jag gav. Er avsikt var inte att de skulle uppstå. Ni ville inte det. Vi vill inte heller detta. Vi har aldrig önskat detta. Här står vi på samma moraliska grund.

Peter Persson har tidigare anklagat oss för att vi skulle vara sämre människor för att det här har uppstått. Nej, jag ställer inte upp på det över huvud taget. Detta är inte bara en skattefråga. Det är en moralisk fråga, hur ni argumenterar. Den diskussionen fortsätter jag gärna.

Är solidariteten i andra länder sämre än i Sverige? Jag skulle vara försiktig med att diskutera frågan om hur det är med andra länder. Däremot tror jag att det finns en sak som är bra i Sverige – och det försvarar jag gärna – nämligen att vi har effektiva myndigheter, inklusive Skatteverket, som tar in 98 ½ procent, eller kanske till och med ännu mer, av de debiterade skatterna. Och det kommer in ännu mer av andra orsaker, så att säga.

Jag tror att det finns en skillnad där, att myndigheterna i en del andra länder inte är lika effektiva. Men om detta har att göra med den moraliska halten hos andra europeiska människor vill jag låta vara osagt.

Jag är glad över att vi har ett bra och effektivt skatteverk. Jag är bekymrad över det som den tidigare skattedirektören Mats Sjöstrand sade vid något tillfälle när några av oss var med, nämligen att internationell skattebrottslighet har en tendens att ta väldigt stora resurser. När Skatteverket hos oss äntligen har fått fatt på de här brottslingarna tar den internationella revisionsbyrån över de värsta. Det är ett jättebekymmer att det är på det sättet. Där måste vi se till att Skatteverket har den kapacitet som man har.

Fru talman! Nu har inte Peter Persson rätt till någon mer replik. Men om det skulle bli tillfälle för Peter Persson att diskutera ROT-avdraget tror jag att han ändå skulle fundera på om det här från etisk synpunkt är en ganska bra reform, oavsett vem som använder den. Är det på det sättet eller inte?

Anf. 41 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! I mitt anförande tog jag upp problemen med de privata bolagen i välfärdssektorn, som jag sade täljde guld med pennkniv med hjälp av skattemedel.

Jag refererar också till Svenska Dagbladet som i dag har rubriken ”Välfärd riskkapitalets nya guldgruva” på första sidan. De har en hel bilaga med rubriken ”Jakten på skatten” och pekar där ut välfärdens nya

herrar, för det är i stort sett bara herrar som är chefer för de här företagen och gör stora vinster.

Bläddrar man i bilagan kan man se hur det går till, och man kan också få en karta över hur pengarna flödar ut ur Sverige till olika skatteparadis.

Svenska Dagbladet redovisar också hur avkastningen på insatt kapital i dessa riskkapitalbolag är med hjälp av de här konstruktionerna. De skriver till exempel att Ambeakoncernens avkastning på eget kapital 2009 var 33 procent. Attendo Care, koncernens svenska dotterbolag, hade 88 procents avkastning på eget kapital 2009. Svenska Dagbladet jämför detta med 16 procent hos industriföretag som Volvo, 13 procent för Handelsbanken och 10 procent för Vattenfall.

Det kan tyckas vara ett ganska smart upplägg att kunna göra sådana vinster. Men hur ser Gunnar Andrén på detta mot bakgrund av att pengarna behövs inom välfärdssektorn och mot bakgrund av att vi ska ha en skattelagstiftning och en tillämpning som tillvaratar svenska medborgares intressen?

Anf. 42 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Ursäkta att jag inte tog upp den här frågan i mitt anförande. Den ligger ju lite vid sidan av det vi diskuterar nu, men det är likväl en viktig fråga.

Jag ska gärna medge att jag är väldigt bekymrad över en sådan utveckling mot stora koncerner. De gör visserligen många gånger bra saker, vilket jag har sagt tidigare i denna kammare. Vi har till exempel Sankt Eriks ögonsjukhus, Pysslingen och Cityakuten. Det tycker jag var väldigt bra företag. Man öppnade upp för att det skulle finnas andra vårdformer och ny pedagogik i förhållande till den kommunala verksamheten, skolan och så vidare.

Men här har vi fått någonting som jag vill kalla en avart med olika koncernkonstruktioner och så vidare. Frågan är då: Är det dessa riskkapitalisters fel, som Jacob Johnson säger, eller är det vårt fel? Ska vi rannsaka oss själva för att vi inte har tillräckligt skarpa regler så att man inte kan få ut sådana här vinster? Jag håller ju med: Detta är på något sätt orimliga vinster. Det är inte bra.

Mitt parti, och jag tror att regeringen med Jan Björklund i spetsen kommer att instämma i detta, menar att detta måste vi se över, för detta var inte avsikten. Avsikten var att få komplettera en skola med god pedagogik.

Fru talman! Jag råkar ha haft mina barn i Adolf Fredriks skola som är en kommunal skola här i Stockholm. Socialdemokraterna ville en gång lägga ned den, men det gick inte. Jag tror att det är ett exempel på hur man kan göra i den kommunala delen. Man måste specialisera sig och göra intressanta saker. Det har man inte riktigt gjort.

Jag tror också att alla de personer, Jacob Johnson, som har blivit behandlade på Sankt Eriks ögonsjukhus är tacksamma över att slippa stå i en offentlig kö.

Anf. 43 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Det systemskifte i den svenska välfärden som Gunnar Andrén och hans parti ställer sig bakom får de här dramatiska konse-

kvenserna med stora summor, skattepengar, som flyr från landet och undandras svensk beskattning.

Det är också så att i det systemskifte som Gunnar Andrén står bakom med den fria etableringsrätten kan de skattemedel som olika privata vårdbolag hämtar hem inte allokeras efter behov, utan de allokeras efter plånbok. Det är alltså ett väldigt stort systemskifte, och hela historien med riskkapitalbolagen är en del av detta.

Här krävs verkligen en helt annan politik. I Vänsterpartiet motsätter vi oss att vi ska kunna ha en konstruktion med stora privata vinstdrivna bolag i välfärdssektorn. Vi vill också ha en ordentlig översyn av skatteflyktslagen för att kunna stävja detta och verkligen hindra det.

Genom de här konstruktionerna har ägarna till bolagen, dessa herrar, plockat ut miljardtals kronor i vinst. Det är helt otillständigt. Svenska skattebetalare anser att svenska skattepengar ska gå till välfärd och inte till några smarta klippare som kan plocka ut miljardtals kronor i vinst på svensk välfärd.

I den här frågan tycker jag nog att Gunnar Andrén som i andra sammanhang trots allt kan ha vissa insikter borde ändra åsikt och ansluta sig till en vänsterpartistisk politik.

Anf. 44 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Nej, det tänker jag inte göra, och jag ska berätta varför. Jag tycker att anledningen till att det har kunnat bli så här, koncernbildning och så vidare, det är ett bekymmer. Det kan jag hålla med om.

Men det största bekymret, fru talman, är något helt annat, nämligen att produktiviteten och uppfinningsrikedomen och allt möjligt inom den offentliga sektorn har varit för dålig. På det viset har det kunnat uppstå ett sådant här behov. Det är klart att man kan förbjuda det, men den verkliga lösningen ligger någon annanstans, och det var det jag ville säga med exemplet Adolf Fredrik som kom redan 1939: Får man inte en ökad produktivitet och uppfinningsrikedom, ökad frihet och ett ökat ansvar för den egna personalen inom de kommunala och landstingskommunala verksamheterna så kommer man inte att kunna konkurrera på det här sättet.

Vad man ska göra först menar jag är en ideologisk fråga. Det finns väldigt många saker som görs i väldigt många landsting, men jag tror inte att man skulle ha hjälp av Jacob Johnson. Däremot har jag stort hopp om att det finns många socialdemokrater som tycker att det är bra med nya alternativ och valfrihet för patienterna och eleverna och deras lärare.

Valfrihet, fru talman, det är inget ord som med lätthet – även om jag inte säger aldrig någonsin – kommer över Jacob Johnsons läppar. Men de här eleverna och patienterna har ju valt ett alternativ som de tycker är bättre, och det tror jag är vettigt. Lösningen ligger därför i att den offentliga sektorn måste bli mycket bättre på att tillfredsställa de behov som finns.

Anf. 45 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Som ni har hört av de tidigare inläggen i debatten har oppositionens reservationer handlat om skattefel, skattefusk, skatteflykt och Skatteverkets resurser för att komma åt undandömda pengar i olika skatteparadis. Hela debatten har faktiskt hittills handlat om detta skattefusk.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om taxering, skatte-
betalning och
folkbokföring*

Det är naturligtvis väldigt viktigt för tilltron och respekten för den svenska skattelagstiftningen att Skatteverket kan följa upp efterlevnaden av gällande lagar. Vi har givetvis alla ett ansvar att solidariskt bidra till vår gemensamma välfärd, och som ni också hörde i tidigare inlägg, till exempel från Fredrik Schulte, så beskrev han väldigt tydligt vad den borgerliga regeringen har vidtagit för åtgärder.

Det är mängder med åtgärder för att komma åt skattefusk. Det är kravet på kassaregister, det är oanmälda kontroller, det är omvänd moms, det är personalliggare med mera, för att inte tala om att Sverige faktiskt är bland de bästa och flitigaste när det gäller att teckna informationsutbytesavtal för att komma åt undangömda pengar i skatteparadis.

Denna fråga verkligen har vänts ut och in. För att skattemoralen ska upprätthållas är det då också självklart viktigt att ärliga företagare ska slippa konkurrera med oärliga skattesmitare. Det är också viktigt att hitta en balans i hanteringen av företagare i denna jakt på uppsåtliga skattefuskare. Regeringen kom förra året med en länge efterlängtat proposition med tio reformförslag för ett förbättrat trygghetssystem för företagare på socialförsäkringsområdet. De har successivt trätt i kraft under sommaren 2010, men det återstår fortfarande områden där framför allt småföretagare känner sig otrygga, utlämnade och utsatta.

Skatteområdet är tyvärr ett sådant område. I motionsbetänkandet som vi här debatterar som handlar om taxering, skattebetalning och folkbokföring har jag själv med en motion om rättssäkerhet för företagare. Trots att Skatteverket av privatpersoner upplevs som en mycket serviceinriktad och tillmötesgående myndighet finns det företagare som tyvärr upplever sig misstänkliggjorda i kontakter med Skatteverket.

Det finns givetvis väldigt bra och hjälpsamma tjänstemän och handläggare på flera av landets kontor, men det finns dess värre också sådana som i mötena med företagare verkar ha siktet väldigt tydligt inställt på att det kan förekomma skattefusk. Det kan det givetvis, men fokus ska inte alltid i alla sammanhang vara sådant.

Många nya företagare kan känna en osäkerhet inför redovisningar och deklarationer och kan behöva stöd och hjälp för att undvika att göra misstag. Om det blir misstag måste det ändå finnas en förståelse för mänskliga brister utan att det omedelbart leder till skatterättsliga påföljder.

I ett litet företag där företagaren ofta är den som ensam sköter administrationen är organisationen också väldigt sårbar vid sjukdom. En allvarlig sjukdom, till exempel en stroke eller cancer, kan vara en förklarlig orsak till att en redovisning eller en inbetalning till Skatteverket eller Bolagsverket inte kommer in till angivet datum. En sådan orsak, som i alla andra sammanhang skulle betraktas som en skälig orsak till fördröjning, kan av skattemyndigheten betraktas som en kriminell handling och därför straffas med skattetillägg eller förseningsavgift, beroende på vilken inställning man har från myndighetens sida givetvis.

Företagarförbundet menar att det varje år drivs ett antal företag i konkurs på felaktiga grunder. Det är klart att drivs de i konkurs tappar vi arbetstillfällen. Vi tappar företaget och vi tappar företagets anställdas möjlighet att försörja sig. Det behöver finnas en respekt i hanteringen.

Att försöka få rätt mot en statlig myndighet är också ofta en komplicerad, kostsam och tidsödande process. Bevisfrågor i skatteprocesser måste kunna vara jämförbara med beviskraven inom straffrätten. Det finns företagare som upplever att det inte är så i dag.

I skattelagstiftningens kap. 15, skattebetalningslagen, görs det undantag för skattetillägg och förseningsavgift endast om den skattskyldige har avlidit. Undantaget för kontrollavgiften är att den inte ska tas ut om säljaren har avlidit. Jag tycker att det borde vara möjligt att stifta lagar som gör skillnad på om en förseelse har sin grund i uppsåt eller om en förseelse har sin grund i sjukdom eller annat som har varit svårt att påverka för den enskilde. Ska flera våga starta och driva företag får de inte hindras av rädslan att göra fel.

Fru talman! Min motion i denna fråga är en av dem som enligt utskottets förslag kommer att avslås. Jag kan acceptera utskottets ställningstagande eftersom jag sedan i höstas, när jag skrev den här motionen, har blivit medveten om att regeringen den 13 februari i år har skickat ut en lagrådsremiss som är baserad på Skatteförfarandeutredningens 1 500 sidor tjocka dokument. Efter att ha fått tillfälle att kika i denna mycket omfattande papperslunta vet jag att det finns förslag om enklare och tydligare regler och viktiga förbättringar på rättssäkerhetsområdet för skattskyldiga.

Skulle det mot förmodan fattas något inom lagstiftningen för att rättssäkerheten ska stärkas kommer det att ges tillfälle att debattera dessa frågor i samband med behandlingen av en proposition efter det att Lagrådet har behandlat frågan.

Sedan är förstås den upplevda rättssäkerheten också beroende av tillämpningen av gällande lagar, både nuvarande och kommande. Där får jag sätta min tilltro till att Skatteverket ser över hur frågorna hanteras på kontoren från norr till söder i Sveriges avlånga land.

Fru talman! Härmed yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 46 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! När man kommer i slutet av en debattrunda är den puré som har diskuterats ganska väl bearbetad och vissa områden har ofta utkristalliserat sig. Jag får väl avgränsa mig till att kommentera det som finns utöver detta.

Betänkandet innehåller många förslag på flera områden. De flesta motionerna rör tekniska frågor där motionärerna – det är oftast enskilda motioner – önskar ändring och översyn av nuvarande ordning. Partimotionerna innehåller förslag om förstärkt kontroll och diskussioner om skattekontroll, skattefusk och ekobrott. Jag sade inte bidragsfusk, jag sade skattefusk. Som framgått av inläggen råder inga större skillnader i uppfattning om vikten av att minska det så kallade skattefelet. Skattefelet innehåller ju både skattefusk och omedvetna felaktigheter samt sådana saker som man inte själv kan påverka.

Skatteverkets redovisningar visar också att skattefelet faktiskt minskar på grund av förbättrad information och själv rättelse. Generaldirektören för Skatteverket, Ingemar Hansson, sade nyligen att han tyckte att de

hade de resurser de behövde, för det kommande året i alla fall, vilket är glädjande.

Fru talman! Jag vill lyfta fram en annan preventiv insats som ofta förbises. Det är ett skattesystem som är begripligt, transparent och som uppfattas som rimligt och logiskt inom sitt skatteområde. Skatter som kantas av en rad avvikelser, undantag och snåriga regler bidrar till ett större skattefel och får ibland helt oönskade effekter. Detta ger i sin tur Skattemyndigheten ökad arbetsbelastning och svårighet att följa upp efterlevnaden av regelverket.

Ett högt skattetryck på ett område leder på ett indirekt sätt ofelbart till ökad risk för fusk. Detta stöds också av de undersökningar som har gjorts. För dem som inte har noterat att så är fallet rekommenderar jag att studera bilisternas beteende vid en fartkamera. Den ögontjänare som man kan se i det sammanhanget är ganska betecknande för hur människor beter sig. Därför måste vi tyvärr ha fusk, men det vore bättre om alla körde efter hastighetsbestämmelserna så gott de kunde.

Vi har också andra skatter, exempelvis förmögenhetsskatten, som faktiskt har drivit kapital ur landet och som bidrar till en del av den skatteflykt vi talar om, indirekt i alla fall.

Man talar också om det uteblivna arbetet på grund av olika skatteregler, merarbete man kanske inte tar, företaget man inte startar. Orimliga regler får därmed också effekt och ger minskade skatteintäkter till samhället.

Den överlägset bästa metoden, fru talman, som oppositionen sällan pratar om, är en förbättrad skattemoral. Detta borde vara ett långsiktigt projekt som går hand i hand med det jag nämnde. Man kommer ofelbart aldrig in på och talar om individens ansvar för sitt beteende inom olika områden. Det är faktiskt individer bakom de här skattesnurrorna. Det är inte en robot från någon annan världsdel eller från en rymdfarkost som sitter och räknar ut detta. Bakom varje fusk, oavsett vad det är för någonting, finns det en individ. Detta tycker jag att man borde tänka mer på.

Det finns också de som oavsiktligt har felat – det ska vi komma ihåg att det gör. De får också ganska stora skattetillägg, på 40 000–50 000 kronor, trots att det är händelser som de själva faktiskt inte rår över. Man borde fundera på om det också är rimligt, med tanke på vilka effekter det får för företaget, för individen och för de anställda. Jag säger inte att det är fel, men någon måtta får det också vara åt det hållet.

Jag tycker att Skatteverkets insats för att bistå skattebetalare och företag med information och service är lovvärd och något som andra myndigheter bör ta efter, inte minst Försäkringskassan. Men det finns dess värre alltid personer som väljer att på alla upptänkliga sätt kringgå beskattning, både inom och utom Sverige. Ibland görs detta med olika skattetekniska upplägg, förflyttning av pengar genom snåriga transaktioner och många länder som är mycket svåra att följa. Därför är satsningar på internationell samverkan, som inte alla partier står bakom, väldigt viktiga och nödvändiga. Uppförandekoden inom EU är ett sätt att tackla gränsöverskridande skatteflykt och att finna gemensamma strukturer för att minska möjligheterna till skatteundandragande. Jag tycker att det är bra att vi går vidare på den vägen.

Fru talman! Jag tycker att vi har debatterat detta ganska mycket men jag vill ändå säga att jag delar Gunnar Andréns uppfattning att när man tillåter att "ni borgare talar bara om bidragsfusk" går det inte att sedan som Peter Persson påstå att detta inte avser oss. Jag tycker att det är ganska svårt att inte be om ursäkt för detta. Med det yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 47 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Det var ett utomordentligt intressant anförande. Jag vill bara för att bringa klarhet fullt ut i Gustafssons tankegångar ställa två frågor.

Är du av den uppfattningen att skattefusk är lika allvarligt som bidragsfusk?

Den andra frågan är: Delar du den syn som har framkommit här i kammaren att de som utnyttjar riksdagsmajoritetens beslut om RUT-avdrag tidigare var skattefuskar? Om man tar bort RUT-avdraget återgår de tydligen till brottslig verksamhet. Är det din uppfattning?

Anf. 48 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Fru talman! Min uppfattning som kristdemokrat är att fusk inte är begränsat till några samhällsklasser utan att det finns på alla nivåer. Tyvärr är det oftast de med minst resurser som drabbas mest av att befinna sig i en rättslös situation genom att de tyvärr tar de svarta arbetena. Det beklagar jag. Fusk är fusk – oavsett vad det gäller. Jag hoppas att jag har klarat ut det. Det gäller skattefusk, bidragsfusk eller fusk inom offentlig sektor där man använder medel på ett sätt som bara är till för en själv och inte är till nytta för samhällsmedborgarna som surt har arbetat in pengarna. Skatt är dock en laglig konfiskering av privat egendom. Det är definitionen. Vi har legal rätt att ta in människors pengar. Då ska de användas optimalt. Jag ser inga bekymmer med detta.

När det gäller de olika skattesatserna är det bevisat att om ett område beskattas högt blir skattekillen så stor – det är allmänt känt – att det finns betydligt ökad risk för att den svarta sektorn ökar inom området. Det har vi sett på en mängd olika områden. Vi kan se det inom restaurangbranschen, för hemtjänstinriktade arbetsinsatser och på en mängd andra sätt.

Jag tog upp frågan om byte av tjänster mellan olika skickliga hantverkare i stora sommarstugeområden. När jag tog upp frågan om inte detta är ett bekymmer för samhället sade en före detta vänsterpartistisk företrädare att detta kallas för smörjmedel i samhällsmaskineriet. Så kan vi också tackla frågan om skattefusk. Jag tycker ändå att man bör ha regler som gör det rimligt att använda sig av de vita tjänsterna och det offentliga. Då blir det fler företag, ökad sysselsättning, bättre pensionspoäng och så vidare. Det är bra för alla i samhället.

Anf. 49 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Det intressanta med debatten är att vi har problematiserat frågan om skattefusk och bidragsfusk. Då blir företrädare för de borgerliga partierna våldsamt upprörda och indignerade. Det indikerar något, nämligen att de inte har en önskan att jämställa dessa saker. Lars Gus-

tafsson drar ut frågan när han säger att vi ska titta på välfärdssamhället och skatterna.

Skatter är en laglig konfiskation! Det var en nyhet. KD anser inte längre att det finns några solidariska värden i att vi gemensamt bidrar till ett samhälle som är omfördelande. En laglig konfiskation. En plåga du dignar under. Inte en möjlighet att vara med och bygga solidaritet. Jag trodde att solidaritet var en av de grenar som ditt parti faktiskt byggde på.

Jag frågade dig: Om man tar bort RUT, hemfaller folk då i ökande grad i det som kan benämnas brottslig verksamhet? Har ni den synen?

Anf. 50 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle rekommendera att studera lite mer skattefilosofi. I skattefilosofiskt hänseende anser man att samhället har tillskansat sig legal rätt att ta in människors egendom. Det är privat egendom. Den lön man får är privat egendom. Den är faktiskt inte samhällets. Där är skillnaden i grundsynen i det socialistiska tänkesättet och det kristdemokratiska tänkesättet tydlig. Det är därför vi inte heller tycker att man ska konfiskera människors hus och hem, som ni har varit inne på tidigare.

När det gäller skatter är människan oftast en moralisk varelse som vet vad som är rätt och fel. Dess värre lockas hon till när det råder för stora hinder att inte gå den rätta vägen. Detta har att göra med vilka förutsättningar och kostnader det finns för att köpa en tjänst. Därför måste incitamentet både i skattesystemet och i vårt sociala välfärdssystem vara sådant att det uppmuntrar individen att gå tillbaka till ett arbete. Det är därför vi har karensdagar. Om vi vore fullkomliga skulle vi inte ens behöva ha denna debatt.

De skattemedel vi tar in måste vi använda på ett optimalt sätt. Det är tråkigt att vi ska behöva använda skattepengar för att jaga dem som medvetet sätter i system att fuska, oavsett om de befinner sig i Sverige eller utanför. Därför vill jag ha ett fungerande skattesystem, som går att kontrollera, som är rimligt och som också upprätthåller den moraliska andan hos folket att sköta sig och försöka försörja sig efter bästa förmåga. Så är tyvärr inte fallet, oavsett samhällsklass.

Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Det känns lite nostalgiskt att gå upp i talarstolen och tala om skattefrågor. Samtidigt är det roligt. Det är synd att Gunnar Andrén har lämnat kammaren. Jag tror inte att Gunnar Andrén är en annorlunda människa. Jag tror inte att någon som sitter här har en ond vilja eller är annorlunda. Däremot väljer vi olika lösningar på problemen.

Fru talman! Låt mig än en gång få fört till protokollet att Gunnar Andrén förmodligen är den siste socialliberalen i denna kammare. Då är det sagt. Jag vet att han tycker om att höra det.

Jag har gått upp i talarstolen eftersom jag har några motioner som har tagits med i betänkandet och som jag tycker är viktiga.

Låt mig börja med den första motionen om F-skattsedeln. Egentligen handlar det om att ge god service till småföretagare. Det handlar också om att skapa trygghet för konsumenter och för beställare, och det handlar om ordning och reda. Skatteverket lade för ett antal år sedan fram ett förslag som de kallade skatta.se som verkligen var intressant. Det gick ut på att den som ville och antog serviceerbjudandet från myndigheten

kunde få sina löner, avgifter och så vidare körda i ett system som Skatteverket stod för. På så vis kunde man få en bra garanti för en seriös verksamhet där allt sköts rätt. Den egna företagaren kunde lugnt luta sig tillbaka och veta att allt går rätt till.

Den ordningen skulle innebära att den som inte antog serviceerbjudandet för att underlätta för företagare skulle få ögonen från Skatteverket på sig. Skatteverket skulle med knappa resurser få möjlighet att följa dem på ett annat sätt. Med det påstår jag inte att de skulle fuska – även om vi har sett på skattefelskartan att de som har företag med lönesummor under 1 miljon kronor står för en stor del i skattefelskartan. Om jag inte missminner mig är det upp till 52 miljarder kronor.

På så vis skulle situationen underlättas för de seriösa och det skulle bli en bättre ordning. Samtidigt som vi hjälper de seriösa att vara kvar i branscher och yrken och motverkar de oseriösa kan vi få in mer resurser till den generella välfärden – eller som en del säger till kärnan i välfärden. Det är ett viktigt förslag, och jag hoppas någon gång få genomslag i riksdagen för min och Hans Olssons idé.

Fru talman! Sedan vill jag ta upp frågan om taxifusket. Det här är ett gemensamt bekymmer. Jag tittar på utskottets ordförande; så är det. Alla känner till bekymret. Många av oss är direkt berörda när vi åker taxi. Det har kanske inte gått riktigt rätt till.

Jag har tidigare jobbat med dessa frågor tillsammans med Transportarbetareförbundet och Taxiförbundet. Taxiförbundet har redovisat för mig och för andra att det pågår en oseriös verksamhet som kan räknas upp till motsvarande 4 miljarder kronor. Taxiförbundet i Stockholm har redovisat att det handlar om så mycket som 40 000 kronor i timmen som undantas från laglig skatt.

Vi får höra från kommuner som har blivit blåsta i upphandlingar. Det finns transportörer som lägger lägre anbud än de seriösa. På så vis vinner de affärer i fråga om offentligt upphandlade transporter.

Varför skulle denna kammare och skatteutskottets ledamöter blunda för den verksamheten, där det faktiskt är seriösa åkare som slås ut? Varför skulle vi acceptera att upphandlingar går till oseriösa, som i sin tur drabbar dem som verkligen vill göra rätt för sig?

Jag har försökt lyfta den här frågan ett antal gånger med finansministern, senast för en månad sedan i en interpellation. Då kunde jag konstatera att finansministern tyvärr hänvisade till fel utredning. Så var det, och jag tänker följa upp det.

Redan i september 2006 fanns det, efter ett långvarigt arbete, en färdig lagrådsremiss om det som kallas för obligatoriska tömningscentraler. Den lade regeringen, tyvärr, i papperskorgen. Sedan har det inte hänt någonting med detta, trots ett färdigt förslag som alla inblandade var överens om.

Nu finns det ett starkt önskemål och har funnits hela tiden – återigen har Taxiförbundet uppvaktat regeringen och Finansdepartementet ett antal gånger – att få ordning och reda på detta. Man har visat på att det finns ett system som man rakt av kan sätta in som fungerar och inte innehåller några större kostnader för de så kallade friåkarna.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om taxering, skatte-
betalning och
folkbokföring*

Vi vet, fru talman, att det är ungefär 80 procent som redan är anslutna till de här centralerna. Då är frågan: Varför skulle vi inte från denna kammare kunna ge ett uppdrag till regeringen att, precis som Taxiförbundet säger, som de seriösa åkarna säger, som de som kör bilarna säger, ta fram ett förslag om obligatoriska tömningscentraler? Jag förstår inte varför man inte tar upp den här tråden. Det är obegripligt.

Gunnar Andrén, vi är helt överens när det gäller detta att bekämpa skattefusk. Jag vet att det finns önskemål från Taxiförbundet om att vi över partigränserna gemensamt ska skriva om detta för att komma åt denna svulst. Och det är lätt att göra det, Gunnar Andrén. Varför skulle inte till exempel vi göra det för att sätta lite större tryck i den här frågan? Det vore tacknämligt om det fanns någon från majoritetssidan i utskottet som kunde svara på varför detta dröjer. Ni hänvisar till registerutredningen, men den tar ju inte upp frågan om obligatoriska tömningscentraler. Jag har försökt ställa frågor på ett så korrekt sätt som möjligt här från talarstolen nu, och det vore bra om det fanns någon som kunde svara på dem. Välkommen att göra det!

Jag kommer att fortsätta min kamp för ordning och reda, för att stå på de seriösa taxiåkarnas sida och för att minska skattefusket. Skatteverket har ju skrivit till regeringen.

Om vi gör det här blir den första effekten rent ekonomiskt 400 miljoner kronor i första svängen. 400 miljoner kronor är inte fy skam, så varför inte låta oss göra detta?

Jag har suttit här och lyssnat till er, och det finns så många vinklar när det gäller frågan om de så kallade RUT-tjänsterna. Nu när jag sitter i arbetsmarknadsutskottet ser jag en annan sida av det hela. Då handlar det inte bara om skatteavdrag och så vidare, utan vad vi ser är att det kommer in utländsk arbetskraft. Det kan väl i och för sig vara bra, men det finns ingen kontroll på det hela. Jag har frågat Arbetsmiljöverket om de kan ha någon kontroll över det hela. Det kan de inte, säger de.

Ni säger att de här tjänsterna har omvandlats till att bli vita tjänster, men ni måste ju erkänna att hela den här branschen också har fyllts på med svarta tjänster. Så är det. Det har till och med gått så långt att man kan beställa RUT-tjänster med tillägg, och jag behöver inte stå här i talarstolen i kammaren och tala om vad det är för typ av tillägg. Ni förstår säkert vad det är. Det handlar faktiskt om att en del blir utnyttjade av det här systemet. Så snälla kamrater på majoritetssidan – jag ska kalla er så för en gångs skull – se hela problematiken med RUT! Stå inte bara och säg att nu har vi löst ett problem med det här! Så är det inte, därför att det dyker upp nya problem, och det finns ett utnyttjande i det här som vi gemensamt måste göra någonting åt.

Fru talman! När generaldirektören i Skatteverket gör bedömningen att skattefusket minskar och säger att det är tack vare de åtgärder som regeringen har föreslagit kan jag bara konstatera att Ingemar Hansson ger sig själv beröm. Det var ju han som var statssekreterare i Finansdepartementet innan han gick över till Skatteverket, så jag har svårt att tänka mig att han skulle kunna göra någon annan bedömning än att det han själv har föreslagit och arbetat med är jättebra.

Fru talman! I Alliansen tror vi på rättsstaten, vilket betyder att landet ska styras av en lag och att människor ska följa lagen, och ifall lagen säger att man ska betala skatt ska man betala skatt. Ett brott mot detta är ett mycket allvarligt brott. Vi anser att rättsstaten ska gälla, så det ska inte fuskas med skatten. Det är lika viktigt att skatten tas upp på ett rättssäkert sätt, och det finns gott om fall där rättssäkerheten inte har fungerat särskilt väl.

Ifall man studerar skattemotionerna som ligger på skatteutskottets bord och som vi har behandlat kan man se att de som kommer från vänster i mycket stor utsträckning handlar om att staten ska ha mer kontroll, inte minst över medborgarnas pengar. Tittar man på de motioner som kommer från Alliansen ser man att de påfallande ofta handlar om att medborgarna ska ha mer kontroll över sina egna pengar. Detta är en mycket stor skillnad som enligt min mening reser frågan: Vems är egentligen pengarna? Här ser man uppenbarligen fundamentalt olika på saken.

Thomas Östros sade i valrörelsen att generella skattesänkningar är ett slöseri med gemensamma resurser. Gemensamma resurser? Människors pengar, människors inkomster är först och främst och framför allt deras egna. Sedan tar vi ibland upp skatt, fast det är först och främst deras egna pengar.

Men Socialdemokraterna vill höja, höja och höja skatter. Varför? Jo, de säger att det har att göra med välfärden. Det har inte att göra med välfärden. Det mesta av skattehöjningarna vet vi ju ska gå till högre bidrag, framför allt högre bidrag till höginkomsttagare. Ni ska ju höja skatterna för att betala högre bidrag. Varför ska ni betala högre bidrag? Jo, därför att ni vet att det leder till fler utan jobb när man höjer skatten, och då måste man betala högre bidrag. Det är inte för välfärdens skull.

Vi har sänkt skatterna kraftigt sedan 2006. Detta har varit fantastiskt viktigt, framför allt för låg- och medelinkomsttagare som nu har större vardagsfrihet, och arbete lönar sig bättre. Men vad har hänt med skatteintäkterna? De var 87 miljarder högre 2010 än vad de var 2006. Vi har alltså mer pengar till välfärden i dag än vad vi hade 2006 – 87 miljarder mer. Sjukvården och skolan har aldrig haft så mycket resurser som i dag efter våra skattesänkningar.

Vad vill ni göra? Jo, höja skatten. Arthur Laffer nämndes tidigare. Ifall man höjer skatten kraftigt kan det leda till att man får lägre skatteintäkter. Vi har sänkt skatterna så att vi har fått högre skatteintäkter. Hur kan det komma sig? Jo, färre människor lever på bidrag och fler människor lever på arbete. Utanförskapet har minskat med 150 000 personer, trots finanskris. Vi har sänkt skatten och har därför mer pengar till välfärden. Ni vill höja skatten, inte för välfärdens skull utan för bidragens skull och en sak till, för er dogmatiska ideologis skull, därför att ni anser att alla pengar egentligen är statens, att alla pengar egentligen tillhör Peter Persson och Thomas Östros. Men pengarna tillhör faktiskt medborgarna. Ni säger inte detta så tydligt. Ni kamouflerar det och säger att det har att göra med välfärden, men det har inte med den att göra. Det har att göra med att ni anser att pengarna egentligen är statens, att allting är gemensamma resurser.

Vi har ett annat utgångsläge. Vi utgår från att pengarna tillhör medborgarna. Därför är det också rätt att man ska få behålla mer av pengarna.

Det skapar större vardagsfrihet, inte minst för låg- och medelinkomsttagare, det gör arbete mer lönsamt och att fler har kommit i arbete, och vi har fått större intäkter till välfärden. Det är en bättre politik än de ständiga skattehöjningarnas politik där man tycker att allt ska vara kollektivt, att allt ska vara gemensamt.

(Applåder)

Anf. 53 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Om jag med anledning av Fredrik Schultes tidigare inlägg och repliker betygsatte vad som var nya moderaterna och de gamla behövde man nu icke tveka efter Johnny Munkhammars inlägg. Här står gamla moderaterna i full mundering med sina fjädrar och säger: Allt enskilt är fint. Allt gemensamt är fult. Rå dig själv. Klara dig själv genom skola, behov av vård eller äldreomsorg. Skatt är fult, och bidrag är fult.

Ett samhälle, Johnny Munkhammar, konstitueras genom att man formulerar en politik som hänger ihop över ett liv. I förvärvsaktiv ålder betalar vi resurser som ger våra barn förutsättningar att gå i skolan, och nyss var vi där, och ger oss förutsättningar när vi blir gamla, och snart är vi där. Det är så det hänger ihop.

Du katalyserade nu hela förmiddagens gemensamma borgerliga frustration över att få stå och tala om skattefusk när ni egentligen vill tala om att få bort skatterna. Det var vad du lämnade efter dig i talarstolen.

Anf. 54 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Peter Persson sade tidigare i sitt anförande att det fanns 133 miljarder i vad han inte kallar skattefel utan skattefusk. Jag skulle vilja fråga: Hur kan Peter Persson veta att varenda krona som inte inbetalas på det sätt som det ska är medvetet fusk? Kan verkligen inte någon människa någon gång begå ett misstag och inte betala in som man ska?

Vi ska inte ge oss in i en åldersdiskussion. Peter Persson påpekade tidigare att han kände sig ung i själen. Jag kan påpeka att rent retoriskt påminner han om en mycket gammal tid. Det som är så trevligt är att Socialdemokraterna ofta talar om att höja skatten för välfärdens skull. Vi har sänkt skatten och har mer pengar till välfärden.

Peter Persson är öppen med vad det handlar om. Det handlar om en dogmatisk ideologi. Pengarna är egentligen statens och Peter Perssons. Det är han som ska bestämma över så mycket av medborgarnas pengar som möjligt. Det är en ideologisk princip.

Det är därför de inte kan hålla sig. Det är därför de vill höja, höja och höja skatt till dess att medborgarna knappt känner att de har pengar kvar och knappt har någon frihet att klara sig i vardagen. Det ska införas nya skatter och höjas skatter därför att Peter Persson är en dogmatisk ideolog.

Du talar om bidrag och arbete. Ifall man råkar ut för arbetslöshet eller sjukdom är det otroligt viktigt att man har den tryggheten att ha en inkomstförsäkring som gör att man kan klara den problematiska situationen. Det viktigaste är att komma tillbaka till arbete.

Det ni gör är att straffbeskatta arbete. Det blir dyrt att anställa, olönsamt att arbeta och fler lever på bidrag och stannar i bidragen och utanförskapet. Där kan de inte utvecklas och påverka sin situation.

Det utanförskapet har vi brutit med. Vi har sänkt skatten, och 150 000 färre är i utanförskap. Är inte det bättre? Se bortom din dogmatiska ideologi och se till människors bästa.

Anf. 55 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Johnny Munkhammar är sprungen ur Timbros manskör som bas. Det han tycker är att alla som betalar skatt plågas. Självklart är det så att människor kan begå misstag i detta. Jag har samma balans när det gäller fusk och vilja, men du har en kraftig obalans.

De som får del av socialförsäkringssystem jagas med blåslampa medan det alltid är förmildrande omständigheter på skatteområdet. På försäkringsområdet är det 10 miljarder i fel, på skatteområdet 133 miljarder i fusk. Så hänger det ihop. Sedan kan vi pröva och värdera orden. Men er ovilja att se balanserna i detta har uppenbarat sig i samtliga diskussioner i dag.

Jag vill tacka er för de replikskiften och de meningsutbyten som varit. Det har tydliggjort en sak. Ni tycker inte riktigt om det gemensamma, hur mycket nya ni än kallar er. Gång på gång snubblar ni och återkommer i den gamla kostymen och med det gamla samhället där klassklyftor var bra att ha. De skulle gärna vara stora, och de fattiga skulle plågas och de rika få det mildare.

Anf. 56 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Apropå en retorik från en svunnen tid kom det ytterligare exempel på det här. Jag kom med en publikation för bara en vecka sedan som med skärpa, kraft, övertygelse och gott om fakta argumenterar för en ökad social rörlighet. Alla människor oavsett var de kommer ifrån ska kunna lyckas bra i livet och få nya chanser i livet. Vi tycker inte om en situation där människor låses i till exempel en samhällsklass eller för den delen i ett utanförskap som ni byggde upp.

När det gäller pengarnas roll i ekonomin anser vi att pengarna tillhör dem som tjänar in dem. Det är först och främst medborgarnas egna pengar. Det är ett annat perspektiv. Vi ser till den enskilda människan. Ni företräder staten mot människorna. Vi företräder människorna mot staten. Det är ett fundamentalt annat perspektiv.

Pengarnas roll i ekonomin är inte minst att människor när de tjänar pengar kan gå och konsumera. Man köper till exempel en kostym. Du talar om en gammal kostym. Man kan köpa en ny. Detta leder till intäkter för den som säljer kostymen och tillverkar kostymen. Man kan gå till bageriet och köpa bröd. Detta kommer att leda till intäkter och jobb i bageriet.

Så fungerar pengarna i ekonomin. Så fungerar det när människor får behålla sina egna pengar. Därför har våra skattesänkningar inte bara gjort att vardagspusslet är lättare att få ihop för enskilda människor. Det har också lett till fler jobb och att vi nu har 7,3 procents ekonomisk tillväxt i Sverige. Det kom ni aldrig i närheten av på er tid.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 17 §.)

Prot. 2010/11:69

9 mars

*Allmänna motioner
om taxering, skatte-
betalning och
folkbokföring*

10 § Allmänna motioner om punktskatter

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU21
Allmänna motioner om punktskatter.

Anf. 57 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Då var det dags för lite annorlunda tongångar än förra gången. Här kommer det lite kritik, så det är lika bra att ni förbereder er. Såvitt jag förstår kommer vi att ha en lång debatt om punktskatter.

Politik är att vilja. Det är passande att citera Olof Palme 25 år efter att han mördades. Jag tycker också att politik är att vilja. Riksdagen är ett bra exempel på politik, vilja och att man vill förändra.

Det finns ett ställe i Riksdagshuset som på något vis symboliserar ansvaret bland annat för oss som har dessa poster. Det är ett ställe jag brukar ta mina besökare till. Ni moderater går förbi där varje dag. Om man går in i gången bredvid resebyrån kommer man till rekonstruktionen av de jordlager man grävde upp på Västerlånggatan i Stockholm. Jordlagren går tillbaka till 1200-talet, om jag minns rätt.

Där brukar jag stanna till en stund och säga: Detta är politik. Vi kommer också så småningom att bli ett jordlager. Det låter hemskt och väldigt långt bort, men så kommer det att bli. På något vis, utan att överdriva vår roll och betydelse, kommer det jordlagret att se annorlunda ut beroende på vilka politiska beslut som vi fattar. Därför är det viktigt att man agerar och använder politiken. De vill gärna stanna där, och för att få dem därifrån brukar jag säga att om vi fortsätter en bit till kommer vi till Moderaternas arbetsrum. Då brukar alla vilja vända och vi kan fortsätta rundturen.

Med inställningen att politik är att göra förändringar vill jag ställa några frågor och diskutera betänkandet. Vi har till exempel frågan om skatt på handelsgödsel som vi har föreslagit att vi ska införa med 300 miljoner. Vi vill att de ska återföras till näringen.

Ett exempel från verkligheten i närheten av jordbruket och skogsbruket förklarar hur jag tänker. Södra har en fabrik som heter Södra Cell Värö som ligger i Bua i Varberg. Den startades på 70-talet som en av Europas största och modernaste massafabriker. På den tiden använde man bland annat klor för att bleka pappersmassan. Klor användes också som stridsgas under första världskriget. Från samhället sade man att man inte accepterade sådana kemikalier. Företaget fick några år på sig att sluta med klorblekning. När jag nyligen besökte fabriken fick jag veta att de levererar fjärrvärme till Varbergs kommun. De diskuterar att leverera fjärrvärme även till Kungsbacka kommun.

Denna massafabrik som tillverkade pappersmassa och orsakade utsläpp har nu börjat leverera fjärrvärme bland annat. Man säger att det i framtiden kan bli så att pappersmassatillverkningen är en biprodukt. Så talar ett modernt ledarskap som har förstått vad framtiden bär med sig och vad som är viktigt.

Om man överför det till frågan om handelsgödsel är det egentligen samma resonemang från vår sida sett. Om handelsgödsel och innehållet i den är giftigt för människor och natur är det då inte bra att vi politiker tar ansvar för det jordlager som vi så småningom blir och säger: Det vore

bra om ni slutade att använda det. De pengar vi får in använder vi för forskning och utveckling. Man kanske också inom den näringen kan säga som på Värö bruk: Det vi förr odlade med hjälp av handelsgödsel är nu för tiden en biprodukt eftersom vi har kommit fram till att vi kan odla annat.

Jag tycker att det är ett sätt att ta ansvar att vi politiker hjälper till så att politiken, näringen och forskningen leder Sverige framåt i en modern riktning. Det är ett modernt ledarskap. Vi kommer säkert att resonera om det flera gånger.

Jag vill ställa en fråga för att jag ska få veta om jag har fattat rätt. Det handlar om Europadieseln. När jag läser våra handlingar i utskottet, det PM vi har inför motionerna, får jag intrycket att den borgerliga regeringen inte vill förändra skatteskillnaden mellan miljöklass 1 och miljöklass 3. Det tycker jag framgår av dokumentet; rätta mig annars. Om det är så när det gäller Europadieseln har det märkliga inträffat att oppositionen står på samma sida som den borgerliga regeringen. Följdfrågan blir då: Vilken sida står ni på?

Fru talman! Jag står givetvis bakom samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Anf. 58 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Jaga utsläppen, inte bilarna är en klatschig slogan som lämpar sig bra på valaffischer. Det förekom ganska mycket i valrörelsen. Jag ska inte hänga ut något särskilt parti – jag bara stirrar stint. Problemet är att utsläpp och bilar har en tendens att hänga ihop. Transportstyrelsen och Trafikverket kom alldeles nyligen med utsläppsstatistik för förra året. Man konstaterar att utsläppen från vägtrafiken ökar trots att de nya bilar som säljs blir allt utsläppsnålare. Det handlar delvis om att trafiken varierar i takt med konjunkturen. Regeringen kunde dra nytta av att det hade varit en konjunkturedgång och kunde därför säga att man hade minskat utsläppen från trafiken under mandatperioden. Nu ser vi att trafiken ökar.

Även om man rensar för konjunkturvariationerna konstaterar myndigheterna att biodrivmedel och effektivare motorer inte räcker för att kompensera för den ökande vägtrafiken. Det kan på sin höjd bidra till att stabilisera utsläppsnivåerna, men om vi vill minska utsläppen – och det vill vi väl – måste biltrafiken få minskad betydelse till förmån för cykling, kollektivtrafik och transporter med järnväg och sjöfart.

Att ge människor klimatsmarta alternativ till bilresor där det finns förutsättning för det går naturligtvis långt utanför skatteutskottets ansvarsområde. Men vi i skatteutskottet har en viktig roll, nämligen att se till att de klimatsmarta alternativen blir mer lönsamma. Det mest träffsäkra och kostnadseffektiva verktyget är koldioxidskatten. Den går direkt på det man vill få bort, nämligen koldioxidutsläppen. När det blir dyrare att förstöra klimatet lönar det sig bättre att låta bli och agera mer klimatsmart, oavsett om det handlar om att köra på biogas, cykla, samåka eller vad man nu hittar på. Alla sätt lönar sig. Också för företagen lönar det sig att ta fram mer klimatsmarta produkter oavsett om det handlar om effektivare motorer eller nya drivmedel. Alla sätt räknas. Det finns ingen hejd på vilka lösningar som lönar sig så länge de minskar utsläppen. Ju mer man minskar utsläppen desto mer kan man tjäna. Koldioxidskatten är

därför ett alldeles för vasst verktyg för att lämnas kvar i lådan. Vi behöver höja koldioxidskatten om vägtrafiken ska ha någon chans att klara sina klimatmål.

Vägtrafikens utsläpp handlar tyvärr inte bara om koldioxid. Vi har också en del mer direkt hälsovådliga utsläpp, framför allt från dieselfordonen. Den svenska miljöklass 1-dieseln som står för i princip hela marknaden är ändå betydligt bättre än den så kallade Europadieseln som används i andra europeiska länder. Europadieseln ger upphov till större utsläpp av partiklar och polycykliska aromatiska kolväten som kan orsaka cancer, luftvägsbesvär och sjukdomar i hjärta, kärl och lungor. Barn, äldre och människor som redan har sådana besvär är extra utsatta. Av dessa hälsoskäl har man i dag högre skatt på Europadieseln än på miljöklass 1-dieseln.

I nyare bilar med partikelfilter är det inte så stor skillnad mellan de båda dieselsorterna. Det är fortfarande många fordon som inte har den moderna utrustningen. Enligt Transportstyrelsen används tre fjärdedelar av den diesel som säljs i Sverige i fordon som inte har tillräcklig partikelrening. Det gäller framför allt tunga fordon och arbetsmaskiner. Det tar tid att ställa om fordonsparken. Man räknar med att det tar tio år innan personbilarna har tillräcklig partikelrening.

Därför avråder Transportstyrelsen tillsammans med bland annat Naturvårdsverket och Gröna Bilister från att den skatteskillnad som i dag finns mellan dessa två dieselsorter tas bort. Ändå är det precis just det som allianspartierna vill göra, i alla fall allianspartierna i skatteutskottet. Om de har sin regering med sig är lite mer tveksamt.

Det ska bli väldigt spännande, när det blir allianspartiernas tur, att höra varför de vill göra detta och varför de redan nu vill öka hälsoproblemen för att man någon gång i framtiden kanske kommer att ha bättre partikelrening.

Dieselns hälsoeffekter är särskilt allvarliga för människor som utsätts för dieselavgaser på jobbet, kanske för att de kör truck, jobbar i gruva, jobbar på bygge eller någon annanstans där en hel del diesel används.

Ett bättre alternativ ur arbetsmiljösynpunkt är syntetisk diesel som framställs ur naturgas som genom kemisk syntes omvandlas till flytande form. Man kan i och för sig göra den av biomassa också, men det är inte så vanligt i dag. Då är den skattebefriad precis som andra biodrivmedel. Den syntetiska diesel som framställs ur naturgas beskattas däremot inte som naturgas utan med den högre dieselskattesatsen. Man kan tycka att det är märkligt att detta lilla förvandringsnummer från gasform till flytande form ska ge högre skatt. Det blir dessutom extra konstigt om man tänker på att mycket av detta kommer från så kallade restgaser som annars bara facklas bort på raffinaderierna till ingen nytta. Då kan man tycka att det är bättre att man tar till vara på dem. Denna beskattning av syntetiska drivmedel är alltså någonting som man behöver se över.

Nu hamnar fokus i klimatdebatten lätt på vägtrafiken. Det är inte så konstigt eftersom den är mycket oljeberoende och dessutom ökar. Men vi får inte glömma andra sektorer som också står för en betydande klimatpåverkan. Jordbrukssektorn är en sådan sektor som fått mer välförtjänt uppmärksamhet på senare år. En viktig skatt på detta område är handelsgodskatten. Men nu har jag lovat min partikamrat Kew Nordqvist, som själv har bondebakgrund och gärna ville ta denna debatt, att vara tyst

som en liten mus om den. Det är ganska bra eftersom det ökar mina chanser att hålla min talartid. Jag hoppar därför glatt vidare i jordbrukspolitiken.

Produktionen av kött och andra animalier är i allmänhet betydligt mer klimatpåverkande än produktionen av vegetabilier, även om det förstås finns stora skillnader också inom dessa två grova kategorier.

FN:s livsmedelsorgan FAO räknar med att animalieproduktionen globalt sett står för 18 procent av vår klimatpåverkan. I Sverige är det inte fullt så illa. Däremot importerar vi mycket kött, och därmed importerar vi också klimatpåverkan.

Koldioxidutsläppen från bränsleanvändningen i jordbruket är fortfarande inte fullt ut beskattade även om man håller på att öka den beskattningen. När det gäller animalieproduktionens utsläpp av metan och lustgas som är mycket kraftfulla växthusgaser finns det i dag inga ekonomiska styrmedel. Den som köper kött, ägg och mejeriprodukter i dag betalar bara för en bråkdel av de klimateffekter som man orsakar. Om vi tror på förorenaren-betalar-principen inom miljöpolitiken bör det rimliga också gälla inom animalieproduktionen. Nu har vi också konkurrensfrågor att ta hänsyn till. Vi vill inte att ett nytt styrmedel som man vill ha ska leda till att man bara importerar i stället. Därför kan det vara en poäng att lägga ett sådant styrmedel på konsumtionssidan i stället.

När vi ändå är inne på vad man stoppar i sig tänkte jag tala lite grann om alkohol också. Jag är ledsen över att behöva ha synpunkter på vad ni äter och dricker, men så länge det som man gör bara påverkar en själv är det en sak. Men när det går ut över andra som själva inte har fått välja tycker jag att man som politiker kan ha vissa synpunkter. Det gäller animaliekonsumtionen, men det gäller också alkoholkonsumtionen. Folkhälsoinstitutet räknar med att vart femte barn växer upp i en familj med risk- eller missbruk. Dessa barn drabbas förstås utan att själva kunna påverka. Vi vet också att alkohol i en besvärande hög grad är inblandad i diverse våldsbrott, sexbrott, trafikolyckor och så vidare. Vi vet också att ju mer det dricks i ett samhälle, desto större blir alkoholskadorna. Det är ett ganska enkelt samband.

Ett annat enkelt samband är att ju högre pris, desto mindre konsumtion, precis som det är med andra varor. Därför är alkoholskatterna ett ovärderligt verktyg i alkoholpolitiken om vi vill begränsa det lidande som alkoholen ändå kan ställa till med. Men om alkoholskatten ska få fullt genomslag i hela Sverige, även i landsändar som Skåne, måste vi också se till att göra någonting åt införseln av alkohol. Självklart ska vi arbeta i EU för att pressa ned dessa införselkvoter. Men om inte det hjälper tycker jag att vi ska vara beredda att ensidigt återinföra de gamla införselkvoter som vi hade med hänvisning till folkhälsan.

Fru talman! Skatter är viktiga verktyg i såväl folkhälsopolitiken som miljöpolitiken. De kanske inte är fullt så klatschiga på en valaffisch, men de funkar, och det kan också ha ett värde. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 59 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja komma in på punktskatter som berör svensk livsmedelsproduktion. Sverigedemokraterna har tidigare framhållit vikten av att slå vakt om kontrollen över viktiga svenska samhälls-

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

funktioner. Den kanske viktigaste samhällsfunktion som finns är för-
mågan att förse den inhemska befolkningen med livsmedel, inte bara i
den bästa av världar utan också i händelse av att handeln över gränserna
inte fungerar normalt av vilken anledning det än må vara. Det måste
kunna sägas ligga i nationens intresse att upprätthållandet av samhällets
viktigaste funktioner inte förutsätter välvilja hos utländska producenter
och utländska handelspartner. Vi lever i en tid då länder med tillgång till
olika typer av resurser kan använda sig av denna tillgång i politiska syf-
ten mot dem som saknar samma resurs. Vi får aldrig bli så naiva att vi
tror att det aldrig kan hända oss. Av dessa skäl är det av yttersta vikt att
den inhemska livsmedelsproduktionen värnas och att de svenska produ-
centerna inte konkurreras ut på grund av en alltför tung beskattning.

Svenska livsmedel produceras med höga krav på miljö och djur-
omsorg i en internationell jämförelse. De flesta svenska konsumenter har
stort eller mycket stort förtroende för svenskproducerade livsmedel och
ser ett mervärde i form av svensk identitet, svenskt ursprung, god djur-
hållning och hållbar utveckling. Vi måste verka för att detta förtroende
upprätthålls.

Folkhälsan ligger också i nationens intresse. Miljövänlig produktion
av livsmedel som är av god kvalitet och inte innehåller hälsofarliga äm-
nen måste säkerställas liksom en hållbar utveckling. I de konstgödsel
som vi talar om finns en oönskad förorening i form av kadmium. Efsa,
European Food Safety Authority, har nyligen kraftigt sänkt gränsvärdena
för vad som kan anses hälsosamt, och det svenska medelintaget av kad-
mium ligger nu ganska nära detta nya gränsvärde.

Vi hade i Sverige tidigare en skatt på handelsgödsel med anledning
av gödslets påverkan på Östersjön och svenska vattendrag och även med
anledning av förekomsten av kadmium. Skatten avskaffades som kom-
pensation för de höjda skatter på energi och diesel som de svenska livs-
medelsproducenterna kommer att belastas med under de kommande åren.

En naturlig lösning på problematiken med att gödslet har en negativ
inverkan på naturen, samtidigt som livsmedelsproducenternas konkur-
renskraft måste upprätthållas, är en skatteväxling som innebär en återin-
förd skatt på handelsgödsel samtidigt som livsmedelsproducenterna
kompenseras fullt ut genom motsvarande sänkning av energi- och die-
selskatter. Detta är innebörden i Sverigedemokraternas reservation, och
jag yrkar bifall till reservation 8.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis förtydliga någonting som har varit
oklart sedan skatteutskottets sammanträde den 17 februari. Till skillnad
från vad som står att läsa i utskottets betänkande har Sverigedemokrater-
na i utskottet avsett att avslå motion 258 om sänkt skatt på Europadiesel.
Till skillnad från vad som har stått att läsa i vissa tidningar och till skill-
nad från lite andra insinuationer som jag har hört på lite olika håll är vi
inte osäkra på den saken. Vi har aldrig sagt att vi har för avsikt att agera
annorlunda i kammaren jämfört med i utskotten. Vi kommer inte att
anpassa vår inställning i denna fråga efter eventuella misstolkningar i
utskottsförhandlingarna, utan vi står fast vid den linje som vi har haft och
vi kommer i händelse av votering att rösta för reservation 3.

Fru talman! Vänsterpartiet anser att priset på transporter ska inkludera kostnaden för miljöskador, hälsoeffekter och trafikolyckor. Det gäller också andra samhällsekonomiska kostnader.

Skatten på bensen och diesel är ett mycket effektivt ekonomiskt styrmedel för att styra över transporter eller trafikarbete till färd sätt som är skonsammare mot miljön. När bränslepriserna höjs ökar efterfrågan på bränslesnåla fordon och alternativa bränslen. Om höjda bränslepriser dessutom kombineras med utbyggnad av kollektivtrafiken ges fler motivation och möjlighet att använda andra färdmedel än bilen. Både socialt och ekologiskt är det bra.

Till skillnad från regeringen har vi även varit medvetna om att en höjning av bensenpriset negativt påverkar dem som bor i landsbygd. Vänsterpartiet har därför bland annat föreslagit ett riktat statligt stöd till ökat resande med kollektivtrafik i landsbygd samt sänkt fordonsskatt för vissa landsbygdskommuner.

För delar av landsbygden saknas förutsättningar för en fungerande kollektivtrafik. Trots Vänsterpartiets förslag till kompensatoriska åtgärder innebär, som jag tidigare nämnt, den höjning av drivmedelsskatterna som också Vänsterpartiet förespråkar att det finns ett behov att differentiera kostnaden för bilåkande i olika delar av landet.

Detta skulle kunna ske genom att vissa delar av landet får en nedsättning av fordonsskatten, alternativt ges ett lägre bränslepris vid pumpen eller får en annan avdragsgräns för reseavdraget – kanske ett höjt reseavdrag eller något annat som ger samma önskade effekt. Olika förslag ger olika effekter. Till exempel skulle ett lägre bensenpris vid pumpen bidra till att bensenmackar i landsbygd ges större förutsättningar att överleva.

Det krävs dock en grundlig utredning för att få fram ett system som kan differentiera beskattningen av bilismen utifrån regionala skillnader. Mot bakgrund av detta anser vi att det ska tillsättas en utredning som får i uppgift att analysera förutsättningarna för och lämna förslag till hur beskattningen av bilismen kan differentieras utifrån regionala skillnader.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 2.

Fru talman! Detta år är mitt första år som ledamot av skatteutskottet. Under förra mandatperioden var jag bland annat arbetande ersättare i miljö- och jordbruksutskottet och intresserade mig då särskilt för tillståndet i Östersjön där övergödningen är det kanske allvarligaste problemet.

För att vi inom rimlig tid ska nå det mål som är satt, nämligen att Östersjön ska återfå samma status som den hade för 50–60 år sedan, måste kraftfulla åtgärder vidtas och principen om att förorenaren ska betala upprätthållas. Därför var det ett allvarligt bakslag i detta arbete när den borgerliga regeringen avskaffade skatten på handelsgödsel. Vi vet ju att jordbruket står för en stor del av övergödningen av våra hav, särskilt Östersjön.

Utskottsmajoriteten skriver i betänkandet att skatten på handelsgödsel har begränsad styrförmåga. Emellertid har så viktiga instanser som såväl Jordbruksverket som Sveriges lantbruksuniversitet gjort andra bedömningar.

Jordbruksverket har till exempel gjort bedömningen att en avskaffad skatt på handelsgödsel på kort sikt ökar rotzonsutlakningen med 1 200 ton.

SLU skriver i sitt remissvar inför avskaffandet av skatten på handelsgödsel att dess effekt i form av minskad utlakning är i samma storleksordning som den effekt som insådd av fånggrödor ger, vilket beräknats till ca 1 560 ton kväve per år. SLU:s slutsats är att ett slopande av gödelskatten försvårar möjligheten att klara det svenska åtagandet i Baltic Sea Action Plan.

Avskaffandet av skatten på handelsgödsel är allvarligt även av ett annat skäl. Handelsgödsel innehåller nämligen kadmium som är ett metalliskt gift som bland annat kan orsaka benskörhet. Som bekant är benskörhet ett allvarligt folkhälsoproblem inte minst hos den kvinnliga befolkningen. Detta problem har bland annat Kemikalieinspektionen uppmärksammat.

Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet motsatte sig Vänsterpartiet avskaffandet av skatten på handelsgödsel. Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till reservation 7 i betänkandet.

I betänkandet säger utskottsmajoriteten att regeringen bör undersöka i vilken utsträckning skatteskillnaden mellan diesel miljöklass 1 och diesel miljöklass 3 kan minskas under mandatperioden. Jag menar att det är förhastat att begära denna undersökning eftersom dagens skatteskillnad mellan diesel miljöklass 1 och diesel miljöklass 2 fortfarande är motive-rad.

Diesel miljöklass 1 har lägre halter av aromatiska kolväten och polycykliska aromatiska kolväten som vid förbränning ger upphov till hälsovådliga partikelutsläpp. I nyare motorer för vilka gäller krav på lägre avgasutsläpp och på avgasefterbehandling blir skillnaden mindre. Men enligt Transportstyrelsen står fordon med begränsad eller ingen rening av partiklar fortfarande för en betydande del, ca 75 procent, av fordonsparken. Framför allt gäller det tunga fordon och mobila maskiner.

Det tar tid att ställa om fordonsparken till fordon med rening av utsläppen som är så pass bra att skillnaden mellan miljöklass 1-dieseln och Europadieseln är försumbar.

Dessutom anger Transportstyrelsen att koldioxidutsläppen från fordon enligt de flesta studier generellt blir lägre vid drift med miljöklass 1-diesel, åtminstone för tunga fordon.

Ett avskaffande av skatteskillnaden kommer i dagsläget således att öka trafikens utsläpp av hälsovådliga partiklar. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 61 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till skatteutskottets förslag i betänkande 21 *Allmänna motioner om punktskatter* och avslag på samtliga reservationer. Betänkandet omfattar närmare 40 motioner på punktskatteområdet.

Vad är då punktskatter? På Skatteverkets hemsida definieras punktskatter enligt följande:

”Det finns speciella konsumtionsskatter på särskilt utvalda varor och tjänster. Dessa skatter kallas för punktskatter. De flesta punktskatter, liksom andra skatter, ger staten inkomster men har ofta införts av andra skäl. Punktskatterna kan t.ex. användas för att styra konsumtionen i, en för samhället, önskvärd riktning. Exempel på detta är skatten på alkohol, energi och tobak. Dessa tre skatter är också våra äldsta punktskatter.”

För styrande skatter, som de flesta punktskatterna är, gäller att de verkligen är styrande – inte kontraproduktiva och uppfattas som enbart fiskala. Det har jag tidigare talat om här i denna talarstol.

Fru talman! Enligt *Skatter i Sverige – Skattestatistisk årsbok 2010* tog staten år 2009 in drygt 121 miljarder i punktskatter. Det är viktigt att dessa skatter träffar rätt och inte ses som enbart fiskala skatter.

En sådan skatt som definitivt träffar fel och som S, MP och V vill återinföra är avfallsförbränningsskatten som definitivt inte har någon styrande verkan.

Avfallsförbränningsskatten syftade till att minska hushållens sopor, i synnerhet hushållssopor innehållande fossilt kol. Tanken var att när kommunerna fick högre kostnader för att hantera soporna skulle kommunerna höja sophanteringsavgiften. Då skulle hushållen slänga mindre sopor innehållande fossilt kol.

I praktiken fungerade det inte, utan avfallsförbränningsskatten blev en skatt på icke-fossilt material. Skatten fördelades över alla kommuninvånare, per capita, utan någon som helst hänsyn tagen till hur det sopsorterades. Det blev vad jag skulle vilja kalla för en enbart fiskal skatt.

Fru talman! En annan skatt som alla fyra oppositionspartierna vill återinföra – dock med lite olika motiveringar – är skatten på handelsgödsel. Den skatten tog riksdagen bort så sent som för ett år sedan eftersom den inte hade någon dokumenterad miljöeffekt.

Skatten på handelsgödsel infördes i Sverige i samband med inträdet i EU och då med motiveringen att bönderna skulle vara med och betala EU-avgiften. När skatten den 1 januari 2010 togs bort var Sverige det enda landet i EU som hade en generell skatt på handelsgödsel.

Skatten på handelsgödsel drabbar svenskt jordbruks konkurrenskraft gentemot det övriga Europa. Varför ha en skatt som inte har någon miljöeffekt utan som i stället blir en straffskatt för Sveriges bönder?

När priset på handelsgödsel år 2008 steg med nästan 60 procent ökade försäljningen av handelsgödsel beroende på att spannmålspriserna ökade. Det kan ses som ett bevis på att priset egentligen inte har någon betydelse. Man köper den handelsgödsel som man behöver. Varför då straffskattebelägga här? Det är en straffskatt på ungefär 300 miljarder på Sveriges bönder som missgynnar deras konkurrensförmåga gentemot resten av EU.

Styrande skatter ska vara styrande och inte enbart fiskala och försämra för svenska företag i deras konkurrens med övriga världen. Att säga att svenska bönder ska sluta med handelsgödsel är samma sak som att säga att vi inte ska ha något jordbruk, speciellt inte i södra Sverige. I norra Sverige kan vi klara oss något bättre, men inte i södra Sverige. Är det vad vi vill ha? Jag tror inte det. Jag tror att vi tycker att det är viktigt med ett levande svenskt jordbruk.

I detta betänkande finns också motionen 2010/11:Sk258, som har debatterats här innan. Den är skriven av två moderata riksdagsledamöter, Ann-Britt Åsebol och Lars Beckman, som har fått delvis bifall. Motionen handlar om att se över skatteskillnaderna mellan diesel miljöklass 1 och Europadiesel, för närvarande i miljöklass 3. I höstbudgeten 2008 minskade regeringen skatten mellan miljöklass 1 och miljöklass 3, så kallad Europadiesel. Regeringen aviserade då att ytterligare borde kunna ske i framtiden om miljökvaliteten förbättrades.

Europadieseln är nu, liksom MK1-dieseln, helt svavelfri. De som vill fortsätta att skattegynna MK1-dieseln hävdar att den fortfarande är miljövänligare då det är högre halter partiklar i Europadieseln. Ja, det är alldeles rätt, men dagens nya dieselbilar och lastbilar har alla partikelfilter.

Jag tycker att vi ska titta på antalet körda mil, speciellt när vi talar om lastbilarna, och inte om antalet fordon, som Transportstyrelsen gör. Den tittar på alla lastbilar som finns, men alla som varit på besök på ett åkeri någon gång vet att det där står en hel hög äldre lastbilar som används ytterst sparsamt. Det är faktiskt så att också kunder ställer krav på våra svenska åkerier. De vill att det ska vara miljövänligt kört och att det ska vara moderna transporter. De gamla häckarna som står där och försämrar statistiken har alltså inte så stor betydelse.

I stället ska man alltså titta på antalet körda mil på vägarna. Det är rätt viktigt. Tittar man på personbilar när det gäller diesel är 85 procent av de körda persondieselbilarna Euro 4-klassade eller bättre. Man räknar med att 70 procent av alla körda mil med lastbilar kommer att vara Euro 4 eller bättre om två år. För Euro 4 och högre har man partikelfilter på lastbilarna. Vi är alltså där nu.

Vi har lämnat lågkonjunkturen bakom oss, och det börjar snurra ordentligt i Sverige. Det betyder att man byter både bilar och lastbilar betydligt snabbare. Det säger branschen också; det är ordentlig snurr på försäljningen nu. En utjämnning av skatten mellan dessa båda dieselsorter skulle kunna innebära billigare diesel. Det är viktigt för Sveriges landsbygd och för konkurrensen när det gäller åkerinäringen.

Hans Olsson – nu vaknade han, hej hej – frågade om vi står på regeringens eller vår sida. Jag säger så här: Regeringen och vi i skatteutskottet står på svenska folkets och åkerinäringens sida i denna fråga. Det är nämligen viktigt att den svenska åkerinäringen kan växa sig konkurrenskraftig gentemot andra europeiska åkare. Det är väldigt viktigt i södra Sverige. Detta är positivt för Sverige.

Ur miljösynpunkt är faktiskt Europadiesel drygare än vår MK1-diesel, ungefär 3 procent, vilket gör att man har ett mindre utsläpp av CO₂. Därför anser vi att man ska titta över om man skulle kunna utjämna skatteskillnaden mellan miljöklass 1 och 3 under mandatperioden.

Fru talman! Det finns en reservation från Vänsterpartiet, som föreslår höjd skatt på bensin och diesel och som Vänsterpartiets representant Jacob Johnson talat om. Bensinen och dieseln slog dock rekordnivåer i går. Bensinen kostade 14,28, och dieseln nästan lika mycket. Dieseln är nämligen rysligt dyr nu. Då undrar jag, Vänsterpartiet: Har priset någon betydelse, eller är det bara att skatten ska höjas som gäller? Har grundpriset ingen betydelse?

Ni skriver att ni är medvetna om att höjningen kan påverka dem som bor på landsbygden och föreslår därför höjt reseavdrag för dessa samt sänkt fordonsskatt för bussar. Min stilla fundering blir: Har ni vänsterpartister någonsin bott och verkat på landsbygden? Bilen behövs till så mycket mer än att bara åka till och från jobbet. Man ska skjutsa barnen till förskola och skola, till träning och till kamrater. Man ska åka och handla. Det är en del av vardagen när man bor på landet.

Att föreslå sänkt skatt på bussar lär väl inte göra bussturtätheten bättre, speciellt inte i tätorterna i Norrland. Jag bor där uppe. Fråga mina vänner där hur mycket bussar det går! Det är inte speciellt många.

Jacob började också prata om lägre bensinpris vid pumpen. Jag kände: Hur ska man hantera det då? Ska vi ha lägre bensinpris vid pumpen i vissa delar av landet? Vad tror du kommer att ske då, Jacob? Jag tror att du kan räkna ut själv vad som kommer att ske – tankning kommer att forslas någonstans. Det om något är väl inte speciellt miljövänligt. Jag har alltså lite svårt att tro på detta; jag tror att vi ska ha samma.

Sedan får vi inte glömma att det – hör och häpna – även här nere finns de som måste använda bilen för att skjutsa barn till skolan, komma i tid till jobbet och så vidare. Det är alltså inte bara ett glesbygdsproblem, och det är klart att vi måste ha möjlighet att använda vår bil. (Applåder)

Anf. 62 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag har som sagt lovat bort handelsgödselskatten, så jag hoppar direkt in på Europadieseln.

Den statistik jag hänvisade till från Transportstyrelsen tittade inte på antalet fordon, utan den tittade på dieselanvändning. Det känns kanske som det logiska, eftersom det är mängden diesel som ger upphov till de olika utsläpp vi inte vill ha. Där kom man fram till att 75 procent av dieseln används i fordon som har otillräcklig rening. Man gör bedömningen att det kommer att ta tio år till innan åtminstone alla personbilar har tillräcklig rening.

Detta är en bedömning som också de borgerliga i skatteutskottet ställt sig bakom i utskottets betänkande. Ni säger alltså själva, Lena Asplund, att det kommer att ta tio år tills åtminstone personbilarna har tillräcklig rening. Ändå vill ni här och nu minska skatteskillnaden och kanske ta bort den helt, vilket kommer att innebära större problem med hälsovådliga utsläpp som fordon inte kan hantera. Det tycker jag är olyckligt.

Jag tycker i och för sig att det låter fint att det skulle ge lägre koldioxidutsläpp. Problemet är dock att när man tittar på en livscykelanalys av Europadiesel jämfört med miljöklass 1-diesel, alltså tittar på både produktion och själva användningen, ser man att det i dagsläget inte finns något fog för att hävda att det skulle vara lägre koldioxidutsläpp vid användning av Europadiesel.

Det enda argument som egentligen kvarstår är att det blir billigare diesel. Är det billigare diesel ni vill ha kan man fråga sig varför ni nyss höjde skatten på diesel, av klimatskäl, vilket jag tyckte var helt rätt. Det spelar nämligen roll vad saker och ting kostar; det påverkar hur mycket människor använder. Därför blir det väldigt konstigt att ni nu plötsligt vill ha lägre dieselpriiser.

Om det nu ändå är det ni skulle vilja tycker jag kanske att det vore rakare att sänka dieselskatten än att hålla på och tricksa med de olika miljöklasserna och på så sätt få in mer smutsig diesel på den svenska marknaden. Det är till nackdel för människor som har olika former av problem med hjärta, kärl, lungor och så vidare.

Anf. 63 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte någon riktig fråga, men jag kan väl fortsätta att spekulera på samma sätt.

Att kalla Europadiesel för smutsig diesel tycker jag kanske är att ta i lite grann. Det är att diskvalificera resten av Europa – resten av världen – och deras dieselanvändning, som om vi i Sverige vore allt och inget.

Den statistik jag har kommer från Sveriges åkeriföretag, och jag tror att man är väldigt medveten om hur mycket man kör med sina lastbilar. Jag tror att man har god kontroll på det hela. Jag ser alltså inga stora problem med detta, utan jag tycker att vi ska titta över det och se om man kan göra någonting.

Bränslekostnaderna för svenska åkerier är en väldigt stor del av deras kostnader, och skulle de kunna få ned dem lite grann vore det väldigt bra. Jag tror att även Helena Leander tycker att det är bra om vi har konkurrenskraftiga, svenska åkeriföretag. Det handlar nämligen inte bara om det man släpper ut, utan det handlar om att ha bra lastbilar som är trafiksäkra på vägarna, som har bra däck, som inte överlastar och som fungerar annars också.

Vi har en mycket seriös åkerinäring i Sverige som jag tycker att vi ska värna, till skillnad från vissa andra. Det finns säkert seriösa åkare också i resten av Europa, men vi får in en hel del sådana som vi kanske inte alltid vill ha på våra vägar. Speciellt vintertid har dåliga däck orsakat mycket problem och även olyckor. Jag tycker därför att det är viktigt att vi tittar över den här frågan. Det är viktigt också för privatbilisterna att få ned kostnaden lite grann.

Anledningen till att vi höjde skatten på diesel var att det var fråga om en skatteväxling. I stället sänkte vi fordonsskatten på diesel rätt kraftigt. Det var alltså en ren skatteväxling som gjordes.

Anf. 64 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag hann aldrig komma till frågan i det förra inlägget, men den var ungefär: Varför gör ni på detta vis? Varför vill ni redan nu minska skatteskillnaden och riskera människors hälsa?

Man kan se på konkurrenskraft på olika sätt. Man kan tala om svenska åkares konkurrenskraft gentemot utländska åkare. Om det finns något man kunde använda för att rätta till det vore det en kilometerskatt som betalades av alla, oavsett var man tankar. Men också det är ni emot, Lena Asplund.

Det handlar även om lastbilstrafikens konkurrenskraft gentemot sjöfart och järnväg, eller, för den delen, minskade transporter på grund av närproducerat och så vidare. Om vi gör det billigare med lastbilstransporter är det inte så konstigt om vi också får mer lastbilstransporter. Och det har trots allt miljökonsekvenser. Frågan är helt enkelt: Varför gör ni så?

Låt mig även säga något om avfallsförbränningsskatten. Avfallsförbränningsskatten innebar att det blev mer lönsamt för kommunerna att se till att man hade bra system för källsortering och för att ta till vara biologiskt avfall, kanske röta det till biogas, där det gör betydligt större nytta än att bara förbränna det i en avfallsförbränningsanläggning, vilket annars kan vara en enkel lösning. När man tog bort den skatten minskade man incitamenten för återvinning och biogasrötning.

Det fanns en del konstigheter i utformningen av den skatten, vilket gav märkliga effekter. Man fick bland annat köra runt för att komma till rätt förbränningsanläggning. Det tycker jag absolut att man behöver se över. Däremot är det dumt att bara konstatera att den skatten inte var bäst utformad och ta bort den helt, i stället för att rätta till de problem som finns. Om man kunde rätta till de problemen, skulle ni då kunna tänka er att återinföra avfallsförbränningsskatten?

Anf. 65 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Nej, jag tror inte att vi vill återinföra avfallsförbränningsskatten eftersom det i princip blev en skatt på trä, och det var ju inte riktigt meningen. Det finns andra incitament som kommunerna kan använda för att minska sin sophantering. Man kan väga sopor, göra så att folk komposterar mer och sopsorterar bättre, se till att det finns gott om avfallsanläggningar som det är lätt att åka till, sorteringscentraler och sådant.

Jag tycker att det är mycket viktigare att använda folks egen vilja och intention, för den finns. Den är väldigt god skulle jag vilja säga. Det räcker att en lördag åka till sopsorteringscentralen, om det är öppet, så ser man att där är mycket folk och sorterar. Nej, ingen avfallsförbränningsskatt.

Låt mig gå tillbaka till lastbilarna. Helena Leander talade om järnväg kontra lastbilar. Ja, järnvägen är också viktig. Vi behöver både järnväg och lastbilar. Det ena utesluter inte det andra. Nu har järnvägsnätet tyvärr haft stora bekymmer ett tag och det har inte fungerat alldeles bra att transportera allt på järnväg. Det ligger lite olika orsaker bakom, bland annat ett sedan lång tid tillbaka bristande underhåll, vilket givetvis måste åtgärdas.

Alla transporter kan dock inte ske på järnväg. En del måste ske med lastbil. Det är vi medvetna om, och där tror jag inte att vi har några större åsiktsskillnader. Visst, närproducerat är jättebra, men allt går inte att närproducera, och därför måste vi skicka saker med lastbil och på järnväg. Allt måste fungera. Då måste vi se till att ge rätt incitament för att både järnvägen och lastbilarna ska fungera och se till att vi har en bra konkurrens gentemot resten av Europa. Vi blir mer och mer globaliserade och mer och mer involverade i EU, den inre marknaden och rörelserna över gränserna. Därför är det viktigt att vi ser till vår egen näring.

Anf. 66 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att i all vänlighet rätta Lena Asplund. Det råkade nämligen bli fel på några nollor. Det blir inte 300 miljarder med handelsgödselskatten. Jag vet hur det är. Det är svårt med alla dessa nollor, men det är en jätteskillnad mellan 300 miljarder och 300 miljoner. Det är bra att få det utrett.

Jag måste komma tillbaka till detta med Europadieseln och be om ett korrekt besked. Jag vet fortfarande inte om det är regeringen och oppositionen tillsammans mot den borgerliga majoriteten i utskottet. I de pm vi har om beskattning av Europadiesel hänvisar man till finansministersvar, lagrådsremisser och annat och säger sedan att regeringens bedömning är att Europadiesel även fortsättningsvis bör klassas som miljöklass 3. I en lagrådsremiss skriver regeringen bland annat att det finns aktörer, främst

inom petroleumbranschen, som verkar för att Europadieseln ska få samma beskattning som miljöklass 1-dieseln men att skillnaden bör kvarstå.

Det är klart att Lena Asplund har mer kontakt med regeringen än jag, men jag vill ändå för klarhets skull fråga: Är oppositionen och regeringen överens mot er?

Anf. 67 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Jag beklagar, Hans, det där med 300 miljoner och miljarder. Det var inte fråga om nollor utan jag snubblade på orden. Så är det ibland när man är dyslektiker. Jag är skyldig dig en.

Ja, vi är överens, inga problem med det. Vi tycker att vi ska titta på det framöver, ja. Jag har inget annat besked att ge. I annat fall skulle vi inte göra sådana tillkännagivanden.

Anf. 68 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! Då vet jag det. Då har regeringen ändrat sig jämfört med vad man tyckte för några månader sedan. Det var intressant.

Låt mig i stället gå över till handelsgödseln. Många organisationer pekar på att kadmium är mycket hälsoskadligt. Det är tydligen också känt att det orsakar benskörhet, cancer och så vidare, och att 5–10 procent av Sveriges befolkning i dag är drabbade av för höga halter av kadmium. Vi som har nära och kära som drabbats av bland annat cancer och gått bort för tidigt vet vad som finns bakom dessa procentsatser. Om flera instanser varnar för faran med de höga halterna, känns det då inte lite osäkert? Varför ser man till att öka halterna när så många instanser säger att det är skadligt? Varför genomför ni sänkningen när ni vet att det kommer att drabba så många människor?

Anf. 69 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt inledningsanförande har man inte funnit något samband mellan användningen av handelsgödsel och skatten på den, utan det blir i stället en straffskatt.

Även om handelsgödseln är så farlig – jag håller med om att det finns många ämnen i handelsgödsel som inte alls är bra – tror jag inte att urlakningen av Östersjön är en fråga om handelsgödselns vara eller icke vara. Jag tror inte att den har så väldigt stor betydelse för Östersjön. Det finns många andra faktorer av betydelse, speciellt med tanke på våra grannländer runt Östersjön. Där finns oerhört mycket att göra.

Men om det nu är så som Hans Olsson säger skulle jag föreslå att han börjar verka på EU-nivå så att vi på EU-nivå får ett förbud mot handelsgödsel. Då skulle vi ligga på samma nivå och våra svenska bönder ha samma konkurrenskraft som de europeiska bönderna. Det är där vi i så fall ska börja, inte straffskatta våra svenska bönder med 300 miljoner per år.

Hans Olsson kan gå till sina parlamentariker och säga åt dem att jobba för den här frågan på EU-nivå. Det som skulle göras på EU-nivå vore väl att se till att det forskades så att vi fick fram något annat som vi kunde använda i stället för kadmium.

Vi har ju problem med stallgödsel också. Den kan vi inte heller alltid använda alla tider på året. Det finns vissa tider på året då man inte ska använda stallgödsel.

Om man inte använder gödsel och i stället ska harva runt hela tiden med traktorer får man i stället ett klimatproblem. Många ekologiska jordbruk har klimatproblem, för de använder sina traktorer betydligt mer.

Anf. 70 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Först har jag en kommentar till det Lena Asplund säger om återinförande av skatten på handelsgödsel. Först sade hon att den skatten inte hade några miljöeffekter alls. I den senaste replikväxlingen sade hon i stället att den inte hade så stor betydelse. Det är trots allt lite skillnad. I mitt inlägg refererade jag till vad Jordbruksverket och SLU hade kommit fram till, nämligen att det kanske handlade om 1 200 eller 1 500 ton kväve per år. Även om det inte är den största delen av det totala åtagandet inom Baltic Sea Action Plan har det ändå en väsentlig betydelse enligt min uppfattning. Jag tycker att Lena Asplund borde moderera sitt ställningstagande om miljöeffekterna av handelsgödsel.

Fru talman! Det jag egentligen begärde ordet för var att Lena Asplund sade att det fanns en motion från Vänsterpartiet om höjda diesel- och bensinskatter. Det är inte korrekt refererat. Den motion från Vänsterpartiet som finns handlar om att differentiera beskattningen av bilismen utifrån regionala skillnader. Vi har föreslagit en utredning av hur det skulle kunna gå till.

Ett sätt skulle kanske kunna vara lägre bensinpriser vid tankning, men vi lämnar också många andra möjligheter öppna. Det är just detta som utredningen ska titta på. I delar av landet – i den rena glesbygden – är det svårt att transporteras om man inte kan använda bilen. Därför vill vi se om man ytterligare kan stödja glesbygden på det här sättet.

Anf. 71 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! I era budgetmotioner hittills har ni i Vänsterpartiet alltid framhåvt en höjning av diesel- och bensinskatten med lite olika belopp – era förslag har väl brukat ligga på uppåt 1 krona, om jag inte missminner mig. Jag antar att ni inte har ändrat er på den punkten.

Jag är mycket skeptisk till er framställning om hur man skulle kunna differentiera det hela. Vi har redan i dag en differentierad fordonsbeskattning, där man i vissa delar av landet har lägre fordonsskatt.

Jacob Johnson säger att det är 1 500 ton som läcker ut. Jag har fått uppgift om att det av dessa är ungefär 700 ton som rinner ut i Östersjön. Resten rinner inte ned. Men detta är väl en tvist om påvens skägg. Visst har handelsgödseln miljöpåverkan. Vi har inte sagt att den inte har det. Men däremot har skatten ingen påverkan på hur mycket konstgödsel man använder eller inte. Det var detta jag menade.

Det visar sig att när konstgödselpriset steg använde man ändå mycket konstgödsel, för då fick man ett bättre pris på säden och ville få ut mer när man brukar jorden. Därför har inte skatten någon påverkan där. Då finns det ingen anledning att ha den kvar i och med att man då får en nackdel i konkurrensen med resten av EU, där man inte har någon skatt på handelsgödsel. Det är anledningen.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Anf. 72 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Handelsgödseln bidrar till ökade utsläpp av kväve i Östersjön och i Västerhavet. Vi har principen om att förorenaren ska betala. Jordbruket, som använder handelsgödsel, bör vara med och betala. Ett lämpligt sätt är då att ha handelsgödselskatt, som ju enligt bedömare minskar utsläppen med 1 200–1 500 ton kväve per år.

Regionaliseringen av beskattningen av bilismen tycker vi kanske båda är en viktig frågeställning. Vi lyfter fram glesbygdens problem med vår motion och vår reservation 2 samtidigt som vi anser att vi behöver en rejäl beskattning på både bensin och diesel för att begränsa deras miljö- och climateffekter och minska koldioxidutsläppen. Dessa utsläpp ökar ju fortfarande.

Vi får väl i kommande budgetmotioner se var vi kommer att landa när det gäller beskattningen på bensin och diesel. Vi menar att det går att kombinera en väl avvägd bensin- och dieselskatt med riktade åtgärder för att öka möjligheterna för rörlighet och transporter i gles- och landsbygden i Sverige.

Anf. 73 LENA ASPLUND (M) replik:

Fru talman! I går såg jag ett reportage på någon av nyhetskanalerna om det höjda bensinpriset, som nu slog i taket med 14:28. Att tanka en standardbil – jag vill inte nämna märket – kostade en tusenlapp i dag. Det är rätt mycket pengar. Att då införa ännu högre skatt på det känns som ett slag mot människor som har behov av bilen. Vi är nog överens om att man kanske behöver bilen.

Då är det bättre att göra som regeringen har gjort, nämligen att ge en miljöbilspremie på det sättet att man inte betalar någon skatt första året om man köper en bil som släpper ut under 120 gram CO₂. Det är väl ett jättebra incitament? Men alla har ju inte råd att köpa en ny bil, och de måste också kunna ta sig fram och verka i sin vardag.

Dieslbilar är också ett bra exempel. De släpper ut betydligt mindre i och med att de drar mindre bränsle. CO₂-halten är annars kanske lite högre, men i och med att de drar mindre blir utsläppen mindre. Små, snåla dieslar är väl jättebra i en övergångsperiod? Jag tror också att vi sedan kommer att få se hybrider, biogasbilar och så vidare. Det kommer att vara en flora av lösningar så länge inte vi politiker är där och petar alltför mycket utan låter marknaden och tekniken ha sin gång och framför allt också låter kunder välja. Jag tror att de är rätt duktiga på det. Det har blivit en stor medvetenhet när man väljer bil i dag. Bara för fem år sedan var det inte alls så.

Det händer alltså mycket, och det går fort. Jag har faktiskt en tro på människan, både i Sverige och i resten världen, och på att människan gör det som är bra för miljön.

Anf. 74 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! När man på avstånd följer den socialdemokratiska partiledardebatten efter valet 2010 kan man faktiskt inte känna igen Socialdemokraterna. Ni lutar ju åt alla håll i den här debatten.

I det här betänkandet är det helt annorlunda. Där känner man verkligen igen Socialdemokraterna och oppositionen. Det handlar nämligen om höjda skatter rakt igenom. Det är drivmedelsskatter, skatter på bränsle-

slukande fartyg, skatter på alkohol och söt cider, skatter på handelsgödsel och så vidare. Man ska dock inte anklaga Socialdemokraterna för kötskatten, för den är det vad jag förstår bara Miljöpartiet som står för. I den här frågan kan man alltså verkligen lita på oppositionen. Höjda skatter verkar vara lösningen på Sveriges problem.

David Lång tog upp frågan om kansliet verkligen hade uppfattat ståndpunkterna rätt vid justeringen den 17 februari. Enligt mitt sätt att se det är det korrekt återgivet. Jag vill gärna ha det till protokollet. Men det hindrar inte att det likväl kan ha uppstått missförstånd. Jag uppfattar dock att det är korrekt återgivet i betänkandet vad som beslutades den 17 februari. Detta säger jag dock bara inom parentes.

Låt mig gå igenom några av reservationerna. De är verkligen intressant läsning.

Jag börjar med konstgödseln. Den skatten avskaffades från den 1 januari 2010. Jag bad riksdagens utredningstjänst ta reda på om förbrukningen hade ökat under detta år. Svaret var att sådan tillgänglig statistik inte fanns. Det innebär dock inte att Jacob Johnson har rätt när han refererar till någon annan. Det är helt enkelt för kort period för att klara ut detta, och statistiken är ofullständig.

Man kan gå tillbaka till frågan varför det alls blev aktuellt att ta bort denna skatt. Jag förstår miljöargumenten. Jag har själv varit lite tveksam till det. Men man måste se vad det är för något som används. Har man ett åkeri köper man den bränslemängd man behöver i stort sett oavsett vad det kostar. Samma sak är det med ett jordbruk när det gäller att köpa gödsel; man köper inte ett enda kilo mer än man behöver för att driva jordbruket. Det är själva grunden för att det finns en prisökanslighet i detta.

Detta hade också förra jordbruksministern Margareta Winberg uppfattat väl när hon 2001 eller däromkring tillsatte en utredning för att se om det fanns någon priskänslighet. Om jag inte minns fel var det en rådman i Göteborg som fick göra utredningen, och han kom fram till att det inte fanns någon priskänslighet i just denna fråga.

Det blir en ren skatt. Jag förstår miljöargumentet för att man inte vill ta bort den. Men om man behåller den är det en skatt som höjer priset för konsumenterna. Det finns ingen annan än konsumenterna som i slutändan ska betala denna typ av skatter.

Att köpa handelsgödsel skiljer sig från att köpa gröna gelérodor som har en avtagande godhet efter varje groda man äter eller trisslotter från statliga Svenska Spel som man kan köpa hur många som helst av. Man köper inte mer handelsgödsel än man behöver för sitt jordbruk. Det är alltså olika varor. Det är samma sak med elektricitet. Vi köper inte mer elektricitet än vi behöver oavsett vad skatten är. Tyvärr är det så. Det finns ett antal sådana varor. Det gäller även bensin.

Reklamskatten, som ingen har berört, vill Miljöpartiet utöka. Det finns ett gammalt tillkännagivande från skatteutskottet som riksdagen godkände 1999, tror jag, om att hela reklamskatten ska tas bort. Jag tror att Lars Gustafsson var med då. Av rättviseskäl vill Miljöpartiet återinföra den på flera saker. Man hänvisar bland annat till att Grekland har det.

Fru talman! Jag oroar mig av en helt annan anledning över att vi inte har fått bort reklamskatten. De medier som vi tar in nästan hälften av

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

reklamskatten på är de nyhetsbärande medierna, till exempel Dagens Nyheter och Upsala Nya Tidning. Vi beskattar alltså den goda journalistiken, och jag oroar mig för att vi inte får en god journalistik. Därför är jag väldigt mycket för att vi så fort budgetutrymme finns ser till att ta bort skatten, åtminstone på alla dagstidningar som betalar reklamskatt.

Det har tagits bort för många, men ett fåtal drabbas fortfarande genom gränserna. Varje år betalar bland annat Dagens Nyheter och Hallandsposten reklamskatt medan till exempel Metro inte betalar något. Det är en konstig ordning, fru talman.

Jag har noga läst reservation nr 8 från Sverigedemokraterna om handelsgödsel. Sverigedemokraterna har inte bytt åsikt om att behålla skatten och höja priserna på mat. I höstas förklarade man dock att de 300 miljoner man tog in på denna skatt skulle gå rakt in i Sverigedemokraternas allmänna pott.

Nu har man bytt åsikt. Pengarna ska gå till motsvarande skattesänkning på energi och diesel. Det innebär att man har 300 miljoner kronor mindre till exempelvis höjning av pensionerna, vilket man lade pengarna på tidigare.

Fru talman! Sverigedemokraterna försöker använda samma pengar två gånger. Det knepet går jag inte på. Man måste bestämma sig för vad man ska använda pengarna till.

Socialdemokraterna är däremot mycket hederliga på denna punkt. Både i höstas och nu återför man pengarna till näringen, vilket är helt okej om man vill det. Jag är dock emot skatten av det skäl som jag har utvecklat tidigare.

Jag nöjer mig med att ta upp en sak till, nämligen frågan om privatinförsel av alkohol, läsk och tobak. Socialdemokraterna vill tillkännage för regeringen att införselkvoterna för alkohol bör sänkas med hänvisning till alkoholens allvarliga hot mot folkhälsan. Det är ett gott argument.

Det hela blir dock lite tveksamt, fru talman. När Sverige inträdde i EU fick Sverige undantag från EU:s införselkvoter, men ministären Persson med dåvarande finansminister Bosse Ringholm såg till att upphäva undantaget. Man förhandlade inte på det sättet.

Nu intar Socialdemokraterna en ny ståndpunkt i denna fråga. Nu vill man återinföra det som Bosse Ringholm och ministären Persson upphävde. Det blir svårt.

Det är lite som när Sverigedemokraterna använder pengar två gånger. Någon gång måste man bestämma sig för hur man ska göra i denna fråga.

Har man en gång, och det är lite kritik mot Kristdemokraterna också, intagit denna ståndpunkt kan man inte återinföra gränserna. Det kommer EU aldrig att gå med på. Bosse Ringholm hade chansen i slutet av 90-talet. Då skulle han ha sett till att gränserna behölls. Nu är det dess värre för sent.

Ett bifall till denna reservation, som ingen har yrkat på, skulle enligt min mening vara ett elegant slag i luften. Det tror jag inte att Socialdemokraterna vill.

I sak är vi dock ense om att det inte är bra som det är nu. Av folkhälsoskäl borde vi inte ha fri införsel.

Anf. 75 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller EU-förhandlingen om införseln beklagar jag att det blev som det blev. Vi begick ett misstag. Vi använde en före detta moderat minister, Ulf Dinkelspiel, som förhandlare för Sverige. Det var beklagligt. Men nu är det som det är. Det kan inte bli rätt varje gång.

Gunnar Andrén talar om skatt, skatt, skatt. Gunnar Andrén minns säkert den offentliga utfrågningen i Andrakammarsalen förra mandatperioden när ni ville införa skatt på trafikförsäkringen. Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, var upprört över detta. Man sade att skatten på trafikförsäkringen tillsammans med sänkningen av arbetsgivaravgiften gjorde det 500 miljoner dyrare för lantbrukarna årligen.

Nu har alla fått ett brev från LRF där man säger att höjningen av dieselskatten kostar lantbruket ungefär 900 miljoner kronor när den är fullt genomförd.

Vi vill höja skatten på handelsgödsel med 300 miljoner för att återföra till näringen medan ni gör allt detta. Då känns det lite övermaga att säga att det enda vi vill göra är att skattebelägga. Ni är ju värre.

Anf. 76 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag tackar för synpunkterna från Hans Olsson. På den första punkten, införsel av alkohol, tror jag också att det är angeläget att vi har en bred politik. Exakt vilka verktyg vi ska använda kan man alltid diskutera. Det som vi blev av med på 90-talets slut är som det är.

Hans Olsson kommer sedan in på frågan om införandet av trafikförsäkringsskatten. Det var en skatt på försäkringar rent allmänt sett. Jag tror att det från början var 37 procent, och så småningom blev det 32 procent. Man kan fråga sig om vi har fått någonting för det. Ja, vi har fått en sak. Detta bidrog nämligen till en häftig – 7–8 miljarder om jag inte minns fel – finansiering av tillkomsten av det första jobbskatteavdraget. Jag vet att ni var emot det, och det hade ni säkert också varit rent allmänt sett. Men vi fick väldigt mycket där.

Så här måste det vara om man ska ha finansiering för någonting någonstans. Jag säger inte som vi sade då – att man skulle göra som i Finland, som var förebilden när det gäller att sprida kostnaderna till trafikförsäkringen. Det har inte blivit genomfört under den mandatperiod som gick, men det kan ju komma tillbaka.

Jag minns inte exakt hur det var med de 500 miljonerna, men jag har ingen anledning att betvivla att LRF sade detta. Där är det samma sak; när man ska finansiera en så stor reform blir det så här. Bönderna fick också nytta av detta. Men när ni säger att ni ska återföra 300 miljoner till näringen menar jag, om inte jag är alldeles tosig, att det i konsumentledet kommer att få en prishöjande effekt. Om man höjer en skatt med 300 miljoner får det en prishöjande effekt, och det är jag emot.

Anf. 77 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! Nu ska vi inte diskutera vad de där pengarna gick till, för vi pratar om kostnader för jordbruk. Men de gick inte till jobbskatteavdraget, utan de försvann i ett stort svart hål. Jobbskatteavdraget finansierades med försämringar för arbetslösa och sjuka. Men det är en annan sak.

Nu talar vi om de 300 miljonerna, som inte ter sig som speciellt mycket när vi går igenom vad som har hänt, vad ni har gjort och så vidare. Skillnaden, och det som jag tycker är poängen, är det som jag försökte prata om i mitt anförande. Man måste vara med och styra, försöka hjälpas åt och så vidare. En viktig poäng med de 300 miljoner som vi tog in var att de gick till forskning och utveckling som kunde bidra till jordbrukets omställning med mera. Nu har jordbruket självt insett detta och saknar pengarna. I det brev vi har fått från Lantbrukarnas Riksförbund skriver de att det missgynnar dem att vi tar bort skatten. Sedan skriver de: Men angelägen forsknings- och utvecklingsverksamhet med mera som tidigare erhållit medel från gödselskatten bör i stället finansieras via ovan nämnda diesel- och energiskatter som belastar näringen från och med 2011.

Kommer ni nu att återföra delar av dieselskatten till näringen så att den fortfarande kan få de pengar till forskning och utveckling som den fick via handelsgödselskatten och som den nu går miste om? Så skriver LRF själva. Detta är viktigt att veta för jordbruket.

Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag håller med om att finansieringen av jobbskatteavdraget hade många olika komponenter. Vi kan lämna det därhän just nu.

Jordbruket vill nu att man återför 300 miljoner kronor till näringen. Jag är övertygad om att det inte finns någon jordbrukare som vill ha återinförd handelsgödselskatt. Det är inte någon enda som har hört av sig till mig om det. Varje jordbruk fick betala kanske 1 miljon eller någonting sådant. Det handlar om stora pengar. Jordbruket vill nu att detta ska användas till forskning.

Jag menar att det är en farlig väg som ni är inne på om ni ska ta pengar från ett enda ställe och säga: Detta ska vi använda! Vi är inne på den farliga vägen med trängselskatten, där man finansierar olika projekt med dessa pengar. Jag är skeptisk till detta, och jag kan inte tycka att det är bra.

Jag är emot återinförandet av konstgödselskatten nu. Jag säger inte att det alltid kommer att vara så, för om det visar sig att vi får de skador som bland andra Jacob Johnson har talat om med väldiga kadmiumhöjningar måste man kanske av miljöskäl göra någonting i alla fall. Men jag är inte för specialdestinerade skatter; det kan jag säga. Jag hoppas att regeringen inte kommer att gå in mer på den vägen. Jag tycker att gränsen går vid trängselskatterna.

Anf. 79 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén gör en stor grej av att vi föreslår en del höjda och nya skatter i betänkandet. Det är kanske ingen nyhet att vi från oppositionen har sett behovet av vissa skattehöjningar efter de skattesänkningar som regeringen har genomfört, bland annat för att laga revor i trygghetssystemen, satsa på välfärden och klimatomställningen och för att rusta Sverige starkt för framtiden.

Då tycker jag att det borde falla Gunnar Andrén i smaken att vi inte tar ut allt detta på skatter på arbete, som kan vara skadligt för ekonomin, utan väljer att lägga delar av det på sådant som är dåligt för vår miljö eller hälsa – för den delen. Där kan skatterna ha dubbel effekt. Vi kan

både ta in pengar som vi kan använda för satsningarna och styra beteendet i en mer hållbar riktning så att vi kompenserar för de miljökostnader som konsumtionen ger upphov till.

Nu vänder sig Gunnar Andrén mot hela principen för detta och hävdar att dessa varor egentligen inte har någon priskänslighet alls. Det spelar tydligen ingen roll hur mycket elen, bensinen eller gödseln kostar; folk använder precis lika mycket hela tiden. Så funkar det inte. Jag ska villigt erkänna att dessa varor kanske inte är de mest priskänsliga vi har här i världen. Men det är inte så att de helt saknar priskänslighet. Man brukar säga att bensin, till exempel, har en priskänslighet på 0,8 på lite sikt. Om priset går upp med 1 procent minskar alltså förbrukningen med 0,8 procent. Det är ändå inte helt fy skam, får man väl säga.

Gunnar Andrén pratade om reklamskatten. Jag ska erkänna att jag tycker att det finns problem med reklamens konsumtionshöjande effekt, vilket har effekter på miljön. Men även om man bortser från det kan vi vara lite pragmatiska och konstatera att ingen regering har lyckats avskaffa reklamskatten än. Då kanske det är bättre att börja kolla i andra ändan och se om vi kan försöka minska de snedvridningar som finns i dag genom att belägga också de skattefria formerna med reklamskatt.

Anf. 80 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Det var just det som jag vände mig emot – att man skulle minska de snedvridande effekterna genom att öka skatterna på annat. Jag tycker inte att det är någon bra idé att göra detta, till exempel genom att belägga ytterligare medier med skatt. Det tror jag inte på, utan jag hoppas att vi under denna mandatperiod kan få bort skatten åtminstone för de kommersiella tidningarna.

Helena Leander! Den diskussion som jag tog upp om vad man använder miljöstyrande skatter till är viktig. Vi är absolut överens om att vi ska använda sådana. Jag menar att när det gäller näringsverksamhet, till exempel ett bondeföretag, köper man inte mer insatsvaror än vad man behöver. Men jag skulle till exempel tycka att det vore roligt att åka ned till Hans Olsson i Viskafors och titta på hans son som spelar fotboll i Rydboholm. Då spelar det naturligtvis en roll för mina kostnader för bilen hur mycket bensinskatt jag ska betala härifrån, från denna region, och dit ned. Det kan vara avhållande. Där spelar priskänsligheten en stor roll.

Man får vara noga med priskänsligheten; den är olika på olika varor. Ta en vanlig tidning, till exempel! Det är klart att om man höjer priset till det dubbla sjunker upplagorna. Däremot är det kanske så att om man höjer priset på tågbiljetten mellan Uppsala och Stockholm är det nästan lika många som åker i alla fall, för de känner sig tvingade att åka tåg för att kunna ta sig fram den vägen. Sedan finns det andra problem med att tågen inte går, men det är en annan sak. Därför är priskänsligheten någonting som man måste diskutera, och det var det jag försökte göra i sammanhanget med handelsgödselskatten.

Jag ska gärna medge att jag har fått läsa in mig på detta ganska ordentligt med Margareta Winbergs utredning och så vidare för att komma fram till den standpunkt jag har nu. Och jag kan inte garantera att jag aldrig kommer att ändra mig på denna punkt och att vi en gång kommer att återinföra skatten. Vi får se på utvecklingen hur det blir.

Prot. 2010/11:69

9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Anf. 81 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag ska göra vad jag kan under de här två minuterna för att få Gunnar Andrén att ändra sig. Vi får väl se hur det går med det.

Jag skulle ju inte prata om handelsgödselskatten alls, men jag måste ändå säga att den senaste skatteutredningen om handelsgödselskatten, HOBS-utredningen, inte föreslog att man skulle ta bort handelsgödselskatten. Man tyckte att det fanns en poäng med att den fanns.

Jag är också medveten om att olika varor är olika priskänsliga, men jag håller inte med om att näringsidkare generellt skulle vara okänsliga för hur mycket deras insatsvaror kostar. Tvärtom är näringsidkare kanske i större grad än privatpersoner väldigt noga med att räkna på lönsamheten. Om man är åkare och det kostar si och så mycket att köra den här körningen och om vinsten är så här stor kanske det inte lönar sig om priset är så här högt. Det är samma sak med gödsel. Kostar det jättemycket att lägga ut konstgödsel ser man kanske över om man kan använda stallgödsel i stället eller om man kan använda en annan växtföljd och så in kvävegödslande baljväxter och så vidare. Man ser över vilka möjligheter man har att minska sina kostnader. Det är någonting som näringsidkare gör varje dag. Det är inget undantag när det gäller olika former av punktskatter. De har effekt.

Jag fick egentligen inget mer motiv när det gäller reklamskatten än flera uppräkningsar av att det inte var bra att göra så som vi föreslår. Vi föreslår inte att det bara ska drabba tryckta medier. Vi ser tvärtom att framför allt tryckta medier drabbas i dag, medan till exempel radio, tv och inte minst direktreklam är helt skattebefriade. Andra länder har till exempel skatt på radio- och tv-reklam. Vi har tidigare haft en skatt på direktreklam. Det finns förslag på hur man skulle kunna utforma den på ett bättre sätt. Det skulle ge bättre konkurrensvillkor för tryckta medier jämfört med annat, och jag tror att det skulle vara bra.

Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag har egentligen inte så mycket att tillägga när det gäller reklamskatten. Där har vi helt enkelt olika uppfattningar.

Jag håller i grund och botten med Helena Leander om allting hon säger om priskänsligheten, men jag har en annan åsikt, vilket skiljer sig från fakta, när det gäller hur mycket insatsvaror som varje näringsidkare köper. Jag har egentligen aldrig träffat på någon näringsidkare som köper mer varor än vederbörande, man eller kvinna, behöver för att producera det som man producerar. Det kan vara en liten säkerhetsmarginal och så vidare.

Jag tror väldigt mycket på miljöstyrande avgifter. Helena Leander vet att vi är för detta. Jag tror att det är effektivt för att till exempel se till att jag inte kör så mycket bil. Det fungerar väldigt bra där. Däremot tror jag att det fungerar mindre bra på en bonde i Tingsryd som ska producera de varor som vederbörande har köpare till. Jag tror inte att den bonden köper ett enda kilo handelsgödsel mer än vederbörande behöver.

Anf. 83 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Tack, Gunnar Andrén, för passningen om bonden i Tingsryd! Jag återkommer till honom eller henne.

Betänkandet om punktskatter innehåller mängder av motioner och reservationer som alla självfallet är värda att kommentera. Jag har valt att koncentrera mig på några få punkter.

Mina allianskamrater som har varit uppe före mig har som vanligt förtjänstfullt berört det mesta från talarstolen. I stället för att lägga min tid på upprepning vill jag redan inledningsvis tala om att jag vill bifalla tillkännagivandet vad gäller i vilken utsträckning skatteskillnad mellan diesel miljöklass 1 och miljöklass 3 ska minska under mandatperioden.

Jag hade också gärna sett en lösning vad gäller beskattningen av bränslen framtagna ur återvunnen naturgas, så kallade fackelgaser, i dagens betänkande. Vi har också en hel del centermotioner på det området. Men nu blev det inte så. Jag anser att gynnsammare ekonomiska förutsättningar för att återvinna de här restgaserna skulle gagna miljön. Nu har vi inte fått något svar i den här motionsbehandlingen, men jag ser trots allt inte i texten att regeringen har stängt dörren för en framtida lösning. Frågan är i alla fall öppen för vidare diskussioner. Därmed är jag inte heller i konflikt med ställningstagandet i betänkandet.

Fru talman! I detta betänkande om punktskatter behandlas oppositionens förslag om straffskatter på det svenska jordbruket, och det är frågor som gör mig riktigt upprörd och skrämmd.

De tre rödgröna partierna och Sverigedemokraterna vill återinföra skatten på handelsgödsel. Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet vill dessutom införa en skatt på bekämpningsmedel i jordbruket. Miljöpartiet och Vänstern vill införa en skatt på animalieproduktionen, alltså en ny köttskatt.

Det borde vara självklart att kunna enas om det svenska lantbrukets betydelse för vårt samlade miljöarbete, vår regionala utveckling och en levande landsbygd. De gröna näringarna i Sverige befinner sig i framkant i världen i fråga om miljöhänsyn och djurhållning. Det är ett arbete som näringarna utfört i dialog med politiken och som lett fram till värdefulla initiativ som projektet Greppa näringen som handlar om att planera gödsling för att undvika övergödning. Dessa projekt ligger i linje med ett ekonomiskt rationellt jordbruk då övergödning även innebär onödiga kostnader. Det har vi debatterat mycket här.

Däremot finns mycket lite som talar för att en extra skattepåлага påverkar förbrukningen av handelsgödsel då handelsgödsel är en nödvändighet i ett intensivt jordbruk. Plockar man bort handelsgödsel på en åkerareal där man har kört väldigt mycket spannmål får man ingen produktion det året man tar bort handelsgödseln. Man kanske kommer ned till en tredjedel. Ska man gå över till grüngödning får man lägga en hel växtsäsong på att producera grüngödningsväxtligheten. Då går ett års skörd bort. Jag förstår inte hur någon skulle kunna hitta ett ekonomisk alternativ som skulle kunna påverka detta. Jag ser det inte som hållbart.

Det arbete som pågått inom själva näringen riskerar att gå om intet då oppositionen kraftigt vill försämra villkoren för de areella näringarna i Sverige. Ett förslag från S, MP, V och SD, hela oppositionen, om att återinföra skatten på handelsgödsel saknar därför miljömässig logik då det gynnar importerade varor som i de flesta fall produceras med långt större insatser av handelsgödsel och med mindre miljöhänsyn än i det svenska jordbruket. Det saknar näringspolitisk logik då det ensidigt drabbar näringen i Sverige, vilket gynnar konkurrenter utomlands, och

därmed leder till att produktion och arbetstillfällen försvinner från Sverige. Och det sker i ett läge då svensk produktion minskar och ny utslagning hotar sektorn. Det är Centerpartiets bestämda uppfattning att politikens roll ska vara att stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft.

Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet vill ensidigt beskatta svenska odlare då de använder bekämpningsmedel som är godkända i hela EU i övrigt. Det försämrar också konkurrensen gentemot omvärlden. Det är inte särskilt länge sedan lökodlingarna på Öland var hotade av den nuvarande EU-lagstiftningen. Jag tror att i stort sett alla riksdagspartier medverkade till att få till en dispens för att rädda den näringen. Var finns den viljan nu?

Och så har vi, som jag nämnde, förslaget från Miljöpartiet och Vänstern om att införa en skatt på animalieproduktionen i Sverige. Jag känner igen argumenten från förra årets förslag från Miljöpartiet och Vänstern som då handlade om att införa en skatt på kväve och fosfor i kraftfoder. Även i år ingår orden övergödning, avskogning och vattenbrist i argumentationen. Dessutom menar reservanterna att de animaliska livsmedlens höga areal- och resursförbrukning jämfört med vegetabiliska livsmedel väcker frågor om solidaritet med världens svältande.

Jag erkänner att Miljöpartiet och Vänsterpartiet har rätt om man ser frågan ur ett framtida globalt perspektiv. Det är riktigt att jordens befolkning växer. Det är riktigt att livsmedelsmarknaden växer med 2 procent årligen, och det ska vi naturligtvis ta på största allvar i Sverige. Men Sverige tappar 1–2 procentandelar av marknaden varje år. Mindre än hälften av den mat som äts i Sverige i dag produceras i Sverige.

På grund av att omvärlden producerar billigare mat än Sveriges bönder äter svenskar livsmedel som annars skulle ha gett föda åt fattigare folk i fattigare länder.

I Sverige kan vi inte heller använda begrepp som avskogning i argumentationen. Odlingslandskapen och hagmarkerna växer igen eller beskogas med granplanteringar – totala motsatsen till avskogning.

Det blir därför inte bättre av att de rödgröna partierna tillsammans med Sverigedemokraterna i skatteutskottet lägger förslag som ensidigt straffbeskattar den svenska livsmedelsproduktionen, så att konsumenterna i ännu högre grad väljer billigare importerade varor från länder som har problem att försörja sin egen befolkning. Det är förslag som saknar all miljömässig, näringspolitisk och solidarisk logik.

Fru talman! Jag bjuder gärna hem ett antal desorienterade miljöpartister och vänsterpartister till Tingsryds kommun, i Kronobergs län, som jag kommer från, så att de kan se hur det steniga Småland ser ut. I så fall tvingas de åka bil, utifrån den tidigare diskussionen här, eftersom det inte finns kollektivtrafik överallt – det är bara att beklaga.

Det finns visserligen aktiva grönsaks-, frukt- och bär odlare i min kommun, i Urshult, där växtklimatet utmed Åsnens stränder är tjänligt. All heder åt dessa driftiga grönsaksodlare! De har fantastiska ekologiska produkter, och dessa berikar naturligtvis Matlandet Sverige.

I övrigt är det till stora delar övervägande granskog och beteslandskap. Om vi tar bort de betande djuren från landskapet kommer det att bli ännu mer av den redan dominerande artfattiga granskogen, tyvärr. Det steniga Småland som våra förfäder brutit upp med stenrösen och

stengårdsgårdar kommer att återtas av skogen och bli det mörka Småland som det var på medeltiden.

Det är inte den utveckling jag vill se. Det är inte heller det landskap som turisterna vill uppleva.

Det går inte att ersätta lantbrukets betande djur med fler odlade morötter. Våldigt många lantbrukare har gett upp, och fler blir det för varje dag som går. Att då lägga mer sten på bördan, med fler skatter, som nu oppositionspartierna föreslår, är fullständigt oansvarigt. Som sagt: Välkomna till verkligheten i det landskap där mulen är en oersättlig landskapsvårdare – och där vi säkert kan producera mer mat med hög kvalitet om vi politiker inte ständigt skrämmer landsbygdsföretagarna med oförsägbara pålagor.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets ställningstagande i betänkande SkU21 inklusive tillkännagivandet och avslag på samtliga motioner i övrigt.

(Applåder)

Anf. 84 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att jag talar för Jacob Johnson från Vänsterpartiet också när jag säger att även Uppsalasläkten är en del av verkligheten. Det är ett bördigt område där det odlas spannmål, och mycket av detta går till djurfoder. Alla djur som strövar runt i Sverige gör det inte på steniga små plättar i Småland, utan många strövar runt så gott de kan inne i stora djurfabriker där de äter spannmål som kunde ha ätits av människor.

Vi har haft den här diskussionen tidigare, jag och Karin Nilsson, och jag har uppenbarligen misslyckats brutalt med att klargöra att det handlar om skatt på animaliska livsmedel i konsumtionsledet, alltså inte i produktionsledet. Det är inte någonting som bara drabbar svenska bönder, utan det drabbar kött oavsett om det kommer från Sverige eller från andra länder. Har man ett påslag i kronor, som man brukar ha med punktskatter, blir det snarare en större procentuell ökning för det billiga danska fläskkötet än det svenska, som faktiskt är framställt med större djuromsorg än det danska. Och inte minst när man ser hur den svenska griskärlingen har det i dag kanske man kan tycka att det är en poäng med en sådan här beskattning, som framför allt slår mot det dåliga importerade.

Vi måste se globalt på den här frågan. Jag är övertygad om att Karin Nilsson är smärtsamt medveten om hur stor del av det kött som konsumeras i Sverige som är importerat. Vi pratar nu inte bara om danskt fläsk utan om regnskogsbiff och alla möjliga saker. Man säger att den svenska produktionen inte har några problem med skogsskövling och det ena och det andra. Ja, det är klart att vi inte har regnskog i Sverige – det fattar även miljöpartister. Men om vi ändå konsumerar en massa produkter som bidrar till de här problemen måste vi ta ansvar för det. Det gör vi inte i dag.

Med en sådan här beskattning av animaliska livsmedel i någon form skulle vi bidra till att man får vara med och betala för sin miljöpåverkan även på det här området, precis som man gör till exempel i trafiksektorn. Jag är medveten om att det är trivsamt att lista ut hur det ska gå till, men ambitionen finns där.

Prot. 2010/11:69

9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Anf. 85 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag ser ändå den här mängden olika skatter staplade på varandra som något som drabbar svensk produktion. I den finansdebatt som föregick vår debatt här i dag, där man dessutom pratade om upphandling av livsmedel för den offentliga sektorn, hörde vi att alla som ska lämna anbud förstås ska vara kollektivanslutna. Där har vi ytterligare en pålaga som i många fall drabbar de enskilda lantbrukare som skulle vilja vara med och lägga anbud men som inte kan göra det.

Om vi nu hade följt oppositionens förslag, vilket vi tack och lov inte gör, skulle vi hålla på att ändra förutsättningarna för lantbruket hela tiden. Det är så många som slås ut med de förutsättningar som finns i dag. Om vi skulle lägga på dem mer förutsättningar som gör att deras produkt inte kommer ut på marknaden innebär det givetvis att fler och fler tvingas köpa sina produkter någon annanstans ifrån.

Vi har själva sett till att vi har regelverk som gör våra varor i Sverige dyrare än i andra länder. Jag tycker att det är bra att vi har så starka krav på miljöhänsyn och att vi har så starka krav på livsmedelsproduktion över huvud taget. Men jag tycker inte att vi ska fortsätta i all oändlighet och bygga på med fler kostnader som försämrar svenska lantbrukares villkor att konkurrera på en marknad där de redan i dag tappar andelar och redan i dag står för mindre än hälften av vad vi äter i detta land.

Anf. 86 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! En sak som sades under debatten om offentlig upphandling var att man från offentlig sektors sida ska ställa större krav på bland annat djurskydd vid upphandlingen. Det är någonting som skulle gynna svenska bönder i den mån man har strängare djurskydds krav på sig. Det är en viktig faktor att lyfta fram.

Men det är också konsumentmakten hos enskilda konsumenter. Vi driver att man ska ha obligatorisk ursprungsmärkning på kött, inte bara nötkött och inte bara direkt till konsumenter utan också till storkök, restauranger och så vidare. Det skulle ge större möjligheter för konsumenterna att göra aktiva val.

Jag tror inte att svenskt jordbruk någonsin kommer att bli billigast i världen, för det har vi inte förutsättningar för. Men vi har förutsättningar att producera livsmedel med höga krav på djurvälstånd, miljöhänsyn, folkhälsa och så vidare. Men då måste också konsumenten veta om det, och bonden ska kunna dra nytta av att man har producerat med strängare krav. Då måste man ha en obligatorisk ursprungsmärkning. Men det är Centerpartiet emot. Det kan man tycka är lite konstigt.

Jag tror inte att framtiden ligger i att försöka få det allra billigast, utan det är tvärtom att lyfta fram kvalitetsaspekterna och verkligen ge förutsättningar för svenska bönder att konkurrera med kvalitet.

Jag tror i alla fall att vi är överens om en sak, och det är att vi behöver ha en livskraftig svensk jordbruksproduktion. Det är otroligt viktigt. Sedan har vi lite olika idéer om vad som är bästa sättet att gynna den. Jag tror inte att det bästa sättet är att inte ställa krav. Att ställa krav är att bry sig – var det inte någon som brukade säga det?

Anf. 87 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! När det gäller krav på upphandlingen och underlaget i upphandlingen, så att man verkligen får med alla de regelverk som vi har i svensk livsmedelsproduktion, är vi definitivt överens. Där plockade vårt parti redan förra våren fram en handbok för kommunala upphandlare för att vi i alla fall skulle hjälpa våra kommunpolitiker att handla utifrån svensk lagstiftning och då bryta ned för varje djurart vad som gäller i Sverige i förhållande till andra länder. Utifrån sättet att precisera kraven har vi då möjlighet att hitta en lösning där man inte bara är bunden till ett pris, som man många gånger annars är i en upphandling. Kravspecifikationen är oerhört viktig, och vi är definitivt överens om att den måste fram.

Jag håller också med om att vi borde ha kommit längre med ursprungsmärkningen. Där finns problemen med alla dessa halvfabrikat. För helt kött har vi lyckats hitta ursprungsmärkning i en del av sorterna, men inte alla dessa mixade biffar av olika slag. Där återstår ett problem. Vi behöver hjälpa kunden och konsumenten att hitta våra svenska produkter ute i butikerna.

Det betyder ändå inte att vi kan fortsätta att lägga på större kostnader, för det finns också priskänsliga konsumenter som många gånger väljer utifrån plånboken. Om det går att hitta något importerat från en annan del av världen är det väldigt många som väljer det, fast dessa varor skulle göra betydligt större nytta på den egna, inhemska marknaden som de kommer ifrån.

Det är då man börjar prata om det globala. Jag ser att vi har otroligt bra möjligheter att odla i vårt eget land, om vi bara får fortsätta med det. Där kommer handelsgödseln och faktiskt också bekämpningsmedlen in.

Anf. 88 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Nu har debatten pågått i ungefär fyra timmar för tre betänkanden. Det är intressant att man i skatteutskottet är så glada att prata.

Fru talman! Punktskatter är ofta, som vi har hört innan, styrmedel för olika varor. Men det är också en fråga om avvägning mellan det ena och det andra, vad som talar för och emot.

Man kan som exempel ta alkoholskatten. Det är ett skattepolitiskt instrument för att tillsammans med Systembolagets monopol motverka en hög konsumtion i Sverige. Utskottet har noterat detta i betänkandet.

Samtidigt bör det påpekas att det hela tiden kommer nya företeelser som återkommande utmanar den svenska alkoholpolitiken. Precis som skatter på andra områden måste uppfattas som trovärdiga och fungerande måste också alkoholskatten fungera som tänkt.

Ett nytt förslag som är aktuellt gäller gårdsförsäljning, där två intressen kolliderar med varandra: å ena sidan inslag i företags verksamhet och å andra sidan, på den andra vågskålen, folkhälsoaspekten. En lokalt begränsad försäljning kan knappast utgöra ett hot mot folkhälsan, medan ett slopande av Systembolagets monopol direkt skulle rycka bort ett av de viktigaste alkoholpolitiska instrument som vi har. Detsamma gäller om nya försäljningsregler omintetgör monopolet. Det blir ett problem med det som är ute på remiss. Som kristdemokrat är det tydligt att ett genomförande av förslaget i nuvarande skick talar emot ett införande.

Prot. 2010/11:69

9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Gunnar Andrén nämnde tidigare privat införsel. Vi kristdemokrater tycker att 110 liter är rätt svårt att släpa med sig i väskan över gränsen. Det är lite för mycket, så detta borde ändras. Jag vet att EU:s socialministrar har träffats vid något tillfälle, och från de nordiska länderna har man framfört att man tycker att införseln åtminstone borde halveras. Jag tror att det skulle vara nyttigt.

Fru talman! Betänkandet tar upp ett annat förslag om skatt som gäller Europadiesel. Här gör utskottet ett tillkännagivande. Man anser att regeringen bör se över skatteskillnaden mellan miljöklass 1 och 3. Det har redan i debatten framförts synpunkter om det som talar för och det som talar emot. Senare tids utveckling med partikelfilter i dieslbilar minskar avsevärt skillnaden i utsläppen, samtidigt som nanopartiklar i miljöklass 1 är en annan svårbemästrad faktor som talar emot skillnaden i skatt.

Det finns också ett annat skäl som måste beaktas och som avser utsläpp av koldioxid. Normalt brukar man tala om vikten av att beakta den totala cykeln av ett bränsle från källa till hjul, så att säga. Miljöklass 1-dieseln fordrar mer koldioxid vid framställningen – det förnekar faktiskt ingen – samtidigt som energiinnehållet är något mindre. Sammantaget ger detta större koldioxidutsläpp med miljöklass 1-dieseln.

Det förtjänar att påpekas – lite sakinformation här – att dieselmotorn genom sin kompressionsförbränning på ett bättre sätt än gnistförbränning utnyttjar bränslet genom en längre förbränningscykel. De begränsningar med dieselmotorn som finns på högre varvtal kompenseras väl genom det betydligt större vridmoment som utvecklas vid de lägre varvtalen. Därmed kan alltså motorn köras på lägre varv med samma styrka. Detta förklarar varför biltillverkare världen över fokuserar på att utveckla dieseltekniken, där man redan har kommit långt.

Fru talman! En modern lastbil med en totalvikt på ca 30 ton förbrukar vid jämn landsvägskörning på 80 kilometer i timmen 3–3,5 liter milen. Det motsvarar ca 0,1 deciliter per tonkilometer. Om man överför detta till en normalstor personbil innebär det att den skulle dra 1–1,5 deciliter per mil. Det är nästan samma nivå som en elbil, beroende på var strömmen har producerats.

Det bör också tilläggas att en stor andel av lastbilstransporterna på svenska vägar utförs av utländska åkare. Vid en mätning genom jag tror det var Åkeriförbundet av antalet lastbilar på E6 genom Halland framkom att ca 40 procent av lastbilarna var utländska. Om man tror att svenska skatteregler kommer att påverka dessa är man något naiv, skulle jag vilja säga.

Om man ser till helheten finns det därför skäl att se över beskattningen. Jag välkomnar också utskottets skrivningar om att regeringen förväntas följa utvecklingen när det gäller syntetisk diesel, som jag anser kan utgöra ett inslag i framtida drivmedelsstrategi, inte minst med tanke på bränslets höga energiinnehåll och bättre förbränning med åtföljande lägre miljöpåverkan. En möjlighet med bränslet är också att det går att öka inblandningen, vilket bränslet tillåter.

Fru talman! Det är viktigt att svenskt lantbruk ges likvärdiga konkurrensvillkor mot andra länder. I dag kommer cirka hälften av den mat som vi konsumerar från andra länder. Givetvis måste konsumenterna själva göra sina val, men om svenskt lantbruk reduceras försvinner också både vår självförsörjning och vår möjlighet att påverka kvaliteten i matva-

rorna, oavsett hur vi vill beskatta dessa. Denna utveckling vill inte Kristdemokraterna se. Jord- och skogbrukets insatser i miljövård är också omfattande, utan att detta uppmärksammas tillräckligt i den offentliga debatten.

Sakskälen för att inte återinföra skatten på handelsgödsel har redan debatterats, och därför finns det ingen anledning för mig att gå in på detta just nu.

Man måste komma ihåg att hanteringen av gödselspridningen är det avgörande för att få ut maximal effekt. Det finns därför inga skäl för en jordbrukare att missbruka handelsgödsel, med tanke på de kostnader som redan är inbyggda. Det finns också klara regler om hur, var och när gödningen får spridas. Jag kommer själv från en kommun och ett län med intensivt jordbruk, i det här fallet Laholm och Halland.

Jag vill också peka på Värö Bruk-insatsen. Det är ett förslag från den alliansstyrda Varbergs kommun tillsammans med Region Halland som har möjliggjort att hela Varberg kan värmas upp. Det är alltså bra med alliansstyrning även när det gäller miljön.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 89 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Det finns ungefär en miljon fritidsbåtar i Sverige. Om man tänker på hur många personer som följer med ser man att det oftast är hela familjen, så vi har ett par miljoner personer i Sverige som brukar ägna sig åt fritidsbåtslivet. De finns i Halland, i Bohuslän, i Blekinge, i Östergötland, i Sörmland, i Stockholms skärgård, i Gävleborgs skärgård, i Roslagen och utefter Norrlandskusten.

Här har vi ett folknöje i Sverige, ett frihetligt fritidsnöje som inte minst handlar om tid med familjen. Det handlar om vår mycket gamla, traditionella svenska kärlek till naturen. Det handlar om hälsa och frisk luft. Det handlar också om vår kultur och vår identitet. Det är verkligen svenskt att ägna sig åt fritidsbåtslivet.

Här har vi en miljö som det har skaldats om av Evert Taube. Och vi har Ulf Lundell: Jag trivs bäst när havet svallar, och måsarna ger skri, när stranden fylls med snäckskal, med havsmusik uti.

Socialdemokraterna vill införa en båtskatt. Där vi i Alliansen har lyft skatter från hushållsnära tjänster, lyft skatter från att anställa unga och lyft skatter från inkomster på vanligt folk, där vill Socialdemokraterna alltid motsatsen. Det handlar om att de vill ha mer skatt, mer skatt, mer skatt. De ska göra vardagslivet svårare, vardagspusslet svårare, med mindre pengar kvar till vanligt folk. Och nu är det båtarna de är ute efter.

Vi tycker att människor ska ha större vardagsfrihet, inte mindre, så vi säger bestämt nej till den socialdemokratiska båtskatten. De är ute efter båtarna. Det är konstigt, för fritidsbåtslivet – förutom att det är så viktigt för de miljoner människor och de familjer som ägnar sig åt detta – omsätter det ett par miljarder kronor per år, till gagn för de kustsamhällen och de marina glesbygder som drar nytta av fritidsbåtslivet. Det är mycket viktiga intäkter som kommer de människor till del som bor på de ställena. Fritidsbåtsägarna betalar dessutom redan ett par hundra miljoner kronor i olika typer av bränsleskatter, förutom alla de andra skatter som de, som alla andra, betalar.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Socialdemokraterna kan helt enkelt inte låta bli. De vill ha mer skatt. De tycker att alla pengar egentligen är deras eller borde vara deras. Vi tycker att pengarna tillhör medborgarna. Vi tycker att detta frihetliga och folkliga fritidsnöje är något som ska fortsätta att vara ett frihetligt och fritt nöje för alla.

Sedan gäller det pengarnas roll i samhället. Om man är båtägare och fritidsbåtsägare kan man på sommaren resa runt i skärgården, segla in till Sandhamn och köpa bröd på bageriet. Det är en intäkt för bageriet i Sandhamn. Det skapar jobb i Sandhamn. Man kan segla till Grinda och lägga till vid Grinda Wårdshus och kanske kosta på sig en middag där. Det är en intäkt för vårdshuset i Grinda. Det skapar jobb på Grinda. Det är bra för den marina glesbygden. Det är någonting som är djupt rotat i vår kultur och tradition. Men nu ska det komma till skatter som ska försvåra detta.

Vi ska ha färre personer som ägnar sig åt fritidsbåtar. Vi ska ha mindre intäkter i bageriet i Sandhamn. Vi ska ha mindre intäkter på Grinda Wårdshus. Vi ska ha mindre intäkter för alla dem som försöker skapa sig en tillvaro och jobb i skärgården, runt om i vårt land.

Detta är jag mycket kritisk till, och jag är ganska förvånad över att ni lägger fram detta förslag. Fast ser man till den totala mängden skattehöjningar och nya skatter som ni föreslår ska man väl inte vara helt överraskad.

Det är bara med Alliansen vi kan undvika detta och tvärtom få större vardagsfrihet och färre pekpinar. Med Socialdemokraterna får en miljon fritidsbåtsägare en skatt på sina båtar. Min fråga är: Ska alla fritidsbåtar omfattas, och hur hög ska skatten vara?

(Applåder)

Anf. 90 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Johnny Munkhammar kan man få intrycket att han inte gillar socialdemokrater. Man kan också få intrycket att han inte gillar skatter. Då kan jag glädja Munkhammar med att vi i den här reservationen inte pratar om skatter. Vi pratar om en avgift för att finansiera eventuella framtida tjänster.

Tänk att jag förstod att du skulle ta upp den här frågan. Därför förberedde jag mig lite grann. Jag funderade ut hur jag skulle svara.

Jag är själv en gammal båtägare. Jag älskar havet. Min pappa älskade havet. Jag vet vad havet betyder. Jag vet också vilka de absolut viktigaste sakerna är för den frihet som Munkhammar pratade om – det fattades bara en gitarr; då hade det blivit jättebra.

Den absolut viktigaste friheten för båtägarna är allemansrätten. Den andra viktiga friheten är strandskyddet. Den tredje viktiga friheten för båtägarna är möjligheten att få fiska med handredskap utefter kusterna.

Är det någonting som jag känner att vi socialdemokrater, som du då inte gillar, har slagits för är det de här tre friheterna, som är så viktiga för båtfolket. Munkhammar! Kom inte och säg att socialdemokratin inte ställer upp för båtfolket!

(Applåder)

Anf. 91 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Intrycket att jag inte gillar socialdemokrater är fullständigt felaktigt. Jag kan säga att jag uppskattar de här diskussionerna mycket.

Sedan var det frågan om huruvida jag gillar skatter. Vi sitter här och diskuterar skatteutskottets frågeställningar, och de har en tendens att handla om skatter. Sedan tycker jag kanske att vi ska ha färre skatter och lägre skatter än vad vissa socialdemokrater anser.

Jag tycker att det är ett mycket viktigt diskussionsämne som vi ska fokusera på. Återigen: Vi företräder medborgarna mot staten och tycker att medborgarna ska behålla sina egna pengar. Ni företräder oftast staten mot medborgarna och tycker att statens intressen och intäkter är det allra viktigaste.

Gunnar Sträng sade en gång: Villaägarna är vårt folk. Båtagarna är det uppenbarligen inte. Ni har aldrig velat införa en båtskatt tidigare. Ert parti har suttit vid makten mycket länge. Det har motionerats och det har föreslagits, men det har alltid till slut sagts nej från partiledningen. Man har sagt: Nej, det här med båtskatt ska man nog inte ha.

Det är klart att ni vet att en miljon människor har båtar, och inte ens ni brukar vilja reta upp alltför många, för ni tycker att det är roligt att få många röster. Ni har sagt nej till båtskatter, men nu har ni sagt ja, och nu har ni yrkat på detta.

Ni vill ha en båtskatt. Ni kallar det en avgift. Ja, men det är så man bär sig åt. Man vill dölja en skatt. Då kallar man det för en avgift. Men en skatt är en skatt. Det är ett ärende på skatteutskottets bord. En skatt är pengar som man obligatoriskt måste betala, som går in i statsbudgeten. Detta är en båtskatt. Ha ingen annan förvillelse om detta. Ni ska inte försöka kamouflera era egna förslag. Ni vill ha skatt också på detta.

Frågan är då, som ni inte svarade på: Ska alla båtar omfattas, en miljon båtar, och hur hög ska skatten vara? Nu har du ett inlägg på dig att svara.

Anf. 92 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! Ja, vi sitter nog i samma båt, tänkte jag säga, när det gäller det här med skatter och avgifter. För det är precis samma sak som ni har gjort med fastighetsskatten, som plötsligt blev en fastighetsavgift. Välkommen till klubben!

Det är ingen skatt. Det står att det är en avgift. Vi resonerar på precis samma sätt som du resonerar när det gäller fastighetsavgiften. Och är det nu så att man inte tycker att vi ska ha någon form av register eller någon form av avgift undrar jag: Gäller det synsättet också när det gäller bilregistret? Jag undrar det, eftersom vi inte ska ha något båtregister.

Jag är faktiskt framtidsinriktad. Jag vet att båtlivet betyder mycket. Jag vet att många människor önskar att få komma ut i skärgården, för det är fantastiskt. Någon gång när vi har mer tid ska jag berätta för dig om mina upplevelser i skärgården, men det ska vi ta lite mer på sidan om, tror jag.

Jag vet också att det finns många önskemål framöver när det gäller hur man ska förbättra båtlivet. Jag tror att en av de absolut viktigaste sakerna, utöver de tre friheter som jag nämnde tidigare, är att göra det lite bättre i så kallade naturhamnar. Många människor tycker kanske att det

är lite tråkigt att åka runt till de här färdiga hamnarna, där det finns toaletter och duschar och sådant. Man söker sig till naturhamnar.

Det är klart att man resonerar framåt. Hur ska vi finansiera andra verksamheter för att göra det bättre, kanske förbättra naturhamnar och sådant? Hur ska vi få fram pengar till det? Ska ni ta fram dem via skatter? Ska ni höja skatten för att finansiera sådant? Då tycker vi att detta är bättre. Det blir ordning och reda. Vi får ett register, och kanske kan båtägarnas drömmar i framtiden finansieras via detta.
(Applåder)

Anf. 93 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Tillåt mig att säga att jag ser mycket fram emot att sitta med Hans Olsson och dela minnen från skärgårdslivet, som jag är säker på att vi båda uppskattar väldigt mycket.

Sverige är ett mycket fritt land, bland annat tack vare de tre friheter som du nämnde. Jag instämmer i detta. Vi har stora friheter bland annat tack vare den stora tillgången till de här miljöerna, som är fantastisk och som underlättar för vanligt folk att komma ut på ett fritt sätt och ta del av skärgården. Det ställer naturligtvis också krav på människor, hur de betar sig, och de allra flesta människor klarar detta på ett utomordentligt sätt.

Det här är viktigt. Det handlar om vanligt folk. Det handlar om familjer. Det handlar om deras fritid.

Ni vill ha en båtskatt. Ni kallar det en avgift, men den ska gå rakt in i statsbudgeten, och då är det en skatt. Sedan kan man diskutera tidigare försyndelser på alla håll när det gäller hur man har benämnt detta. Men sådant som går rakt in i statsbudgeten är en skatt. Ni vill ha en båtskatt som begränsar friheten och möjligheterna för vanligt folk att ta sig ut i skärgården.

Du har inte svarat på hur många båtar som ska omfattas, och du har inte svarat på hur hög den här skatten ska vara. Vi vet att det, ifall vi lägger en skatt på någonting, påverkar hur människor använder det som vi har lagt skatten på, vilket ofta är avsikten med punktskatter. Läger ni skatt på fritidsbåtlivet, på en miljon båtar i Sverige, kommer det att få effekter. Det blir färre människor i skärgården. Det gäller i synnerhet dem som har knappa inkomster, knappa marginaler och små båtar. Det är en straffbeskattnings på människors och familjers fritid som jag tycker att vi ska stryka och hoppa över.

Hans Olsson! Ändra på ditt parti! Se till att bli folkets företrädare igen!

Anf. 94 KEW NORDQVIST (MP):

Fru talman! Det är riktigt spännande att få vara med här i skatteutskottets debatt. Jag vet inte om jag har hamnat fel, men det känns jätteroligt att se hur man kan styra vår konsumtion bland annat via skatter.

Jag börjar med att yrka bifall till reservation 7 så att jag inte glömmer det. Reservationen grundar sig på en motion som är skriven för att skydda miljö, klimat och även vår folkhälsa. Vägledande har varit, i alla fall i min värld, att det är den som förorenar som ska betala.

Varje år lägger svenskt lantbruk ut ungefär 200 000 ton industriellt framställt kväve på våra åkrar. Slår vi ut det per hektar får vi en hektargiva på ungefär 80 kilo. Varje kilo kväve kräver i tillverkningen fossil

energi i storleksordningen 1 till 1 ½ liter olja beroende på process. Man kan alltså säga att det läggs ut 100 liter olja per hektar och år, varje år. Om vi översätter det nationellt lägger svenskt lantbruk på en supertanker olja på våra åkrar varje år. Dessutom ska konstgödseln distribueras ut till varje enskild gård och spridas på varje hektar. Till det åtgår som bekant också olja.

Vi kunde häromdagen läsa hur norska Yara, en av världens största tillverkare av konstgödsel, tvingades stänga sin produktion i Libyen på grund av oroligheterna där. Varför ligger fabriken i Libyen? Jo, där finns den fossila och därmed ändliga energin åtminstone ett tag till.

Vid såväl spridning som tillverkning släpps stora mängder växthusgaser ut i atmosfären. Det gäller både koldioxid och den betydligt mer potent växthusgasen lustgas.

Växtnäringsläckage och övergödning är två andra ord jag vill lyfta fram när vi ska debattera skatt på konstgödsel. När det tillförs så stora mängder växtnäring är det min absoluta övertygelse att den läcker ut och så småningom når både Västerhavet och Östersjön. Observera, fru talman, att jag inte har räknat in vare sig den växtnäring som sker via import av foder eller atmosfäriskt nedfall som ju är lite olika beroende på var i landet vi är.

Ett annat växtnäringsämne i konstgödseln är fosfor. Som det nu är har vi ett linjärt tänkande med brytning av ändlig fosfor ur jordskorpan, vilket för övrigt är ett brott mot ett av systemvillkoren. Via åkern hamnar det sedan i ett förorenat rötslam eller som sediment i någon recipient. Många menar också att vi inom kort står inför ett ”peak fosfor”, det vill säga att tillgången sinar och priset rusar.

Ett akut problem är fosfors förorening av kadmium. Vi har talat om det förut här, men det tål att upprepas att det är en mycket lömsk och giftig tungmetall som är speciellt farlig för våra barn och gravida kvinnor. Framför allt är det njurskador och benskörhet som visar sig.

I ett forskningsprojekt om metallers påverkan på hälsan, PHIME, har ny och intressant forskning presenterats i Köpenhamn för en månad sedan. Där säger man att hela den europeiska befolkningen ligger på en kadmiumexponeringsnivå där vi riskerar hälsoeffekter. Forskarna kräver där omedelbart stopp för vidare spridning av kadmium. Spridning av kadmium står i direkt strid med de av oss här i riksdagen beslutade miljömålen.

Kadmium ackumuleras i åkerjorden och har på många ställen nått farliga nivåer. Till exempel tas inte gröda till barnmat från speciellt utsatta jordar. Det lömska består i att kroppen inte gör sig av med kadmium, utan det ackumuleras under livet.

För mig som gammal bonde är det obegripligt hur man kan försvara fortsatt giftspridning. Det här får kommande generationer dras med, och det är helt oförenligt med den hederskodex som säger att vi ska lämna efter oss en jord som är i minst lika gott skick som när vi tog över den.

Varför ska vi inte beskatta det som är farligt? Varför vill regeringen göra det billigare att sprida kadmium?

Ytterligare ett skäl till att föreslå skatt på konstgödsel är att det gör det ekologiska lantbruket relativt sett lönsammare, vilket skulle gynna en övergång till ekologisk produktion och att man på så vis snabbare når riksdagens uppsatta mål om 20 procent ekologiskt odlad areal.

Det är ett lantbruk som drar nytta av det faktum att luften till 80 procent består av kväve. Genom att dra nytta av kvävefixerande växter som klöver och ärtor kan den ekologiske bonden få kväveförsörjningen tryggad.

Slutligen, fru talman, vill jag också påminna om att konstgödselskatten inte är föreslagen att försvinna in i något svart hål i statsbudgeten utan att den ska återgå till lantbruksnäringen, bland annat, Karin Nilsson, till Greppa näringen. Det är alltså för att finansiera sådana här miljöåtgärder. Med det får skatten en dubbel effekt.

Jag har inte haft möjlighet att kommentera vad ni har sagt här tidigare. Därför tänkte jag ta tillfället i akt och säga till dem som säger att det inte spelar någon roll vad priset är på konstgödsel, att bonden strävar inte efter maximal skörd utan man strävar efter optimal skörd. Då spelar faktiskt priset roll. När man räknar ut sitt täckningsbidrag så gör man ju det för att få det maximalt. Då är konstgödselpriset en komponent och priset på spannmål en annan. Jag minns en tid när konstgödseln var så billig att gödselstackarna fick ligga, så visst har priset en betydelse.

Statistiken är oklar, och det var väl Gunnar Andrén som talade om det. Där är vi överens, och då kan man inte hävda att användningen vare sig har ökat eller minskat som det ser ut i dag.

Någon sade att ekologiskt lantbruk använder traktor mer frekvent, men jag menar att detta inte alls är belagt. Skulle det visa sig att det är så är det även så att ekologiskt lantbruk binder in mer kol i marken genom en högre mullhalt i jorden. Det uppväger då den här traktorkörningen, menar jag. Att mullhalten ökar beror på att man har växtföljder där vallen ingår som en förutsättning. Eftersom man inte kan lägga på något konstgödselkväve måste man ha vallar med klöver i.

Karin sade att om man tar bort konstgödseln så sjunker avkastningen till en tredjedel. Jag menar att det kan den göra i en växtföljd där man bara har spannmål men inte i en ordentlig växtföljd där man har vall med.

Jag tycker också att det är roligt att Karin lyfter fram grönsaksodlingen i Urshult med deras ekologiska produkter. Det uppskattar jag särskilt!

Anf. 95 JAN-OLOF LARSSON (S):

Fru talman! I Sverige har det varit lite av en tradition att politiken och näringslivet samarbetar för att få en utveckling på många områden. Det gäller inte minst inom bränslesektorn. När vi fick bort blyad bensin från marknaden skedde detta genom ett samarbete mellan staten och petroleumbranschen.

Samma tanke var det när vi införde världens renaste diesel, en diesel som släpper ut betydligt färre partiklar och genererar mindre koldioxidutsläpp än den så kallade Europadieseln.

Det är viktigt att staten och olika branscher kan göra sådana här överenskommelser och flytta fram positionerna, både inom miljö- och teknikområdena, och sedan stå för den överenskommelse man gjort.

Fru talman! Återigen finns det ett förslag från regeringspartierna att man vill höja kostnaden för den mest miljöriktiga dieseln som saluförs i Sverige. Varför agera så att denna miljöriktiga diesel försvinner från marknaden och ersätts av ett sämre miljöalternativ? Ett sådant beslut innebär att det släpps ut betydligt fler partiklar i luften.

Det drabbar mest barn i stadsmiljö. De får ett förkortat och mer sjukligt liv. Små luftföroreningar ökar risken för astma. Astma- och Allergiförbundet kräver att regeringen i stället skärper kraven för att skona framför allt barnen i stadsmiljöerna. Ni som är aktiva i Astma- och Allergiförbundet och alla andra ska veta att regeringspartierna gör precis tvärtom. Med utskottets förslag ökar utsläppen av partiklar, och barnens utsatthet ökar. Detta agerande ger upphov till att fler barn drabbas av astma och andra sjukdomar. Varför vill man detta, kan jag undra.

Om det blir dyrare att bruka den miljövänliga dieseln kommer Europadieseln att ta över marknaden. Detta är negativt ur både hälso- och miljösynpunkt. Utskottsmajoritetens förslag är inte bra för klimatet. Det ger ökade partikelutsläpp i vår luft. Det riskerar barnens liv i våra städer och påverkar deras hälsotillstånd. Det är inte bra för svensk oljeindustri, men förslaget är bra för norsk oljeindustri. Den tydliga signalen till svensk industri blir nu att förutsättningarna för investeringar i miljö och hälsa i Sverige är kortsiktiga och att sådana investeringar innebär en stor ekonomisk risk. Framför allt: Lita inte på överenskommelsen med staten, i vilket fall inte när det sitter en högerregering och styr!

Fru talman! För miljöns och folkhälsans skull borde signalen vara den omvända. Om den här riksdagen följer den samlade oppositionens förslag i reservation 3 kommer vi att kunna stoppa det här förslaget. Jag hoppas att vi vid dagens votering trycker på rätt knapp så att majoriteten i salen återspeglas i det beslut som fattas. Rösta på reservation 3 för att värna miljön och värna barnen i vår miljö!

Jag yrkar bifall till reservation 3.
(Applåder)

Anf. 96 ULF BERG (M):

Fru talman! Jag kan börja där föregående talare slutade, med Europadieseln. Låt mig påminna om vad vi ska besluta om. Det är ju det som står i våra handlingar: ”Utskottet anser att det nu kan vara aktuellt att se över om skattedifferensen bör minska ytterligare.” Det är just det man ska titta på.

Jag tycker också att några talare här ska läsa Riksdag & Departement där en professor klart konstaterar att båda sidor egentligen har fel. Det är ingen större skillnad. Det är teknikutvecklingen som vi ska driva vidare.

Det jag tycker är viktigt att komma ihåg, som motionärerna bland annat från Gävleborg och Dalarna naturligtvis vet om, är att vi behöver lastbilen. Vi behöver bilen och även bussar för att kunna ta oss fram i ett ganska så avlångt land. Mitt hemlän Dalarna är ett av de mest exportberoende länen i Sverige. Det är klart att det då också behövs olika former av transport. Vi vet att allt inte kan gå på järnväg. Därför är det tråkigt att vi eventuellt inte kan få genomföra den här utredningen, som kanske också, bara som lite plåster på såren, skulle ge 60 öre lägre dieselpriis mot i dag. Jag tycker inte att man ska säga nej till att utreda den möjlighet som skatteutskottet har funderingar på.

Jag ska också nämna reklamskatten. Där är vi politiskt överens. Nu tycker jag verkligen att det är hög tid att den kommer bort. Vi är nog inte riktigt överens. Det finns nog någon som vill ha den kvar, tror jag. Men om vi tar reklamskatten som ett exempel kan vi notera att det är ungefär 4 700 som betalar in reklamskatt, 64 000 kronor i snitt – om nu nollor

Prot. 2010/11:69
9 mars

och annat har kommit rätt. Annars är man snart på Youtube. Det brukar man bli om man räknar fel i den här kammaren. Jag är ordförande i Avesta BK, en hockeyklubb. Vi betalar in ungefär 30 000 kronor. Det tycker jag att man kan använda till annat som behövs. Knatteidrott kan ju vara bra.

Punktskatten för tobak däremot är det 110 000 i Sverige som betalar in. De betalar in 10 miljarder. Det blir närmare 100 miljoner per inbetalare. Då kan man tycka att det är ganska effektivt. Men reklamskatten är synnerligen onödig. Jag hoppas verkligen att vår eminenta alliansregering kan se till att den tas bort när ekonomin nu går mot allt ljusare tider. Man får för övrigt in ungefär 300 miljoner på reklamskatten, men den drabbar som sagt väldigt många idrottsföreningar.

Jag tänker också beröra handelsgödseln. Jag är ganska unik, tror jag, för jag bor på ett ställe i södra Dalarna varifrån jag ser fyra mjölkbönder, och det är ju ett utrotningshotat släkte. Det vet alla. Från den här talarstolen har man pratat handelsgödsel, forskning och återföring. Hur ser det då ut? Är det den världen vi lever i, i en egen liten damm, eller är det så att vi måste ut på havet, Hans Olsson, och inse att i EU – med tanke på vad som händer med exempelvis det griskött som nu väller in – tänker de nog inte ta bort handelsgödseln? Ska vi slå ut hela vårt svenska jordbruk så att vi inte får öppna landskap? Är det så vi ska ha det?

Tidigare talare har också sagt att eftersom det är en oljebaserad produkt kommer det här att lösas med automatik. Det ser vi nu. Det är väldigt höga handelsgödselpriser. Man kommer naturligtvis inte att använda mer än vad man behöver. Jag skulle också kunna fortsätta resonemanget, för forskningen är faktiskt inte riktigt överens när det gäller om ekoodlat är bättre för miljön eller inte.

Anf. 97 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag satt på mitt arbetsrum och förberedde mig inför finansutskottets gruppmöte. Då hörde jag Karin Nilsson hänvisa till den debatt vi hade på morgonen i dag där hon påstod att vi socialdemokrater ville lägga extra pålagor på dem som har anställda. Det är märkligt att vi har så okunniga centerpartister både i den här debatten och i den förra debatten.

I den förra debatten var det Annie Johansson som påstod att vi socialdemokrater kräver kollektivavtal för dem som inte har några anställda. Har man ingen anställd har man inget avtal att teckna. Det trodde jag var ganska grundläggande att man förstod. För att lägga till rätta måste jag klargöra att har man ingen anställd finns det givetvis inga krav på kollektivavtal, men vi förutsätter att alla anställda här i Sverige har sjysta villkor, även de som är anställda hos bönder.

Vi slåss för den svenska näringen. Det vi gjorde i det förra utskottets debatt var att slå vakt om en offentlig upphandling där vi ser till att kommuner och landsting går före, där vi ser till att kommuner och landsting faktiskt ställer krav på att svenskt kött ska köpas så att den svenska näringen ute i våra gles- och landsbygder kan överleva.

Vad de svenska grisbönderna säger till oss är att de krav som ställs i dag eller den borgerliga regeringens långsamma hanterande av de här kraven gör att de kommer att dö ut, att vi inte kommer att ha någon svensk julsinka över huvud taget. Det var det vi slogs för i den förra debatten. Att man vänder det till att påstå att vi kräver kollektivavtal är verkligen horribelt. Jag förstår att man vill pådyvla oss något som inte finns, men det är lite synd att sänka debatten till den nivån.

Vi vill ha sjysta villkor för alla som jobbar. Vi vill ha bra villkor för våra svenska bönder och vi vill se till att bönderna överlever. Därför vill

vi i den offentliga upphandlingen att man sätter sådana kriterier för kommuner och landsting att de ställer kvalitetskrav, att de ställer krav på hur mycket koldioxidutsläpp det ska vara i transporterna, att de kan se till att vi kan köpa kött från Sverige och från svenska bönder och så vidare. Det var det jag ville tillrättalägga.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

11 § Följdändringar inom skatte- och tullområdet med anledning av Lissabonfördraget

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU27
Följdändringar inom skatte- och tullområdet med anledning av Lissabonfördraget (prop. 2010/11:52).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

12 § Ändring av reglerna om uppgiftsskyldighet för ägare av elproduktionsenheter

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU28
Ändring av reglerna om uppgiftsskyldighet för ägare av elproduktionsenheter (prop. 2010/11:57).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

*Erkännande och
verkställighet av beslut
om förverkande inom
Europeiska unionen*

13 § Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU16
Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen (prop. 2010/11:43).

Anf. 98 PATRICK RESLOW (M):

Fru talman! Europeiska rådet antog år 1999 ett antal slutsatser i syfte att fördjupa det straffrättsliga samarbetet inom unionen. En av dessa slutsatser var bland annat att principen om ömsesidigt erkännande av medlemsstaternas rättsliga avgöranden ska utgöra en hörnsten i detta samarbete. På hösten 2006 antog EU:s ministerråd för rättsliga och inrikes frågor ett rambeslut rörande dessa frågor.

I början av 2007 utarbetade Justitiedepartementet promemorian *Verkställighet inom Europeiska unionen av bötesstraff och beslut om förverkande*. Detta föranledde en lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, som trädde i kraft den 1 januari 2010.

I det lagförslag vi nu har på bordet är siktet inställt på beslut om förverkande. Med detta menas ett lagakraftvunnet beslut av domstol där utbyte av brott eller ersättning av kostnader som mottagits i samband med brott eller hjälpmedel som använts vid brott förklarats förverkade. Sådana beslut ska enligt lagförslaget kunna verkställas i annat EU-land om det finns fördelar med att verkställigheten sker där. Detta kan till exempel vara fallet när de aktuella tillgångarna eller föremålen finns i just den staten. Likaså ska lagakraftvunna beslut av domstol i annat EU-land kunna verkställas i Sverige om beslutet avser slutligt berövande av egendom på grund av brottslig gärning eller om det avser hjälpmedel vid brott. Kronofogdemyndigheten ansvarar för prövningen av sådan verkställighet.

Lagförslaget innebär att det sedan länge etablerade nordiska samarbetet på detta rättsområde nu utvidgas till att avse samtliga EU-länder. Den nu föreslagna lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen är en del av alliansregeringens insatser för att försvåra och förhindra brottslig verksamhet samt för att effektivisera bekämpningen av den brottslighet som i allt större omfattning rör sig över nationsgränserna. Genom stärkta möjligheter att förverka pengar, egendom och hjälpmedel som relaterar till brottslig verksamhet minskar det kanske viktigaste incitamentet till att begå brott, nämligen att tjäna pengar.

Senare i vår kommer också kammaren att behandla ytterligare åtgärder för att komma åt vinster från brottslig verksamhet. Det är en angelägen uppgift, inte minst för att skicka tydliga signaler om att brott de facto aldrig ska löna sig.

Fru talman! I anledning av det nu anförda yrkar jag bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Krister Hammarbergh (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

14 § Kontroll av Europols verksamhet

Föredrogs
justitieutskottets utlåtande 2010/11:JuU21
Kontroll av Europols verksamhet (KOM(2010)776).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 17 §.)

Prot. 2010/11:69
9 mars

*Erkännande och
verkställighet av beslut
om förverkande inom
Europeiska unionen*

15 § En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU3
En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015
(skr. 2009/10:248).

Anf. 99 HANS BACKMAN (FP):

Fru talman! Vi ska i dag debattera betänkande AU3. I detta betänkande behandlar arbetsmarknadsutskottet regeringens skrivelse *En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015*. I ärendet behandlas också en följdmotion med anledning av skrivelsen och motioner om vissa relaterade frågor som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2010. Sammanlagt 43 motionsyrkanden behandlas.

Den nationella handlingsplanen som presenteras i skrivelsen ska genom att lyfta fram strategiskt prioriterade områden och insatser som är kopplade till dessa utgöra en grund för arbetsmiljöarbetet under de närmaste fem åren. I handlingsplanen presenteras ett antal konkreta åtgärder; avsikten är att ytterligare åtgärder ska kunna preciseras efter hand. Handlingsplanen är avsedd att gälla under åren 2010–2015 med en halvtidsavstämning under 2013. En utvärdering ska genomföras under 2015.

Regeringens avsikt är att insatserna när det gäller arbetsmiljön ska bidra till den övergripande prioriteringen att bryta utanförskapet. Arbetsmiljöinsatserna ska motverka utslagning från arbetslivet och öka möjligheterna till inträde i arbetslivet. Arbetsmiljöpolitiken ska liksom hittills vara inriktad på att minska riskerna att drabbas av olycksfall och sjukdomar, men även i högre grad än tidigare handla om att arbetsmiljön ska vara utvecklande och bidra till hälsa. Arbetsmiljön som framgångsfaktor och konkurrensmedel ska synliggöras bättre.

Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna.

Utskottet föreslår tillkännagivanden till regeringen om arbetsmiljöhänsyn vid offentlig upphandling och utarbetande av en lag om slutan kontanthantering i detaljhandeln. Båda grundar sig på en gemensam motion från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. I dessa delar har två reservationer lämnats av företrädare för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Övriga motioner avstyrks. I dessa delar har företrädare för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet lämnat elva reservationer.

Jag överlämnar härmed betänkandet till debatt.

Anf. 100 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Först vill jag passa på att yrka bifall till våra reservationer nr 1, nr 5 och nr 6.

Vi ska dels debattera den skrivelse Hans Backman pratade om, *En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015*, dels ta ställning till ett antal motioner om arbetsmiljöfrågor från allmänna motionstiden.

En god arbetsmiljö gör det möjligt för fler att arbeta längre. Det kommer att bidra till att förstärka välfärden. Friska arbetsplatser vill vi alla ha. Det är positivt. Det är även avgörande för företagens utveckling,

som i sin tur avgör samhällsekonomin utveckling och även arbetstagar-
nas ställning i arbetslivet. Allt detta kräver en arbetsmiljö och en arbets-
marknadspolitik värd namnet.

Har vi det i dag? Svaret måste bli nej.

Vi svarar så därför att vi har läst regeringens nationella handlingsplan
för en förnyad arbetsmiljöpolitik. Den gör ingen glad. Den är egentligen
kliniskt ren från pigga förslag. Här trängs inga reformer eller visioner. Vi
ser alla en tudelad utveckling av arbetsmarknaden. En stor del erbjuder
ganska goda villkor, intressanta och självständiga arbetsuppgifter i bra
arbetsmiljöer. Där finns möjligheter till kompetensutveckling, karriär och
stigande löner. Men problemen ökar även där. Det blir allt längre arbets-
tider. Det finns ingen övertidsersättning. Man får ökade krav på sig att
ständigt vara tillgänglig. Man ska vara uppkopplad i hemmet gentemot
arbetsgivaren även utanför arbetstid. Integriteten i arbetslivet naggas i
kanten. Det finns de – faktiskt många – som har svårigheter att ta ut en
sammanhängande fyra veckors semesterperiod.

En annan del av arbetsmarknaden – som växer starkt – erbjuder något
helt annat. Det är osäkra anställningsvillkor. Det är temporära, tillfälliga,
anställningar. Det finns många med uppdelade arbetsscheman. Det är
hårt uppstyrd arbeten utan eget inflytande över innehållet. Arbetstider
och lön varierar från vecka till vecka. Det är repetitiva arbetsuppgifter
med litet arbetsinnehåll. Vi ser en utveckling inom industrin till stycke-
indelning, där tiden för att utföra arbetsinnehållet går ned till 60 sekun-
der. Det är dåliga arbetsmiljöer. Det finns fler på arbetsplatser utan regle-
rade kollektivavtal.

En kliven arbetsmarknad med lika klivna arbetsmiljöer betyder att
samhället också kommer att delas och klyvas – eftersom arbetslivets
villkor färgar av sig på samhället. Nu sker en negativ trend i statistiken
för både dödsfall och arbetsolyckor.

Bara i min valkrets är det hittilldags två människor som olyckligtvis
har omkommit på jobbet i år. Den ena var en kvinna uppe i Nordanstig
som jobbade inom trähandeln, en GS-medlem, som blev överkörd av en
truck. Den andra var en elektriker på min arbetsplats som dog under
jobbet på Ovako i Hofors – väldigt tragiskt.

Varje år sker det olyckor som leder till att 4 000 människor hamnar i
invaliditet. Det betyder 16 per arbetsdag. Den som då säger att vi kan
vara ganska nöjda därför att vi ligger bra till internationellt sett med
arbetsmiljön tänker inte på att det är 16 olyckor varje dag som leder till
invaliditet.

Då kan vi ju fråga oss, vilket vi naturligtvis gör. Möter regeringens
handlingsplan något av de här bekymren? Man säger att den är framtagen
i samråd med de fackliga organisationerna. Jag påstår att det är en lögn.
Ni kan fråga vilken facklig organisation ni vill som själv har varit där. De
säger att det har varit en envägskommunikation, att det har varit ren in-
formation.

Det första regeringen sade var att detta är endast vår handlingsplan.
Men man gömmer sig bakom beteckningen samråd. På så vis ger man en
bild av att det här skulle vara någonting som är gemensamt mellan LO,
TCO, Saco och regeringen, vilket det inte är.

I handlingsplanen skrivs det väldigt mycket, och det är många bra och
fina ord i den. Det skrivs om att det behövs mer kunskap, att det behövs

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

mer kunskapssamling och mer forskning. Det är också mycket fokus på Arbetsmiljöverket, vilket är naturligt eftersom det är det viktigaste verktyget som regeringen och riksdagen har för att kunna jobba längre ut och bättre med arbetsmiljöfrågorna. Men handlingsplanen beskriver inga konkreta insatser, och då blir man ju besviken. Varför prata om det här om man inte är beredd att göra någonting åt det? Jag tänkte därför att vi i den här debatten skulle få ett klargörande från majoritetens sida om alla de konkreta saker som ni säkert kommer att påstå finns i handlingsplanen. Då vill vi veta vilka de avgörande och konkreta frågorna är och vilka lösningar som finns i handlingsplanen.

Nej, jag vill påstå att regeringen fortsätter på sitt avvecklingsspår. I dag genomförs det 28 procent färre inspektioner på arbetsplatserna, och vi vet varför. Ni skar ju ned antalet inspektörer. Det har naturligtvis varit kännbart för Arbetsmiljöverket. Nu skriver de i sitt äskande till regeringen att de vill ha mer resurser, och de gör det därför att de ser den negativa trenden när det gäller arbetsolyckor och dödsfall. De vill ha mer resurser för att kunna nå längre fram, därför att de nya trenderna och de nya hoten växer upp framför dem och framför oss alla. Arbetsmiljöverket hänvisar naturligtvis till ILO:s rekommendation som säger att det ska finnas en inspektör per 10 000 anställda. I Norge ligger man på 1,85 och i Danmark på 1,78, men nu efter era härjningar från den borgerliga kanten har Sverige sjunkit ned till 0,7. Inte nog med det, utan vi vet, och det vet säkert också majoriteten, att Arbetsmiljöverket har brist på kvalificerade analytiker och kompetent folk som kan jobba med regler och med informationsfrågor, som det också trycks på väldigt mycket i handlingsplanen, men också med det arbete som måste göras inom EU:s ram när det kommer nya direktiv och så vidare. Ni har inte gett dem tillräckligt med muskler för att klara av detta.

Fru talman! Regeringen lade ned den samlade forskningen som fanns i det framgångsrika Arbetslivsinstitutet när det gick i graven. Nu finns det ingen samordning av forskningen. Men nu skriver regeringen i handlingsplanen att det finns behov av en samordning. Så insikten har ramlat ned nu? Det är väl bra då.

Samtidigt tog ni bort 10 miljoner kronor som gick till skyddsombudsutbildning. När man pratar med Arbetsmiljöverket säger de att det är skyddsombuden som är fältarbetarna. De finns längst ut i kapillärerna. De är oerhört viktiga för alla på arbetsplatserna och för att Arbetsmiljöverket ska kunna uppnå sina mål som är satta av regering och riksdag.

IF Metalls regionala skyddsombud uppger nu att de nedskärningar som ni har gjort innebär att skyddsombud och arbetsgivare, som tidigare vände sig till Arbetsmiljöverket för att få svar på frågor, nu vänder sig till de regionala skyddsombuden i stället. De säger också att det har blivit svårare att komma i kontakt med Arbetsmiljöverkets inspektörer.

Arbetsmiljöverket har inte resurser att kunna medverka i konferenser och utbildningsinsatser för skyddsombuden – skyddsombuden som är så viktiga. Inte nog med det, utan Arbetsmiljöverket skriver också att den fackliga organisationsgraden minskat. Inom LO-kollektivet är den nere i 70 procent. Det blir allt svårare att rekrytera skyddsombud. I och för sig går det hand i hand med vad Svenskt Näringsliv vill. Men det är effekten av er arbetsmarknadspolitik, så det är bara att sitta och ta åt sig, Hans

Backman. Detta är resultatet. Det är färre inspektionsbesök på arbetsplatserna.

Nej, utveckling och förbättring av arbetsmiljön är uppenbarligen ingenting som regeringen prioriterar. Nog är det väl bättre att göra som vi vill, att gå på offensiven och starta en förbättring av arbetsmiljöarbetet. Det ska också innehålla en arbetslivsutveckling för alla som finns i ett förvärvsarbete. Redan i dag har vi ett antal förslag om angelägna åtgärder. Vi säger: Inför en nollvision! Precis som jag sade tidigare skadas och dör människor fortfarande på jobbet. Därför vill vi ge Arbetsmiljöverket resurser så att de kan utföra viktiga inspektionsuppdrag. De ska kunna möta små arbetsplatser i utsatta och farliga branscher där riskerna är som störst. Det är väl en bra prioritering.

Vi säger också att alla olyckor och tillbud ska rapporteras. Det finns ett enormt mörkertal här som bara växer. Olyckor drabbar också utländsk arbetskraft som finns i landet och tillfälligtvis jobbar här. Därför tycker vi att allt detta måste rapporteras in till och registreras hos Arbetsmiljöverket. Det är väl bra om de får riktig kännedom om hur det fungerar där ute.

Vi säger: Bort med farligt ensamarbete! Omfattningen av ensamarbeten har ökat kraftigt under senare år, och det är ofta farligt och riskfyllt. Därför vill vi att regler och föreskrifter ska uppdateras och anpassas till hur det ser ut i det verkliga livet. Vi vill ha en samlad forskning som är värd namnet, och här har ni åtminstone verbalt uttryckt det. Men kan vi då få höra om ni har några konkreta förslag om hur ni vill samla forskningen? Om det är så är vi faktiskt överens om att det borde göras efter det att ni har begravt Arbetslivsinstitutet.

Vi vill stärka kvinnors arbetsmiljö. Psykisk press och hög arbetsbelastning drabbar oftare kvinnor än män. Det är besvär med rörelse i leder, axlar, armar och händer, och det är stress. Vi vill införa och initiera ett program om kvinnors arbetsmiljö för att minska den långvariga sjukfrånvaron för kvinnor och bidra till att öka kunskaperna inom området kvinnors arbetsmiljö. Det är väl absolut lämpligt. I går var det Internationella kvinnodagen. Vi vet att arbetsmiljön i Sverige drabbar kvinnor mest. Då kan det väl vara lämpligt för er i majoriteten att ansluta er till oss på den punkten.

Vi vill ha hälsofrämjande arbetsplatser och friskvård. Vi vill ha en sluten kontanthantering inom detaljhandeln. Butiksrånen har ju ökat de senaste 30 åren. Det är nästan tusen butiker varje år som rånas. Det här är oerhört viktigt. Tänk er själva att ha en arbetsmiljö där det största hotet är att ni blir rånade och hotade med vapen, att ni blir hotade till livet!

Vi vill vidare ha sjysta villkor vid offentlig upphandling.

Fru talman! Det finns mycket att säga inom det här området. Vi tycker inte att handlingsplanen leder någonstans. Var då så vänliga från majoritetens sida – ni är många partier – och berätta var och en av er vilka förslag som ni tycker bäst motverkar att 4 000 blir invalider i arbetslivet varje år, att det är så många som gör sig illa, att det är så många som sliter ut sig. Var finns er offensiv?

(Applåder)

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Anf. 101 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Vi har i dag att debattera regeringens skrivelse *En förnyad arbetsmiljöpolic med en nationell handlingsplan 2010–2015*, betänkande AU3.

Jag vill börja med att poängtera att arbetsmiljön i Sverige är mycket god i en internationell jämförelse. Det tycker jag att vi ska vara stolta över. En god arbetsmiljö är också värdeskapande och stärker konkurrensen för våra svenska företag. Låg frånvaro, hög produktivitet och hög kvalitet stärker varumärket, och detta leder till positiv utveckling och tillväxt. Det är också något som skapar fler jobb.

Arbetslivet är dock inte längre som det en gång var. Människor arbetar mer flexibelt, och vissa arbetar till och med utan att ha en egen arbetsplats. Stress har blivit en negativ faktor i det moderna arbetslivet. Detta ställer helt nya krav som inte bara omfattar den fysiska arbetsmiljön. Det är ändå mycket glädjande att antalet arbetsolyckor och dödsolyckor i svenskt arbetsliv har minskat dramatiskt. Det har de gjort de senaste åren, och de gör det i allt snabbare takt. Trenden är mycket tydlig. Det är likadant med antalet anmälda arbetssjukdomar, som har minskat med hela 65 procent och nu ligger på en ny lägstnivå. Men varje olycksfall, dödsfall eller sjukdomsfall är ändå ett för mycket.

Arbetsmiljöpolicen ska framöver självklart liksom hittills handla om att minska riskerna för att drabbas av sjukdom och olycksfall. Men arbetsmiljön ska också vara utvecklande och bidra till bättre hälsa, förebygga ohälsa och sjukdom och motverka att människor stängs ute från arbete på grund av arbetsskador. De könsmässiga skillnader som finns när det gäller arbetsmiljöns negativa effekter på hälsan ska särskilt uppmärksammas.

I regeringens handlingsplan finns konkreta förslag, bland annat att regeringen avser att lämna en proposition om samordning mellan arbetsmiljölagen och medbestämmandelagen. Man talar också om att man har tillsatt en utredning om effektivare sanktioner på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet.

Arbetsmiljöverket har i uppdrag att ta fram ett IT-verktyg för riskbedömningar på arbetsplatser som även omfattar mjuka frågor – alltså ett modernare sätt att arbeta. Arbetsmiljöfrågor ska också in i undervisningen i skolan, och Arbetsmiljöverket får en mer tydlig informerande roll.

Detta är några av förslagen, men det finns fler. Det kommer också fler förslag de kommande åren när handlingsplanen gäller.

Arbetsmiljön är ett viktigt och prioriterat område. Men i takt med utveckling och omvärld, så har vi kanske en annan ingång än tidigare S-regeringar har haft. Det kan ju inte huvudsakligen handla om inspektioner och kontroller, utan mer om förebyggande arbete som ger frisk och nöjd personal. Då blir arbetsmiljön en vinnande faktor både ekonomiskt och mänskligt.

Insatser på arbetsmiljöområdet ska även underlätta för dem som har svårt att få jobb. Alla behövs i arbetslivet, och arbetsmiljön är viktig för att man ska välja att arbeta på ett visst ställe. Det är fortfarande alltför många som slås ut från arbetslivet på grund av belastningsskador, och det gäller i hög grad kvinnor, och den psykosociala arbetsmiljön är viktig. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete kräver kunskap. Det handlar om hur man ska organisera arbetet. Det är också angeläget att lyfta fram goda

exempel, och man talar till och med om certifierade arbetsplatser som en möjlighet.

Regeringen satsar 550 miljoner per år på förebyggande arbete inom företagshälsovården. Det ska bli enklare och förmånligare för arbetsgivare att hjälpa en arbetstagare att återgå i arbete genom tidigare och anpassade insatser vid sjukfrånvaro. Här kan konkreta insatser i den egna arbetsmiljön göra stor skillnad för arbetstagaren.

Den framtida utmaningen är att få ny kunskap inom arbetsmiljöområdet, exempelvis om stress, hot och våld, och att utveckla arbetssättet så att olycksriskerna kan minskas och hanteras bättre.

Ett arbetsmiljöpolitiskt kunskapsråd tillsattes i september 2008, och det ska verka ända fram till september i år, alltså under tre år. Rådet består av forskare och företrädare för myndigheter och organisationer inom arbetsmiljöområdet. Uppdraget är att ge regeringen kunskapsunderlag för ny och bättre politik. Vi kan alltså se fram emot nya förslag från regeringen grundade på forskning.

Det är viktigt att påpeka att det är arbetsgivaren som ansvarar för att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall förebyggs och att arbetsmiljön är god på varje arbetsplats.

Arbetsmiljöverkets inspektionsbesök ska syfta till att stärka arbetsplatsens egen förmåga att förebygga just dessa risker samtidigt som arbetsgivaren får besked om vad som behöver göras. Man inspekterar oftare de arbetsplatser som bedöms vara riskutsatta, men man arbetar också i olika projekt och kampanjer som berör särskilda problem eller branscher. Antalet inspektioner för varje arbetsmiljöinspektör har ökat rejält, vilket är något vi gläder oss åt. Det visar att det har blivit mer effektivt inom Arbetsmiljöverket. Det viktigaste är ju att hitta de branscher och företag där de största riskerna finns.

De rödgröna har skrivit en motion med anledning av regeringens skrivelse. I förslaget finns 13 olika yrkanden inom olika områden. På två punkter stöder Sverigedemokraterna De rödgrönas motion.

Det ena yrkandet, som avser ett tillkännagivande till regeringen, gäller att krav i enlighet med svenska kollektivavtal kan ställas vid all offentlig upphandling. Sådana krav vid offentlig upphandling har varit föremål både för behandling i denna kammare och för rättsliga bedömningar. Enligt svenska förvaltningsdomstolar strider kravet mot upphandlingsreglerna. Även EU-domstolen har prövat om det är tillåtet med krav på kollektivavtal vid upphandling och funnit att det stred mot gemenskapsrätten.

Vi tror på den svenska modellen där arbetsmarknadens parter tecknar avtal, och kollektivavtal är bra lösningar. Alliansen vill självklart att det ska finnas en god arbetsmiljö och en säker arbetsplats för alla alltid. Miljöstyrningsverket har tagit fram en vägledning beträffande sociala och etiska krav i offentlig upphandling. Denna kan med fördel användas om man har krav på arbetsmiljö. Men lagkrav på villkor i enlighet med kollektivavtal, vilket nu oppositionen vill införa, riskerar att stänga ute många mindre företag från att kunna offerera varor och tjänster till det offentliga. Är det verkligen detta som De rödgröna och Sverigedemokraterna vill?

Detta handlar om affärer för många miljarder varje år. Exempelvis kan det bli omöjligt för lokala småproducenter, familjeföretag och andra

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

som inte har kollektivavtal att få sälja sina närodlat livsmedel till förskolan, skolan eller äldreboendet i kommunen. Att det ska vara möjligt är ju något som ett par av dessa partier har krävt i denna kammare.

Om man har någon kännedom hur svenskt näringsliv fungerar vet man att det finns många seriösa företag som inte har kollektivavtal – en del för att de inte har några anställda alls, andra för att de är familjeföretag, och vissa har hittat egna lösningar som ibland till och med överträffar kollektivavtalslösningarna. Om till exempel en egenföretagare vill lämna anbud på snöröjning – något som verkligen har varit aktuellt den här vintern – till en kommun kan det bli omöjligt att göra det om kraven ska vara i enlighet med kollektivavtal.

Den andra punkten där Sverigedemokraterna stöder De rödgröna handlar om detaljhandelns kontanthantering. Här blir det än mer knepigt. Man vill att initiativ ska tas för att regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter ska utforma ett förslag till lag om slutet kontanthantering inom detaljhandeln. Man hänvisar till att antalet butiksrån har stigit senaste 30 åren. Syftet är säkert gott – att få ned antalet rån och öka tryggheten för personalen – men metoden är fel.

Fru talman! Alliansen tänker självklart på risken för ensamarbete och personal som arbetar inom de branscher där rånrisken är stor. Otrygghet och rädsla är inte acceptabelt för den som arbetar nattetid. Vi ser gärna kraftfulla åtgärder, men det får inte leda till att småföretag slås ut och att därmed mångdubbelt fler arbetstillfällen går om intet. Det är nämligen risken med det förslag som oppositionen vann gehör för i utskottet.

När det gäller ensamarbete och kontanthantering kan vi konstatera att butiksrån är ett stort problem. Just under 2010 minskade det emellertid med 22 procent. Totalt rånades 905 butiker. Självklart är varje rån ett rån för mycket. Det är fortfarande alltför många rån. Men det är ändå ett trenderbrott i rätt riktning med tanke på den utveckling som har varit de senaste åren. Möjligen kan den lag om betaltjänster som regeringen införde förra året ha haft en positiv effekt. Den syftade till färre kontantbetalningar och fler kortbetalningar.

Redan i dag har nästan 30 procent inom detaljhandeln ett slutet kontantsystem. Det är främst de stora kedjorna som har infört det. För många småföretag inom detaljhandeln skulle ett slutet kontanthanteringssystem bli oerhört kostsamt och därmed ett hot mot deras överlevnad. Enligt branschen kostar det 100 000 kronor eller mer för varje kassa att införa ett sådant slutet system. Enligt branschen löser det heller inte hela rånrisken. Hoten, våldet och personrånerna kan finnas kvar ändå.

Arbetsmarknadens parter och branschorganisationerna arbetar sedan flera år mycket aktivt med att hitta rimliga lösningar för kontanthantering i handeln. Regeringen följer det arbetet noga. Det kan inte vara rimligt att lagstifta om en slutet kontanthantering som gör det omöjligt för exempelvis mindre butiker, kiosker, kaféer eller torghandel att klara kraven. Det riskerar att slå ut företag. Småföretagen straffas därmed för den brottslighet som finns i samhället. Är oppositionen medveten om det?

Företag inom detaljhandelsbranschen har reagerat på oppositionens förslag. Man har blivit mycket orolig och undrar om man kommer att klara de stora investeringar som krävs. Flera har hört av sig. Senast i går

kunde vi läsa på Svenska Dagbladets nättidning att företagarna och organisationen som heter Butikerna vädjar till oppositionen att tänka om. Kravet på en sluten kontanthantering blir oerhört kostsamt, kortsiktigt och inte träffsäkert, säger man. I artikeln står det också att det handlar om en total kostnad på 4 ½ miljard i Sverige om detta blir ett lagkrav. Förstår ni att man blir orolig?

I förlängningen av en sådan lag kan man undra om de företag som inte kommer att ha råd med ett slutet kontanthanteringssystem förbjuds att använda kontanter. Om man inte får använda mynt och sedlar när man handlar, menar oppositionen att alla kontanter ska försvinna i Sverige? För oss är det ett helt orimligt krav. Om det ska bli så bör det verkligen utredas.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet gör gemensam sak med Sverigedemokraterna och låter ideologi gå ut över Sveriges företagare och i förlängningen över svenska konsumenter. Jag menar att den rödgröna och sverigedemokratiska oppositionen sviker småföretagarna. Alliansen menar att villkoren för företagen inte får försämrats, utan måste förenklas och förbättras. Samförståndslösningar och lösningar som tryggar personalen men inte slår mot de svaga måste ju vara mycket bättre. En sak är säker: Sverige behöver fler företag, inte färre.

Sammanfattningsvis anser regeringen och Alliansen att det är viktigt att människor på svenska arbetsplatser har en säker arbetsmiljö. Det kräver samverkan på olika sätt och olika plan. Vi har bra regler i Sverige, och alla arbetsgivare ska följa dem oavsett varifrån man kommer. Vi måste anpassa arbetsmiljöarbetet till en ny tid, till nya typer av jobb och arbetsplatser. Insatser som främjar att fler kommer i arbete måste prioriteras. Insatser som gör att fler kommer tillbaka efter sjukdom eller arbetsskada ska också prioriteras. En god arbetsmiljö är inte bara bra för personalen, det är också en lönsam faktor.

Att öka medvetenheten, kunskapen och engagemanget är därför av stor vikt. Arbetsmiljöverket har fått förstärkta anslag för att förbättra informationsarbetet. Det är bra. Ytterligare kunskap som ger nya förslag till en modern arbetsmiljöpolitik ser vi fram emot.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet, utom på punkterna 4 och 13 där jag yrkar bifall till våra reservationer 4 och 12. I övrigt yrkar jag avslag på samtliga reservationer och motioner.

(Applåder)

Anf. 102 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Fru talman! Jag vill fråga Moderaterna vad de vill. I handlingsplanen kan man läsa att det handlar om mer IT-satsningar, mer information, undervisning i skolan och framför allt att det kommer fler förslag. Om vi tänker på alla som blir skadade i arbetet i dag, om vi tänker på bristen på skyddsombud och på att det växer upp en ny serviceekonomi där ingen har någon större kontroll undrar jag på vilket sätt den här handlingsplanen kommer att göra skillnad och spela roll för till exempel de två GS-medlemmar som varje arbetsdag skadas så pass att det leder till sjuk-skrivning i över 30 dagar. På vilket sätt kommer handlingsplanen att bli avgörande för att bryta den trend som vi ser med ökande dödsfall och ökande arbetsolyckor? Vad är konkret i detta?

Prot. 2010/11:69

9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Det är bra att vi försöker samla forskningen och att vi ska ha ett kunskapsråd som ger tips till regeringen. Men på vilket sätt kommer denna handlingsplan att beröra människor ute på arbetsplatserna? Hur kommer man att märka det i tjänstemannaledet när stressen blir alltför stor? Hur kommer till exempel skogsarbetarna att få en bättre arbetsmiljö? Blir det fler skyddsombud? Blir det mer utbildning av skyddsombud och chefer? På vilket sätt kommer den här handlingsplanen att betyda något för arbetsmiljöarbetet i Sverige?

Anf. 103 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag kan förstå att Raimo Pärssinen känner en viss oro. Vi har kanske slagit in på en ny väg. Jag kan, som jag sade i mitt anförande, garantera att det traditionella arbetsmiljöarbetet kommer att finnas kvar. Det kommer nya tider och vi får nya verktyg och information. Vi vill kunna använda de nya verktygen på ett effektivt sätt i arbetsmiljöarbetet. Vi vill också arbeta mer förebyggande. Vi tror att det behövs förbättringar i det förebyggande arbetet.

Raimo Pärssinen kan vara lugn; det kommer att märkas bland de anställda att man får lära sig hur man förebygger och hur man får en god arbetsmiljö. Det gäller att öka engagemanget. Det står faktiskt i handlingsplanen.

Bristen på skyddsombud kanske är en trend i tiden. Vi vet ju att de politiska partierna inte heller har så lätt att få medlemmar. Folk engagerar sig inte på samma sätt som förr. Det måste också innebära att varje arbetsgivare och arbetstagare har ett ansvar. Det är viktigt att Arbetsmiljöverket hittar de företag där man inte tar det ansvaret. Där ska krutet läggas. Många arbetsplatser fungerar bra. Det tror jag att de kommer att göra framöver också.

Anf. 104 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Fru talman! Var det någon som hörde något konkret mer än att det kommer nya verktyg och att det blir mer information? Det imponerar inte. Det kommer nya förslag. Vilka är de? Vilka är verktygen och hur kommer de att märkas? Det går väl att vara lite mer konkret när man säger att det innehåller så många förslag. Vi hör inga. Vilka är de? Du får en ny chans att svara konkret på frågan.

Sedan säger Moderaterna här att detta med skyddsombud är ett eget ansvar. Det är klart att facklig organisationsgrad också är eget ansvar. Men ni har försvårat det hela. Ni har försvårat det så att man har tappat medlemmar. Ni har dragit in på pengarna för utbildning av skyddsombud. På vilket sätt främjar det arbetsmiljön? Vad är det för spännande verktyg som väntar runt hörnet? Ni vägrar att svara på det eftersom ni knappt själva vet vad det är?

Jag måste få avsluta med att säga något till Katarina Brännström om slutan kontanthantering. Jag tyckte att jag hörde vargarna yla långt borta: Nu blir det dyrt. Nu blir det hemskt.

Jag har haft diskussioner med Svensk Handel om detta. Man har sagt att det är ett alldeles utmärkt förslag eftersom man själv kommer att befinna sig i arbete med att ta fram förslaget tillsammans med Handelsanställdas förbund och komma överens om vad som är bäst. Jag vet redan i dag att Handelsanställdas förbund naturligtvis kommer att försöka värna

de små butikerna också. Det blir ingen utslagning. När kassaregistren kom sades det att det skulle bli hemskt. Då skulle många få slå igen. När rökförbud på krogen infördes sades det att krogarna skulle få slå igen. Men jag lovar Katarina Brännström att detta kommer att bli ett bra och avancerat förslag framtaget av parterna.

Anf. 105 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! När det gäller de första frågorna om konkreta förslag gäller denna handlingsplan från i år och fem år framåt, Raimo Pärssinen. Då är inte alla förslag klara nu. Jag kan lova att det kommer att komma många förslag som är framtidsytande och grundade på forskning och som kommer att gynna arbetsmiljön på våra svenska arbetsplatser.

Sedan har jag full tilltro till den svenska modellen. Det räcker inte med att vi bara står här i denna kammare eller att man ger uppdrag till Arbetsmiljöverket. Det är arbetsmarknadens parter som i hög grad kommer att arbeta med denna fråga framöver också. Jag litar på dem. Jag hoppas att Raimo Pärssinen också gör det.

När det gäller den slutna kontanthanteringen förstår jag inte hur en lag ska se ut där man säger att man ska skydda de små företagen. Ett lagkrav är väl ett lagkrav, och det ska väl gälla alla kassor? Det är ett märkligt förslag som man har kommit med här. Jag tror inte att man har förstått detta. Hur ska torghandeln fungera? Hur ska man ge dricks? Det är ett orimligt förslag. Självklart ska vi göra kontanthantering mycket tryggare. Men även här litar jag på den svenska modellen och tror att parterna, branschorganisationerna och andra har samma mål att få en tryggare kontanthantering utan att vi behöver stifta lag i denna kammare.

Anf. 106 MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Enligt skrivelsen *En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015* har de administrativa kostnaderna för företagen minskat med drygt 100 miljoner kronor netto och 26 föreskrifter, allmänna råd, meddelanden och anvisningar har upphävts. Det är gott så. Det är bra siffror, och det är bra att det blir avbyråkratiserat.

Men vad är det som har hänt i andra änden? I stället för att fortsätta investera i åtgärder och förbättra arbetsmiljön har regeringen försämrat möjligheterna att bedriva ett ambitiöst arbetsmiljöarbete. Resurserna till Arbetsmiljöverket har blivit neddragna, Arbetslivsinstitutet har lagts ned, och medlen till utbildning av skyddsombud har tagits bort. Vi vet att en god arbetsmiljö inte bara handlar om fysisk miljö utan också om delaktighet i beslut på arbetsplatsen, inflytande över arbetstidens förläggning, ett gott partssamarbete, en väl fungerande arbetsorganisation, goda utvecklingsmöjligheter och sist men inte minst tillgång till utbildning.

Miljöpartiet anser att arbetsmiljöarbetet måste rustas upp. I regeringens neddragning har Arbetsmiljöverkets viktiga inspektionsverksamhet råkat riktigt illa ut. I dag finns det, som Raimo Pärssinen tidigare uppgav, 0,7 inspektörer per 10 000 anställda. Det kan vara svårt att sätta detta i något sammanhang eftersom det är så små och stora siffror, och siffror är inte helt enkla, vilket vi har sett tidigare. Men vi vet att majoriteten av EU:s medlemsstater uppfyller ILO:s rekommendation om en inspektör per 10 000 anställda. Detta är intressant eftersom Sverige inte är bland dessa länder.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Fru talman! Vad innebär då detta? För att tydliggöra effekterna av neddragningarna ska jag lyfta fram ett specifikt område, nämligen skolan. De senaste fem åren har antalet arbetsmiljöinspektioner i grundskolan minskat med 75 procent. I gymnasieskolan är minskningen 70 procent och i förskolan 40 procent. Det visar en sammanställning av Arbetsmiljöverkets skolinspektioner 2006–2010.

Anslagen har minskat med 30 procent, och inspektörerna kan inte längre jobba på samma sätt som förr. Tidigare genomförde man tematiska rikskampanjer på skolområdet varje år. De kunde handla om hot och våld, om NO-salarna eller om buller, och skolor över hela landet kontrollerades enligt ett visst system som gjorde att ingen hamnade mellan stolarna. I dag har man i princip bara efterfrågestyrd tillsyn. Detta gäller alltså för ett område och en arbetsmiljö som berör cirka en och en halv miljon elever och lärare.

Vi vet att stora delar av arbetsmiljöarbetet bygger på förebyggande insatser. Men som det är nu är det ingen som kollar om skolorna, oavsett huvudman, sköter det som de är ålagda. När det gäller detta arbete kan man naturligtvis sätta sig ned och luta sig tillbaka och mena att en inspektion inte är det viktigaste utan att det är viktigare med förebyggande arbete.

Detta är ytterst olyckligt då arbetsmiljön i skolorna ofta är den första kontakten som unga människor har med arbetslivet. Om de som jobbar i skolan har en undermålig eller ibland rent av farlig arbetsmiljö tjänar det som referens för de unga som när de själva kommer ut i arbetslivet inte vet hur en trygg arbetsmiljö bör eller ska vara.

De senaste veckorna har vi sett hur illa det kan gå för just ungdomar. För många unga är ett jobb på till exempel en snabbmatskedja det första viktiga steget ut på arbetsmarknaden. Det är då de får sin första riktiga lön, och det är då deras bild formas av hur vuxenvärlden och arbetslivet är. Om de blir utnyttjade på det sätt som vi har fått se på tv kommer det att skapas en allt större klyfta mellan unga och vuxenvärlden. Att bli utnyttjad är inget bra steg in på arbetsmarknaden, och det skapar naturligtvis misstro och en känsla av svek.

För att lösa de problem som vi har kunnat se och som också hänger samman med arbetsmiljön är det många som måste ta större ansvar. Företagen har naturligtvis ett ansvar men också facket, och vi politiker har kanske det största ansvaret när det gäller att se till att lyfta fram hela frågan och belysa de mörka vrår som finns inom området.

Anledningen till att så många unga verkar acceptera så pass dåliga arbetsvillkor och den arbetsmiljö som kommer med arbetsvillkoren är att de verkar uppleva att det är det enda som finns att tillgå. Den stora ungdomsarbetslösheten gör naturligtvis att konkurrensen hårdnar om varje arbetstillfälle oavsett vilka villkoren är och hur arbetsmiljön ser ut. Det är där som vi politiker kommer in i bilden. I grunden saknas inte jobb att göra. Det saknas anställningar, och det saknas företag. Vi behöver fler människor i skolan, fler händer i vården och fler händer i omsorgen.

Vi från Miljöpartiet har lyft fram denna viktiga fråga tidigare. Vi vill satsa på välfärden. Regeringen gör, tyvärr, i detta fall tvärtom.

Under krisen lät man från regeringens sida 25 000 människor gå från sina jobb inom vården, skolan och omsorgen. Regeringen har själv tagit upp denna siffra, och det är därför jag nämner den. Det var jobb som i

stor utsträckning skulle ha varit och kommer att vara ett första steg in för många ungdomar.

I kombination med ett bra arbetsmiljöarbete borgar detta för ett långsiktigt hållbart arbetsliv. Därför lyfter vi fram just denna fråga som den viktigaste frågan i betänkandet.

Jämte den majoritet som finns bakom de två förslag som vi i morgon kommer att rösta om yrkar jag bifall till reservation 1, men självfallet står vi bakom Miljöpartiets samtliga reservationer.

Anf. 107 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! När jag lyssnade på Mehmet Kaplan funderade jag lite grann på inställningen till detta med krav i enlighet med kollektivavtal. I denna kammare har samma fråga diskuterats, men då gällde det finansutskottet. Där har Miljöpartiet inte samma uppfattning som här och nu.

Jag blev, som sagt, lite konfunderad. Är Miljöpartiet kluvet i frågan? Är det så att det finns olika meningar i Miljöpartiet och man därmed har två olika ståndpunkter i samma fråga?

Anf. 108 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Vår ståndpunkt i arbetsmarknadsutskottet är den som gäller, och det är den som jag här framfört. Utifrån våra reservationer kommer den andra frågan att klargöras.

Anf. 109 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra. Men riktigt så enkelt kan det väl ändå inte vara. Det framför vi i vår reservation. Frågan har verkligen prövats i denna kammare, i förvaltningsdomstolar och i EU-domstolen. Man har där bedömt att det vi här talar om strider mot gällande rätt.

Då kan man fundera över om det är så självklart att ha nämnda ståndpunkt. Särskilt som Miljöpartiet på två olika ställen inte har samma ståndpunkt kan jag fundera över om det finns en tveksamhet från Miljöpartiets sida kring om man ska fortsätta att inta samma ståndpunkt.

Anf. 110 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Fru talman! Det handlar egentligen, Katarina Brännström, om två saker här. Den ena gäller på vilket sätt Sverige tidigare ansetts ha agerat och på vilket sätt vi vill agera i frågan. Vi vill få saken prövad och har en väldigt tydlig ståndpunkt som vi, såvitt jag vet efter att ha gått tillbaka och läst om detta, också tidigare har försvarat. Tyvärr har det vid tidigare tillfällen inte funnits en majoritet för vår linje.

För min del handlar själva grundfrågan om hur vi kan ha det starka arbetet där arbetstagarna stärks och deras rättigheter tillgodoses.

När man tittar på hur frågorna hanteras ute i Europa, i EU och i olika länder, ser vi att Sverige varit ett av de länder som enligt min mening vikt sig väldigt tydligt, enkelt och snabbt. I det här fallet hoppas jag att det blir tydligt vad vår linje är. Jag tycker att den är tydlig och också tidigare har varit tydlig.

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Anf. 111 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Arbetsmiljöpolitiken handlar om att minimera riskerna när det gäller arbetsrelaterade olycksfall och sjukdomar men också om att arbetsmiljön ska vara utvecklande och hälsofrämjande. Därför måste medvetenheten och kunskapen om arbetsmiljöns betydelse öka. En viktig del i arbetet är hur vi blir bättre på att åstadkomma säkrare jobb med minsta möjliga risk för arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar.

Det ska inte enbart handla om att förebygga en dålig arbetsmiljö, utan det ska också handla om att se till att arbetsmiljön är utvecklande både för individer och för verksamheter.

De arbetsgivare som har förmåga att använda arbetsmiljöns positiva möjligheter får stora fördelar av detta. Därför är det viktigt med en mer positiv syn på arbetsmiljöfrågorna. Ökad uppmärksamhet måste ges det konkreta arbetet på arbetsplatserna. Arbetsmiljöfrågor måste upplevas som ett självklart engagemang för alla på arbetsplatsen. Regler och skyldigheter ska vara begripliga och enkla.

Under senare år har arbetslivet och de faktorer som påverkar arbetsmiljön snabbt förändrats, och förmågan att hantera vissa risker har blivit mycket bättre. Men samtidigt har nya risker tillkommit och fått ökad betydelse.

Det behövs ett nytt tänkande där arbetsmiljön ses som en möjlighet att främja både hälsa och verksamhet. Arbetsmarknadens parter har därför en viktig roll i arbetsmiljöarbetet.

Fru talman! Syftet med den framtagna nationella handlingsplanen inom arbetsmiljöområdet för perioden 2010–2015 är att peka ut en riktning för insatser under de fem åren. De ska utgöra ett bidrag även till parternas fortsatta arbete. En halvtidsavstämning kommer under år 2013. År 2015 ska en utvärdering av handlingsplanen genomföras.

Arbetsmiljökunskap behövs som grund för eleverna i utbildningen och ska anpassas efter behov och situation redan tidigt i utbildningssystemet. Det behövs både generella och yrkesspecifika kunskaper inom arbetsmiljöområdet på de yrkesförberedande linjerna, bland annat på gymnasiet.

När det gäller utbildningen på universitet och högskolor har varje lärosäte självt frihet att utforma olika utbildningar. För yrkesexamina finns det skrivningar som rör arbetsmiljön. Kunskap om arbetsmiljön är därför av stor betydelse i den framtida yrkesutövningen, i den framtida yrkesrollen. Universitet och högskolor har möjlighet att anpassa utbildningarna utifrån studenternas efterfrågan men också efter arbetsmarknadens behov.

Fru talman! Ledarskapets betydelse har alltmer tydliggjorts som en avgörande och viktig fråga för arbetsmiljön. Ledarskapet har också stor betydelse för verksamhetens utveckling genom att en miljö främjas där arbetsplatsens resurser på bästa möjliga sätt kan tas till vara.

En god arbetsmiljö ger möjlighet till en attraktiv och konkurrenskraftig verksamhet. Det är angeläget att både blivande och befintliga chefer och ledare har god kunskap om arbetsmiljöfrågor. Inflytande och delaktighet är viktiga komponenter. Arbetsmiljöfrågor bör vara en del i universitetens och högskolornas kursutbud. Det är viktigt för de utbildningar där många av studenterna i framtiden kommer att ha ledande befattningar.

Det finns också ett stort intresse och behov av kunskapsunderlag för andra aktörer, såsom fackliga organisationer och företagshälsovårdens personal.

Fru talman! Jag ska nu ta upp ett annat mycket viktigt och relevant ämne i sammanhanget. Mobbning och trakasserier tillhör vardagen på en del arbetsplatser. En del sjukskrivningar förekommer just på grund av mobbning och trakasserier. Ofta är det en tragedi för den drabbade individen och dennes familj. Uppemot 300 personer bedöms begå självmord till följd av mobbning och andra trakasserier på arbetsplatsen.

Arbetsgivaren har ett ansvar när det gäller att vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga skador och sjukskrivningar på arbetsplatsen samt för att se till att den drabbade får adekvat rehabilitering. Det är samhällets ansvar att ge den enskilde men också arbetsgivaren råd och stöd – detta för att förebygga mobbning och trakasserier på arbetsplatserna.

Ett bra företagsklimat behövs för att stimulera produktionen och främja den anställdes hälsa. Hos Arbetsmiljöverket pågår ett arbete med att ta fram och sprida kunskapssammanställningar.

Fru talman! Arbetsmiljön inbegriper ett stort antal viktiga områden. Det handlar om frågor som är av betydelse för såväl samhälle och verksamheter som individer. Insatserna ska förbättra arbetsmiljön och är särskilt betydelsefullt för att minska utanförskapet och också bidra till att skapa gemensamma och gynnsamma förutsättningar för tillväxt och hälsa. Regeringens övergripande prioritering under föregående mandatperiod var att bryta utanförskapet. Regeringens ambition är fortsatt att fler ska få ett arbete, att fler företagare ska vilja skapa jobb och att fler enskilda och familjer ska få mer makt över sin egen tillvaro.

Fru talman! Antalet anmälda arbetsrelaterade sjukdomar har under de senaste åren kraftigt minskat. Även andelen som uppger att sjukfrånvaro varit arbetsrelaterad har stadigt minskat och mer än halverats sedan 2004. Frekvensen anmälda arbetsolyckor har också minskat i en allt snabbare takt sedan 2005. Förutsättningarna för företagshälsovården har stärkts, men det är angeläget att företagshälsovårdens förebyggande uppdrag även fortsättningsvis tydligt lyfts fram. Från 2010 och framåt satsar regeringen 750 miljoner per år på företagshälsovård.

I budgetpropositionen för 2009 avsattes 33 miljoner för 2009, 45 miljoner för 2010 och 47 miljoner från och med 2011 inom tre områden: informations- och kunskapssatsningar, förstärkt information till utländska företag och arbetstagare samt marknadskontroll och standardiseringsarbete.

Ett antal förändringar har gjorts i arbetsmiljölagen när det gäller reglerna för skyddsombud. En särskild satsning har genomförts för stöd till forskning inom området arbetsmiljö och lönsamhet. Regeringen har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att under åren 2010–2012 utveckla och prova en genomgång av samtliga arbetsställen genom besök som metod i tillsynsarbetet.

Regeringen, fru talman, har ambitionen att förbättra arbetsmiljön. Det är viktigt, och regeringen är på rätt väg.

(Applåder)

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Anf. 112 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Varje dödsfall är en tragedi. Varje olycka eller sjukdom som beror på arbete är inte bara ett misslyckande för arbetsplatsen utan också oerhört tungt för den som drabbas.

Jag kan konstatera att vi om vi tittar på statistik ser att vi har färre dödsfall under alliansregeringen än under S-regeringen, även om Raimo Pärssinen har hittat några siffror som stiger för det sista året. Jag skulle vilja säga att jag ändå inte drar slutsatsen att det skiljer på grund av regeringsfärg om det är en pinne upp eller en pinne ned i statistiken. Det är betydligt mer nyanserad problematik som ligger bakom dessa delar.

Det vi kan se är att både olycksfallen och dödsfallen på arbetsplatserna minskar över tid, men det finns skillnader och variationer mellan hög- och lågkonjunktur. Ju fler vi har i arbete desto större risker för att det både är fler som kan drabbas och fler som har ett stressigt arbete och mer att göra, givetvis. Det är inte ett skäl att nöja sig, utan självklart måste man fortsätta arbetet. Men att dra de långtgående slutsatser Raimo Pärssinen drar av statistiken för ett år tycker jag är lite ohederligt.

Tittar vi internationellt kan vi konstatera att vi har en förhållandevis god statistik i Sverige. Det tröstar dock inte en enda av dem som har råkat ut för någonting. Tittar vi på statistik från Eurostat över dödsolyckor i ett internationellt perspektiv kan vi konstatera att vi i Sverige har 1,4 personer på 100 000 sysselsatta under 2009, jämfört med 2,2 personer inom EU-15. Då kan vi konstatera att det självklart oftast ser sämre och värre ut om vi tittar i ett bredare perspektiv.

Det vi har att debattera i dag är en förnyad arbetsmiljöpolic med en nationell handlingsplan, där vi både tittar på hur vi ska bryta utanförskapet och motverka utslagning och hur vi ska öka möjligheterna till inträde i arbetslivet. Vi vill självklart minska riskerna att drabbas av olycksfall och sjukdomar, men vi vill också se till att arbetsmiljön blir en framgångsfaktor, ett konkurrensmedel och något vi utvecklar. Vi ska bidra till hälsa, inte sjukdom.

Vi har kunnat höra här tidigare att det inte finns några konkreta åtgärder. Jag kan konstatera att man i så fall inte har läst regeringens förslag. Jag ska läsa på s. 8–9 i utskottets betänkande, där vi har de konkreta åtgärderna uppdelat på fyra olika områden.

Risker och möjligheter i arbetsmiljön är ett område. Där har vi dels en samordning mellan AML och lagen om medbestämmande i arbetslivet på gång. Vi har ett regelförenklingsarbete inom Arbetsmiljöverkets författningsverksamhet som kommer att fortsätta. Vi har en utredning för effektivare sanktioner på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet.

Vi har en utveckling av Arbetsmiljöverkets insatser för att främja och följa utvecklingen av företagshälsovård. Arbetsmiljöverket har också ett uppdrag att se över möjligheten att ta fram en lämplig indikator för att kunna följa utvecklingen av goda arbetsmiljöer, och vi kommer att ha ett särskilt fokus i informationsverksamheten på småföretagens behov av rådgivning och stöd.

För att referera till generaldirektören på Arbetsmiljöverket kan jag säga att man lite kortfattat vill jobba med ”kan” och ”vill” när man går ut och möter företagen. Var befinner företaget sig någonstans? Kan det, och vill det? Kan det inte och vill det inte krävs det lite mer arbete på de platserna.

Det andra området vi kommer att jobba med är utanförskapet. Där har vi sett till att vi ska överväga särskilt stöd till arbetsplatser med utgångspunkten att stärka förutsättningarna för dem som kommer från ett utanförskap att utvecklas och kunna kvarstå i arbete genom att arbetsmiljöns betydelse särskilt uppmärksammas.

Det tredje området vi går in och tittar på är konkurrens och lönsamhet. Där har vi konkreta åtgärder som stöd till centrumbildningar och enskilda forskningsprojekt som redan i dag ges via myndigheter, till exempel Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap och Vinnova. Vi har en stimulering av en arbetsmiljöcertifiering så att certifierade arbetsplatser kan lyftas fram och därmed synliggöras på Arbetsmiljöverkets webbplats.

Det fjärde området vi lyfter fram är medvetenhet och kunskap. Där har vi också konkreta åtgärder som pågår eller planeras. Utredning av behov och förutsättningar för en sammanhållande aktör för kunskapsförmedlingen inom arbetsmiljöområdet ska göras med inriktning på att långsiktigt stärka kunskapsförmedlande aktiviteter inom forskningsområdet.

Vi har en utveckling och förbättring av Arbetsmiljöverkets informerande roll. Vi har en integrering av arbetsmiljökunskap för examensmålen för gymnasieskolans yrkesförberedande program och arbetsmiljökunskap som en del i det för högskoleförberedande programmen gemensamma ämnet samhällskunskap. Vi ser alltså till att öka kunskapen på en mängd områden för att se till att vi har en god arbetsmiljö.

Jag yrkar bifall till förslaget i detta betänkande, men inte i de delar som berör reservationerna 4 och 12, för där stöder jag våra reservationer. Vi har haft ett spännande arbete i utskottet, och vi kan konstatera att ett par av partierna tycker lite olika beroende på i vilket utskott man sitter. Det är lite spännande. Det har också ändrats över tid.

I den första delen finns ett krav på att det vid offentlig upphandling ska vara krav på kollektivavtal. Detta är inte ett nytt förslag. Det har prövats, och det har konstaterats att det strider mot upphandlingsreglerna. Det är även prövat i EU-domstolen, där man kom fram till att det stred mot gemenskapsrätten. Att det stänger ute många företag, speciellt de små företagen som har lokala småproducenter eller familjeföretag, har man inte tagit hänsyn till i den samlade oppositionen. Det är lite spännande att fundera på.

Jag har alltid uppfattat Miljöpartiet som ett parti som tidigare har ställt upp för småföretagen. Efter vad jag förstår är detta ett nytt ställningstagande som har gjorts för att man ska väga ihop sig med två kolleger i det rödgröna samarbetet.

Frågan är: Kvarstår ni vid det, eller var det ett förhandlingsspel som gjordes inför valet? Jag är lite förvånad över att det fortfarande finns kvar som en reservation. Innebär det att Miljöpartiet har valt att göra avsteg från det som tidigare varit en viktig och grundläggande del i Miljöpartiets politik när det gäller småföretagen och valfriheten, hur man väljer att organisera sitt arbete?

Den andra delen handlar om kontanthantering; jag tillstyrker den alliansreservationen. Jag trodde inte att den skulle stå kvar och drivas till reservation, för det handlar om långtgående förslag. De är inte helt gratis

att genomföra, och man har ingen finansiering, utan finansieringen läggs helt och hållet på företagen.

Man kan fundera på vilka företag det är som förväntas följa den lagen. Det finns drygt 60 000 företag som berörs av detta. Vi har i dag en liten andel som redan gått över till det. Det gäller företag med rätt stor kontanthantering och resurser och möjligheter. Men jag vet att det pågår ett stort arbete mellan parterna på detta område.

Själv har jag min bakgrund inom handel. Jag har varit med om två rån. Det ena rånet gällde kontanter, och jag kan konstatera att det inte är roligt. Det är en fruktansvärd situation för var och en som drabbas av det. Det kräver helt andra insatser och åtgärder, och jag tror inte att dessa går att lagreglera. Det skulle innebära att det drabbade många av de små företagen, med kanske en eller två anställda, och de har inte sådana resurser att de kan göra dessa investeringar.

Det andra rånet jag var med om var en annan typ av rån, vilket gör det intressant att fundera på vad nästa steg blir i att kräva sluten kontanthantering. Den gången försökte rånarna ta med sig 20 stockar snus. Ska snus också förbjudas? Ska tv-apparater och mobiltelefoner förbjudas? Var drar vi gränsen för vad som ska finnas inom något slags sluten hantering?

För var och en som råkar ut för rån innebär det ett fruktansvärt övergrepp som oftast tar lång tid att komma över. Det kräver ett stort arbete att komma åt det, men jag tror inte att sluten kontanthantering är rätt sätt att ge sig på problemet.

När det i övrigt gäller det här området kan jag konstatera att de stora utmaningarna vi har att hantera framöver handlar om den psykosociala hälsan och om att arbeta fram metoder för att kunna möta mobbning och kränkande särbehandling på arbetsplatser.

Det föreligger ett arbete och ett uppdrag som rör både politiken och varje enskild arbetsledning liksom fackets och självklart Arbetsmiljöverkets roll och hur de ska jobba med dessa frågor. Det är ett arbete som vi kommer att fortsätta att driva från Alliansen.

(Applåder)

(forts. 18 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

MJU12 Klimatpolitik m.m.

Punkt 1 (Utsläppsmål m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

138 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 98 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2 (Utsläppshandel och användningen av CDM)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

137 för res. 2

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 2: 97 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 15 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 4 (Klimatanpassning)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

138 för res. 4

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 4: 98 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 6 (Köttkonsumtionens klimatpåverkan)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

291 för utskottet

20 för res. 6

2 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 100 M, 19 MP, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 6: 3 MP, 17 V

Avstod: 1 S, 1 MP

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

**MJU21 Utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen m.m. –
en samlad marknadsordning**

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

CU15 Associationsrättsliga frågor m.m.

Punkt 1 (Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

175 för utskottet

138 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 98 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU17 Naturresursfrågor och vattenrätt

Punkt 3 (Skydd av riksintressen m.m.)

1. utskottet

2. res. (MP)

Votering:

277 för utskottet

23 för res.

13 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 4 V, 17 KD

För res.: 23 MP

Avstod: 13 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU28 Statlig förvaltning

Punkt 1 (Myndighetsutveckling och ekonomisk styrning av myndigheterna)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

138 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 98 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 4 (Skärpta betalningsrutiner)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V)

Votering:

198 för utskottet

115 för res. 2

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 2: 98 S, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 7 (Rökfria arbetsplatser)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

290 för utskottet

23 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 V, 17 KD

För res. 3: 23 MP

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 9 (Minskad köttkonsumtion och djuretiska policyer)

1. utskottet
2. res. 4 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet

41 för res. 4

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 4: 1 S, 23 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Ylva Johansson (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU29 Offentlig upphandling

Punkt 2 (Kollektivavtal)

1. utskottet
2. res. 1 (S, V)

Votering:

195 för utskottet

118 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 98 S, 3 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 9 (Fackliga organisationers insyn)

1. utskottet
2. res. 3 (S)

Votering:

198 för utskottet

115 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 3: 98 S, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU19 Allmänna motioner om mervärdesskatt

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU20 Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring

Punkt 1 (Skatte- och avgiftskontroll m.m.)

Punkt 5 (Skatteflyktslagen)

Punkt 7 (Skattenämnderna)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

Votering:

198 för utskottet

98 för res. 4

17 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 4: 98 S

Avstod: 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 12 (Personnummer och samordningsnummer)

1. utskottet

2. res. 5 (MP, V)

Votering:

273 för utskottet

40 för res. 5

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 5: 23 MP, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU21 Allmänna motioner om punktskatter

Punkt 1 (Drivmedelsskatt m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

24 för res. 1

17 för res. 2

272 avstod

36 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

272 för utskottet

23 för res. 1

18 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 100 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 23 MP

Avstod: 1 S, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Prot. 2010/11:69

9 mars

Punkt 2 (Europadiesel)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

157 för utskottet

156 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 17 KD

För res. 3: 98 S, 23 MP, 18 SD, 17 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 10 (Skatt på handelsgödsel)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP, V)

3. res. 8 (SD)

Förberedande votering:

139 för res. 7

18 för res. 8

155 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

157 för utskottet

138 för res. 7

18 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 17 KD

För res. 7: 98 S, 23 MP, 17 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU27 Följdändringar inom skatte- och tullområdet med anledning av Lissabonfördraget

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU28 Ändring av reglerna om uppgiftsskyldighet för ägare av el-produktionsenheter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU16 Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen

Punkt 1 (Lag om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande)

Här förelåg endast yrkande om bifall till utskottets förslag. Lagförslaget innebar emellertid att förvaltningsuppgift som innefattade myndighetsutövning fick överlåtas till en annan stat. Beslutet att anta lagförslaget måste därför fattas i den ordning som föreskrivits i 10 kap. 8 § jämförd med 6 § andra stycket regeringsformen vilket krävde att riksdagens beslut skulle fattas antingen med minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter eller i den ordning som gällde för stiftande av grundlag. Av förslaget framgick att beslutet önskades bli antaget i ett enda beslut. För bifall krävdes därför att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter förenade sig om beslutet.

Enligt RO 5 kap. 4 § andra stycket skulle beslut fattas genom omröstning.

Votering:

311 för bifall

1 avstod

37 frånvarande

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 97 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 19 C, 18 SD, 16 V, 17 KD

Avstod: 1 S

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 2 KD

Förste vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja och kammaren hade således bifallit utskottets förslag.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU21 Kontroll av Europols verksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

18 § (forts. från 15 §) En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015 (forts. AU3)

Anf. 113 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Fru talman! Före voteringen räknade Annika Qarlssoon upp en massa punkter ur den nationella handlingsplanen, och min fråga är ganska enkel: Vilken av de här punkterna kommer att påverka den vardagliga miljön på de olika arbetsplatserna? Är det en aviserad proposition? Är det regelförenklingsarbete? Blir det färre skador då? Eller är det när man ger ett nytt uppdrag för att leta lämpliga indikatorer och så vidare?

Det är det jag menar, Annika Qarlssoon: Det här är inte konkret. Försök då relatera några av punkterna till den verksamhet som finns, till exempel för dem som jobbar inom träindustrin.

Det andra som jag skulle vilja säga gäller upphandlingen. Annika Qarlssoe försöker göra det helt och hållet till en juridisk fråga. Det är faktiskt en politisk fråga. Då blir min fråga till Annika Qarlssoe: Hur ser hon och Centerpartiet egentligen på kollektivavtal? Nej, men det går inte, säger man. Det går visst! Det kan vi här i Sveriges riksdag bestämma om vi så önskar och vill. Det finns inga hinder. Men det är lätt att gömma sig bakom att säga att det finns ett utslag i någon domstol här och där. Det är bara att visa politisk vilja. Den debatten har finansutskottet precis haft.

Fru talman! Jag vill avsluta med en fråga: Varför kan inte Annika Qarlssoe, som är en kvinnoosakskämpe, om jag får använda det uttrycket, stödja vårt krav på att stärka kvinnors arbetsmiljö och gå med på att ta initiativ för att inrätta ett program kring detta hos Arbetsmiljöverket? Ställ upp på det! Jag tror att alla kvinnor skulle gilla det också.

Anf. 114 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Raimo Pärssinen tydligen trots allt hade läst fast inte förstätt de konkreta åtgärder, och jag ska försöka förtydliga ytterligare ett snäpp.

I den ena delen handlar det om ökad kunskap ute på arbetsplatserna. Väldigt många av dem som i dag går i skolan kommer att vara morgondagens ledare, och om arbetsmiljökunskap inte finns med där kommer vi inte heller att ha en insikt på arbetsplatserna om vilken betydelse det faktiskt har. Det kommer att vara en viktig del.

Arbetsmiljöverket jobbar för att främja en god hälsa, inte bara komma ut i efterhand när någonting har gått snett, inte bara med en repressiv utan också med en progressiv arbetsmiljöpolic, som i stället ser till att utveckla ett gott arbetsmiljöklimal. Det är ett förnyat uppdrag som den här regeringen har gett till Arbetsmiljöverket. På det sättet tror jag att oerhört mycket kommer att utvecklas och bli bättre, men självklart inte alltihop.

Någonstans kan vi bara konstatera att det här handlar om människor som möter människor, och i det kommer det att finnas frågor att fortsätta att jobba med både för dig och för mig, antingen om vi sitter i regeringen eller är i opposition. Det kan vi vara säkra på.

Men det som finns i det här handlar om ett systematiskt arbete för att se till att komma åt dem som är värst och besvärligast, där de flesta olyckorna sker. Jag skulle vilja påstå att det viktigaste arbetet för att åstadkomma ett bättre arbetsmiljöklimal är jämställdhetsarbetet. Det är inte specifikt det uppdrag som du pekar på, utan jämställdhetsarbetet i stort.

Vi kan konstatera att det finns en oerhört stor könsskillnad när vi går in och tittar på statistiken. Dödsfallen berör nästan enbart, men inte alltid, typiskt manliga arbetsplatser, med manlig dominans. Vi kan konstatera att det är en annan typ av skador där kvinnor jobbar. Det här är någonting som berör större frågor, men där finns oerhört mycket att göra.

Jag ska återkomma till upphandlingen och forskningen.

Anf. 115 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Fru talman! Det är väl jättebra om man läser om arbetsmiljö i skolan och får kunskaper där. Men varför inte stödja skyddsombuden, som konkret jobbar med de frågorna? Varför är Annika Qarlssoe emot det? Se till

att de kan få det rätta stödet, mer resurser till utbildning, som man tidigare fick via Arbetsmiljöverket men som man inte har i dag. Det är konkreta handlingar som direkt går ut i kapillärena på arbetsplatserna. Varför inte? Det kostar inte så mycket, men det ger jättestor effekt.

Det är jättebra med skolan, men jag säger: Det är väldigt fluffigt. Det var inte heller särskilt konkret. Men vi har konkreta åtgärder här.

Det är klart att man kan strunta i att ta initiativ för att hjälpa och stärka kvinnors arbetsmiljö och säga att det är bättre att göra ett jämställdhetsarbete. Vad är det för fel på det här initiativet, Annika Qarlsson? Vi ser ju att belastningsskadorna ökar och att kvinnorna far mest illa. Varför då inte ge ett uppdrag direkt till Arbetsmiljöverket och säga: Snälla ni, här får ni lite resurser! Se till att börja jobba hårt med de här frågorna nu!

Det räcker inte med allmänt prat om jämställdhetsarbete eller allmänt prat om mer kunskap. Ni har ju rivit ned en stor kunskapsmassa. Ja, det är väl bra om man satsar på grundskolan när man har rivit ned Arbetslivsinstitutet. Men se till att bli konkret!

Och varför, återigen, kan inte Annika Qarlsson ställa upp på att stärka kvinnors arbetsmiljö? För mig är det obegripligt. Det är en så enkel, konkret punkt, och det vore välkommet dagen efter internationella kvinnodagen. Låt det inte bara bli ord! Vi fick höra från Katarina Brännström här tidigare att det kommer fler förslag. Vilka är de, Annika Qarlsson? Var konkret!

Anf. 116 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Raimo Pärssinen kanske upplever att den internationella kvinnodagen är en dag. Jag tycker att det är bra om man jobbar med de här frågorna 365 dagar om året.

När det gäller satsningen på kvinnors arbetsmiljö ingår den även i de satsningar som vi gör. Det är ingen skillnad. Det kom en utredning häromdagen som visade att man kunde konstatera att handeln hade ett tungt arbete. Jag instämmer i Raimos poäng att det finns oerhört mycket att göra. Jag är inte beredd att stödja hans reservation här i dag, men jag ser också att det behöver göras ett oerhört stort arbete på det området. Det har varit skillnad beroende på var man har gått in och studerat de här sakerna.

Vi kan titta på olycksstatistiken, som Raimo Pärssinen inledningsvis pekade starkt på och byggde hela sitt anförande på. Han valde att inte kommentera det någonstans, men han såg det som ett rätt ohederligt sätt att beskriva utvecklingen av arbetsmiljöfrågorna. Där kan jag konstatera att det över tid blir allt bättre i Sverige. Skillnader i statistiken brukar ofta följa hög- och lågkonjunktur, inte så mycket vem som sitter i regeringsställning.

Det vi har valt att göra är att försöka vända och vrida det här ett varv till och gå in med insatser när fel har begåtts. Vi har tillsatt en utredning som ska se till att komma med fler aktiva åtgärder för att det ska bli någon effekt av det. Det ska kosta om man inte vidtar åtgärder och ser till att ha en god arbetsmiljö. Men vi ska dessutom se till att man jobbar på ett främjande sätt. Det är ett helt annat sätt att förhålla sig till de här frågorna, som handlar om att öka kunskaperna i ett förebyggande syfte och se till att det lönar sig att ha en god arbetsmiljö.

I de här delarna finns det oerhört mycket kvar att göra. Jag tror inte att det är någon skillnad mellan partierna, även om man ibland kan få den uppfattningen här – tvärtom. Det är en tragedi varje gång en olycka händer eller ett dödsfall sker. Det är vi överens om.

Anf. 117 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! En bra arbetsmiljö kan bara åstadkommas genom ett systematiskt arbete ute på arbetsplatserna, där arbetsgivaren tar sin del av ansvaret, där de anställda har ett tydligt inflytande och där staten i sin tur ansvarar för lagar, förordningar och kontroller. För att det här ska fungera krävs det också en ständig kunskapsuppdatering och en bra forskning om hur arbetslivet utvecklas och förändras.

Än så länge har den borgerliga regeringen varit ensidigt inriktad på att försvaga och urholka alla de här delarna i arbetsmiljöarbetet. Resurserna till Arbetsmiljöverket har minskat med 160 miljoner kronor per år sedan 2006, vilket har tvingat myndigheten att minska antalet inspektioner på arbetsplatserna med nästan en fjärdedel.

Stödet till utbildning av skyddsombud har, som vi har hört tidigare, dragits in. Det har gjort att det i dag är betydligt färre som går skyddsombudsutbildning. Dessutom har regeringen lagt ned det forskningsinstitut, Arbetslivsinstitutet, som samlade forskning men också spred information och kunskap om arbetsmiljö och arbetsliv.

Hur stora konsekvenser de försämringarna kommer att få på sikt återstår ännu att se – det är alldeles riktigt. Men det borde även hos de borgerliga partierna väcka en viss oro att den positiva trenden bröts förra året och att antalet anmälda arbetsolyckor och arbetssjukdomar ökade.

Särskilt allvarligt är det förstås att antalet dödsolyckor förra året var så många som 49. Ändå finns det stora brister i statistiken, vilket vi lyfter fram i vår motion. Varken utländska gästarbetare eller personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program på arbetsplatserna och drabbas av olyckor eller till och med dödas på jobbet finns med i statistiken, vilket är en stor brist.

Fru talman! Det är mot bakgrund av de fleråriga nedskärningarna som vi ska se den handlingsplan för arbetsmiljöpolitiken som regeringen nu har lagt fram. I allmänna ordalag sägs väldigt mycket som är bra och fint. Det är jätteviktigt med förebyggande och systematiskt arbete, skyddsombuden är jätteviktiga, och Arbetsmiljöverket spelar en viktig roll. Men precis som Raimo Pärssinen sade tidigare saknas det helt och hållet konkreta förslag som i praktiken stärker arbetsmiljöarbetet ute på arbetsplatserna.

Dessutom kan vi konstatera att regeringen i kommande förslag fortsätter att undergräva rätten till fackliga utbildningar och underlätta ännu mer för fler och längre otrygga visstidsanställningar, som ytterligare försvårar att rekrytera skyddsombud och bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Ett antal nya arbetsuppgifter lägger man på Arbetsmiljöverket, men man lägger inte dit några ytterligare resurser. Med tanke på hur mycket de redan har fått dra ned på sin verksamhet undrar man lite oroligt: Vad är det mer av det som de gör i dag som de ska dra ned på, när de får nya arbetsuppgifter utan att få mer resurser?

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Sedan blir det lite komiskt när regeringen lite yrvaket nu har kommit på att det nog vore bra med någon form av sammanhållande aktör för att sprida kunskap och information om arbetsmiljö och arbetslivsfrågor. Kanske har det äntligen gått upp för regeringen att det inte var så bra idé att lägga ned Arbetslivsinstitutet, som ju sysslade med exakt detta.

Det finns saker och ting i handlingsplanen som är bra. Att arbetsmiljökunskap stärks i gymnasieskolan är mer än välkommet. Det tycker vi är jättebra. Vi tycker också att det är positivt om man kan införa mer effektiva sanktioner på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet. Men det är under förutsättning att det inte leder till en urholkning av skyddet för de anställdas säkerhet. Det återstår ännu att se hur förslaget kommer att vara utformat.

I övrigt är handlingsplanen väldigt tom på konkreta åtgärder.

I den gemensamma motion som Vänsterpartiet har lagt tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer vi med en rad konkreta förbättringsförslag som också åtföljs av satsningar i budgeten. Vi vill satsa på fler arbetsmiljöinspektioner. Vi vill satsa på utbildning av skyddsombud och stärka skyddsombudens roll på arbetsplatserna. Vi vill också satsa mer på forskning och kunskapsspridning.

Vi satsar sammantaget på en stabilare grund för det trägna arbetsmiljöarbetet ute på arbetsplatserna, som även regeringen säger är så viktigt.

Vi har också ett antal offensiva förslag på mer riktade insatser och förbättringar. Vi föreslår en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet. På samma sätt som den nollvision vi har för dödsfall i trafiken vill vi att den visionen ska leda till ett mer målmedvetet arbete för att kartlägga och undanröja riskabla arbetsmiljöer och arbetsmoment.

Som har nämnts tidigare vill vi särskilt satsa på att bekämpa de arbetsmiljöproblem som finns i de kvinnodominerade yrkena, där vi vet att sjuktalen är oproportionerligt höga och där svårigheterna för kvinnor att få en arbetsskada godkänd i dag är så stora att detta gränsar till det omöjliga.

Att mer forskning på området behövs illustrerades tydligt i förra veckan. Då kom en studie från Lunds universitet som visade att belastningen på kroppen är lika stor för den som jobbar i en butik som för den som arbetar i industrin.

Det är förstås ingen nyhet för alla som jobbar i butikskassor. Alla som har gjort det vet att det jobbet sliter hårt på ryggar, nackar och axlar. Men den erfarenheten i sig har hittills inte räckt när butiksanställda har ställt krav på bättre arbetsmiljö, arbetsrotation och bättre ergonomi. Och det har definitivt inte hjälpt när man har slitits ut och har försökt få sin kroniska värk eller förslitningsskada klassad som arbetsskada och få ersättning för den.

Men nu när det finns en vetenskaplig studie som bevisar att jobbet faktiskt kan orsaka dessa skador bör det rimligen bli lättare att få gehör både för bättre arbetsmiljö och för rätten till ersättning för arbetsskador.

Det finns många fler typiska kvinnoyrken vars arbetsmiljöproblem behöver kartläggas och dokumenteras på precis samma sätt.

Det är skamligt att så många kvinnor slits ut i förtid på sina jobb och att det i dag görs så otroligt lite både inom forskningen och genom konkreta åtgärder för att komma till rätta med de arbetsmiljöproblem som är

så typiska i omsorgen, i vården, i handeln, i städsektorn och i andra yrken där många kvinnor jobbar.

Detta vill vi satsa på, eftersom vi vill åstadkomma konkreta förändringar. Vi menar att detta är att bedriva ett konkret jämställdhetsarbete, som Annika Qarlssoon tidigare pratade om i allmänna ordalag. Men vi har konkreta förslag på vad som faktiskt kan göras åt detta.

Fru talman! Ett arbetsmiljöproblem som är särskilt allvarligt för dem som jobbar i butiker är risken att utsättas för rån. Till skillnad från många andra arbetsmiljöproblem går trenden dessutom sedan länge åt helt fel håll. På tio år har antalet rån mot butiker ökat med 50 procent. Förra året rånades i snitt tre butiker varje dag. I nästan hälften av fallen hade rånaren ett skjutvapen som han hotade den anställda med.

Det är en extrem upplevelse att bli hotad med vapen, och många av dem som har drabbats hämtar sig aldrig från det. Bara själva vetskapen om att så många av ens kolleger i branschen drabbas av våld och hot gör dessutom att många mår otroligt dåligt. Det påverkar den psykosociala arbetsmiljön även för den som aldrig har blivit utsatt, eftersom man vet att det är en reell risk.

Det är oacceptabelt att människor ska utsättas för sådana trauman på sina arbetsplatser. Vi lägger därför fram två mycket konkreta förslag för att komma till rätta med detta.

Vi vill se en hårdare reglering av riskfyllt ensamarbete. Just butiksanställda är en av de grupper som är mest utsatta för det. Det är logiskt nog i kvälls- och nattöppna butiker, där människor jobbar ensamma, som de allra flesta rånen sker.

Vi vill också införa en lagstiftning om slutna kontanthanteringssystem. Alla erfarenheter hittills har visat att det är ett oerhört effektivt sätt att minska rånrisken. När man införde slutna kontanthantering på Coop minskade rånen med hela 50 procent på bara två år. Samma sak har märkts på till exempel Statoil, där man har satsat på samma sak.

Vi är medvetna om att handelsbranschen själv arbetar väldigt målmedvetet med att minska risken för rån. Det finns ett bra program som parterna har tagit fram för att få ned rånrisken, med massor av olika åtgärder. Vi tycker att det är jättebra.

Vi tycker också att det är viktigt att branschen är delaktig i utformningen av lagstiftningen om slutna kontanthantering, så att den inte leder till det man här har lyft fram farhågor om tidigare, att små butiker slås ut på grund av att det blir för dyrt att investera. Självklart har vi som har lagt förslaget inget som helst intresse av att slå ut småbutiker. Den aspekten ska naturligtvis vägas in när lagen utformas. Det är därför förslaget är skrivet som det är, nämligen att lagen ska tas fram i samverkan med arbetsmarknadens parter. Det är just för att undvika den typen av problem.

Handelsanställdas förbund välkomnar det här förslaget. Och de har själva tagit fram ett förslag på hur man kan utforma en lagstiftning som går att anpassa, så att små butiker kan upprätthålla en bra säkerhetsnivå utan att behöva skaffa den här dyra utrustningen, om det inte finns möjlighet till det. Men poängen är att lagstiftningen ska sätta en norm. Normen ska vara att alla butiker ska ha sådana här slutna kontanthanteringssystem. Kan man inte leva upp till det, enligt ett antal kriterier som man

Prot. 2010/11:69

9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

då får ta fram, får man lov att göra undantag, men då måste man vara överens om vilka andra säkerhetsåtgärder man ska sätta in.

Det här borde inte vara så himla svårt att förstå. Det är precis så här den svenska modellen fungerar. Man sätter upp en lagstiftning som utgör en norm. Sedan finns det möjligheter att göra branschanpassningar så att det inte får negativa konsekvenser.

Säkerheten i banker och vid penningtransporter har prioriterats på precis det här sättet sedan länge. Man har gjort många dyra och stora investeringar för att skydda dem som jobbar på banker och med penningtransporter. Det är jättebra. Det har lett till mycket färre rån och större trygghet och säkerhet för dem som jobbar där. Nu tycker vi att det är hög tid att också alla de som jobbar i butiker får samma grad av trygghet på jobbet.

Fru talman! Varje år upphandlar staten, kommuner och landsting varor och tjänster för hundratals miljarder kronor. Det borde vara en självklarhet att det offentliga bara handlar med seriösa företag som följer lagar och kollektivavtal. Tyvärr ser verkligheten inte alls ut på det sättet.

Jag vågar påstå att man i snart sagt varje kommun och landsting då och då köper tjänster av företag som fuskar med skatten, utnyttjar papperslösa, tummar på arbetsmiljön och inte betalar ut avtalsenliga löner. Det handlar om städfirmor, byggfirmor, åkare och numera även vård- och omsorgsföretag som på olika sätt pressar priserna för att vinna upphandlingar genom att urholka personalens villkor och trygghet. Och för allt detta betalar vi med våra skattepengar.

Vi har också sett exempel på det här vid stora statliga entreprenader, exempelvis bygget av Citytunneln i Malmö, där det visade sig att underentreprenörer betalat ut rena slavlöner och kunnat kvittera ut skattepengar som betalning för detta.

Det är självklart att detta är helt oacceptabelt. Det är väl självklart att samhället vid upphandlingar inte ska gynna företag som dumpar löner och arbetsvillkor. Alla som jobbar åt kommuner, landsting och stat måste naturligtvis kunna garanteras kollektivavtalsenliga villkor och en god arbetsmiljö även om jobbet utförs på entreprenad. Därför vill vi att lagen om offentlig upphandling nu ändras, så att man kan ställa sådana krav vid offentlig upphandling.

Vi har fått höra en hel del ganska tramsiga argument tidigare. Hur ska det gå för dem som har F-skatt och som inte har några anställda? De har inga kollektivavtal. Nej, det är väl ingen som begär det. Kollektivavtal ska man ju ha när man har anställda. Hur ska det gå för familjeföretag? Nej, det är ingen som begär detta av dem heller. Familjeföretag är också undantagna från kravet på kollektivavtal. Detta är bara svepskäl som man hittar på för att man inte vill.

Samma sak är det när man hävdar att det har visat sig i juridiska processer, utredningar och det ena och det andra att det inte går att ställa sådana här krav. Den enda utredning som någonsin har gjorts på det här området är den som Upphandlingsutredningen gjorde. De kom 2006 med sitt betänkande, och de fann inga som helst juridiska hinder för att ställa krav på kollektivavtal, miljöhänsyn, bra arbetsmiljö och andra sociala förhållanden.

I grund och botten handlar det bara om en ovilja, och jag tycker att det är betecknande att de borgerliga partiernas motstånd ser ut på det här sättet.

I teorin hör vi nu att man står upp för kollektivavtalsmodellen. Man har ändrat sig. Allt det man har sagt tidigare gäller inte längre. Nu gillar man kollektivavtalen och allt det, men i praktiken är man aldrig någonsin beredd att göra någonting för att se till att kollektivavtal ska gälla på den svenska arbetsmarknaden och för att stärka kollektivavtalsmodellen. I stället underminerar man konsekvent löntagarnas rättigheter och skapar ständigt nya möjligheter för oseriösa företag att till och med tjäna pengar på skattebetalarnas bekostnad.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet vill ha ett arbetsliv där alla människor får plats, där alla har inflytande över sin arbetssituation och där arbetsmiljön gör det möjligt att leva ett långt och friskt liv. Vi vill ha ett jämställt arbetsliv som är fritt från diskriminering och utslagning. Det kräver kunskap. Det kräver tydliga lagar och regler. Det kräver ett effektivt kontrollsystem. Och det kräver starka fackförbund som tecknar kollektivavtal och tar till vara löntagarnas rättigheter. Det är grunderna för den arbetsmiljöpolitik som vi driver och som vi presenterar i det här betänkandet.

Fru talman! Jag står självklart bakom alla de förslag som vi lägger fram, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 3 och reservation nr 9.

(Applåder)

Anf. 118 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på Josefin Brink. Det lät nästan som ett förstamajtal. Det jag reagerade mest mot var det här med att det skulle vara i enlighet med kollektivavtal.

Precis som Josefin Brink har sagt gillar vi kollektivavtal, men det får inte bli in absurdum, att man ställer upp det som ett hinder. Det är inte meningen att kraven ska vara sådana att man slår bort företag och slår bort jobb från arbetsmarknaden.

Jag reagerar på att Josefin Brink säger att om man saknar kollektivavtal är man oseriös. Jag nämnde den här ende entreprenören i mitt anförande – det kan gälla till exempel snöskottning. Då säger Josefin Brink. Ja, men har man inga anställda gäller det inte. Nej, just det. Hur ska vi kunna lagstifta om en sak och sedan göra en massa undantag? Jag tycker att man tar väldigt lätt på lagstiftningen.

Likadant är det med den slutna kontanthanteringen. Då ska man undanta småföretag. Hur då? Hur stor ska inte rånrisken bli i dem? Hur ska kunder hålla reda på det här? Ta inte så lätt på kraven på lagstiftning! Det ska ju vara heltäckande.

Det här verkar väldigt dåligt underbyggt. Eller menar Josefin Brink att alla som inte har kollektivavtal är oseriösa?

Anf. 119 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Jag ber att få tacka för komplimangen inledningsvis. Förstamajtal tycker jag är något av det finaste man kan hålla.

Frågan om Moderaternas inställning till kollektivavtal tycker jag blir väldigt tydligt belyst här. Företag som har anställda i Sverige och som

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

inte tecknar kollektivavtal tycker jag inte är seriösa. Det är liksom lite det som är grejen med kollektivavtalsmodellen.

I Sverige regleras löner, anställningsvillkor, rätten till pension och rätten till olika typer av försäkringar av kollektivavtal. Vill man inte ha det och tycker man att vissa företag ska kunna slippa kollektivavtal och ändå betraktas som seriösa och till exempel vara med i offentliga upphandlingar menar jag att man inte står upp för den svenska kollektivavtalsmodellen.

Att företag som inte har några anställda inte tecknar kollektivavtal, Katarina Brännström, tycker jag är en självklarhet. Det är Katarina Brännström som gör en absurd tolkning av vad kollektivavtal handlar om när hon hävdar att det här på något sätt skulle påverka. Det är väl ingen som tycker att den som inte har några anställda och som inte har kollektivavtal är oseriös. Har man däremot anställda och inte tecknar ett kollektivavtal ställer man inte upp på bra villkor för sina anställda. Man ställer inte upp på en lojal konkurrens, utan då konkurrerar man genom att dumpa och sänka priserna.

Ställer man upp på kollektivavtalsmodellen, Katarina Brännström, måste det vara så att det gäller lika för alla. Den dagen när man säger att det är okej att alla inte är med på det här kommer det att komma krav på – och det kommer att bli nödvändigt – att i stället börja lagstifta om löner och villkor, som vi i dag reglerar i kollektivavtalsmodellen. Jag tycker att det är ganska betecknande att man gör en sådan stor sak av detta.

Är det inte bara så att man från Moderaternas sida helt enkelt tycker att det här inte är så viktigt? Det är ganska praktiskt att kommuner och landsting ska kunna köpa tjänster billigt av företag som utnyttjar sina anställda.

Anf. 120 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag reagerar oerhört starkt på att man, om man har en enda anställd och inte har kollektivavtal, är oseriös. Det är precis det som Vänsterpartiet och Josefin Brink står här och säger. Det är en skymf mot halva vårt näringsliv. Det finns många egenföretagare. Det finns de som har upp till fem anställda som inte har kollektivavtal. De kan till och med ha bättre lösningar för sina anställda. Jag tillhörde själv den gruppen innan jag kom in i riksdagen.

Dessutom tycker jag att man ifrågasätter kunskapen hos den som gör den offentliga upphandlingen. Om kommun, landsting eller stat ska upphandla måste de självklart kolla upp dem vars bud man eventuellt tänker anta och hur de beter sig på alla möjliga områden. Det behövs ju inte någon särskild lag om krav enligt kollektivavtal.

Jag håller med Josefin Brink om att det självklart ska vara seriösa företag och seriösa anbud med riktiga löner, miljöhänsyn och allt vad det är, men för det behövs ingen lag. Det är det jag vänder mig emot. Och påstå inte att den som har någon anställd och inte har kollektivavtal är oseriös, för det är verkligen en osanning!

Anf. 121 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Intresset ljuger inte, brukar man säga. Det var nästan lite roligt att Katarina Brännström kände sig så träffad personligen, eftersom

det här handlar om att hennes eget företag kanske inte skulle få vara med i några offentliga upphandlingar om man hade den här bestämmelsen.

Jag vill hävda att det får Katarina Brännström och andra företagare som väljer att inte teckna avtal stå ut med i så fall. När staten, kommuner och landsting upphandlar tycker jag nämligen att vi som har ett politiskt ansvar på alla de här nivåerna ska se till att gynna de företag som följer lagar och regler och som ställer upp på den svenska kollektivavtalsmodellen.

Katarina Brännström säger här att det är viktigt att det är seriösa företag man handlar med. Man kan då fråga sig vilket annat kontrollinstrument än kollektivavtalen vi har för att företag är seriösa. Vilket bättre sätt finns det, och vilket enklare sätt finns det att kolla detta än att företaget i fråga har ett kollektivavtal? Då finns det tydligt reglerat vad som gäller: löner, pensioner, försäkringar – allt finns i det paket som är kollektivavtalet. Då finns det avtal om bra arbetsmiljöarbete.

Det är det enklaste och smidigaste sättet. Det minst byråkratiska sättet att se till att man bara handlar med seriösa företag är att ställa det här kravet.

Man kan läsa i tidningarna vecka efter vecka hur skattepengar betalas ut till företag som utnyttjar papperslösa för 10 kronor i timmen eller ibland ingen lön alls och som utnyttjar anställda från andra EU-länder för 30–40 kronor i timmen – personer som lever på helt usla villkor med arbetsmiljöer som när de understundom upptäcks av Arbetsmiljöverket eller andra är fullständigt under all kritik.

Jag vet att Katarina Brännström inte kan svara nu, men tycker man inte att det är ett problem att våra skattepengar pumpas in i sådana företag?

(Applåder)

Anf. 122 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna anser att arbetsmiljöfrågorna är viktiga på många olika sätt. Dels handlar det naturligtvis om en bra fysisk miljö där stora ansträngningar bör göras för att anpassa lokaler, maskiner och utrustning till de människor som finns på arbetsplatsen. Likaså bör hänsyn tas i möjligaste mån till de anställdas behov och förutsättningar i arbetsuppgifter, tempo och arbetstider. En trygg miljö utan mobbning och trakasserier eller diskriminering känns självklart, men det är inte så överallt.

Regeringens utgångspunkt för arbetsmiljöfrågor är att de ska bidra till att bryta det utanförskap som finns på arbetsmarknaden och lyfta fram arbetsmiljön som en konkurrensfaktor för arbetsgivarna.

Den första punkten, att med hjälp av arbetsmiljön bryta utanförskapet för människor, handlar i väldigt hög grad om det goda ledarskapet, om chefen som har förmågan att se människor för den kompetens och förmåga som var och en har, liksom förmågan att skapa bra team och arbetsgrupper med en mix av bakgrund, ålder, kön och så vidare.

En bra chef, anser jag, jobbar också med ett systematiskt arbetsmiljöarbete, där personalen involveras och utbildas i arbetsmiljöfrågorna så det blir en naturlig del av det gemensamma åtagandet på arbetsplatsen. Det handlar inte bara om skyddsombudens roll och skyldigheter som till exempel Raimo Pärssinen vurmar så oerhört för medan han inte talar ett

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

dugg om alla anställdas och speciellt chefernas ansvar för just det här arbetet.

Den andra punkten, att privata liksom offentliga verksamheter ser arbetsmiljön som en viktig rekryteringsfaktor i konkurrensen om nya anställda – och att behålla dem man redan har förstås – finns det många goda exempel på genom åren. Det är till exempel företag som har hittat praktiska lösningar på hur man underlättar för anställda genom hjälp med barnpassning, lämning och hämtning av tvätt, hemkörning av matkassar och vad man nu har hittat på.

Men det kan även handla om nya sätt att arbeta. Lean management är ett väl utarbetat system för att få personal och aktiviteter att fungera mer effektivt, men inte med färre personer i första hand utan just med tanke på en god arbetsmiljö.

En bransch som blivit utsatt på många sätt under de senaste åren är handeln. Säkerhets- och larmåtgärder kostar miljontals kronor varje år. Återkommande rån och hot har bidragit till att butiker har lagts ned och anställda har sagts upp eller slutat självmant på grund av den psykiska stressen över att bli utsatt för hot om våld.

Fru talman! Förslaget om en lag om sluten kontanthantering i detaljhandeln är ett sätt att komma till rätta med intresset från rånare som anser sig ha rätt att ta till våld och hot mot butikspersonal för att få den inkomna dagskassan. Det nya systemet är tänkt att göra kontanthanteringen säkrare, snabbare och samtidigt spara kostnader för kontanthantering eftersom det även minskar antalet moment där personal behöver involveras.

Jag ska göra en kort folkbildningsinsats kring detta.

Man pratar om att kärnan i systemet är en tekniskt avancerad, intelligent kassett som räknar och sorterar kontanter och rapporterar till ett centralt system. De här kassetterna ska kunna cirkulera från och till banken samt till butiker och butikskedjor som finns till exempel i samma köpcentrum utan att någon behöver öppna kassetten eller räkna innehåll. Man slipper alltså de moment som innebär att personal involveras. Pengarna ska heller inte behöva räknas om flera gånger.

Det låter jättebra, kan man tycka. Men det är så här att även om kortbetalningarna ökar och ett sådant här system införs så kommer kontanter att finnas kvar och användas som betalningsmedel för överskådlig framtid.

Bara i Sverige räknar man med att det finns över 107 miljarder kronor i kontanter varav minst hälften i ständigt omlopp i banker, butiker, restauranger, taxibilar, tobaksaffärer och så vidare. I Sverige omsätts dagligen 750 miljoner kronor i kontanter.

Många kunder vill dessutom numera ha möjlighet till kontantuttag direkt i butiken. Man handlar till exempel för 85 kronor och ber att få 100 kronor draget på kortet, och så får man 15 kronor i handen. Det här blir ytterligare en riskfaktor för butikspersonalen eftersom man då har ytterligare en kontanthantering i stället för att kunderna går till en bankomat.

Fru talman! Det finns naturligtvis verksamheter där ett system med en helt sluten kontanthantering inte heller skulle vara tillämplig, och det har nämnts av flera tidigare i den här debatten. Mindre butiker, kiosker, kaféer och torghandel och inte minst ideella second hand-affärer, som vi kristdemokrater har talat om i många andra sammanhang just med tanke

på att det många gånger är ett socialt engagemang som driver den typen av verksamheter, skulle inte klara av en sådan kostnad som ett sådant här kassasystem skulle innebära. Det finns ingen plan i världen.

Enligt kristdemokratisk ideologi är det subsidiaritetsprincipen som ska vara vägledande i alla typer av beslut. Det innebär att den lägsta möjliga effektiva nivån ska ta sina beslut men kunna ta en högre nivå till hjälp när så behövs.

I det här fallet har oppositionen hamnat totalt fel. Riksdagen ska väl inte ta beslut som riskerar att slå ut småföretag inom handeln och därmed bidra till en högre arbetslöshet. Riksdagen ska se till att goda förutsättningar finns för en bra arbetsmiljö för alla och att kunna starta och driva företag.

När det gäller detaljhandeln finns det ungefär 63 000 butiker i Sverige. De flesta av dem är småföretagare. Ungefär 6 procent av de här 63 000 butikerna har fler än nio anställda, så visst är det småföretag. Det måste gå att hitta ett system även för deras kontanthantering till mindre kostnader så att inte de här företagen slås ut.

Då blir det så intressant, för Raimo Pärssinen sade förut i sitt inlägg: Vi vill att branschen ska vara med och bestämma det här systemet. Då kommer det att bli helt anpassat till alla dem som vi pratar om som riskerar att slås ut. Det är ingen fara med det, för om branschen är med själv och bestämmer hur det ska se ut så är det helt okej.

Ursäkt mig, Raimo Pärssinen, men varför litar du helt plötsligt på regeringen i den här frågan men inte när det gäller handlingsplanen i stort? Det är precis det som man faktiskt har försökt göra här, att tala med de parter det berör för att utforma en nationell handlingsplan för arbetsmiljöpolitiken.

Även Josefin Brink har i sitt anförande sagt att det går bra att anpassa det här kontanthanteringssystemet till de branscher som finns inom handeln. Då är jag väldigt nyfiken på att få en presentation av hur det är tänkt. Om det nu finns uträknat att ett sådant här slutet kontanthanteringssystem skulle kosta i storleksordningen hundra tusen per enhet är det *väldigt* mycket pengar för en handlare. Om valet står mellan att ha ett sådant system och att ha två anställda förstår ni ju vad kostnaden egentligen handlar om.

Jag ska också nämna några ord om arbetsmiljöhänsynen vid offentlig upphandling och kollektivavtal. Kollektivavtal kräver ändå två parter. I alla fall vi som sitter i arbetsmarknadsutskottet och har läst våra handlingar vet att det är otroligt få i dag i jämförelse med den arbetskraft vi har som faktiskt tillhör en facklig organisation. Jag säger tyvärr, för jag tillhör dem som tycker att kollektivavtal är bra. Jag tycker att det är bra att ha en facklig tillhörighet. Men tyvärr är det ändå så att vi vet att medlemsantalet har minskat kraftigt under de senaste åren. Därför är det så att även om arbetsgivaren är pigg på att skriva kollektivavtal gäller det också att ha anställda som faktiskt kan dra nytta av det på något sätt genom att ha den fackliga tillhörigheten.

Jag tycker också att det hade varit bättre och mer smakfullt att ställa krav på att företagen har utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete. Det står i betänkandet att Miljöstyvningsrådet har en vägledning när det gäller de sociala och etiska kraven, vilket är nog så viktigt även med tanke på arbetsförhållanden och arbetsmiljö. Jag tror också på att det är bättre med

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

morot än piska därför att det handlar om att involvera alla på en arbetsplats och inte bara ett ensamt skyddsombud som kanske har svårt ibland att nå ut med sitt budskap.

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD).

Anf. 123 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Jag vill ställa ett par frågor som rör slutet kontanthantering. Först och främst tycker jag att Penilla Gunther helt och hållet glömmer bort och väljer att inte prata om själva syftet med att införa den här lagstiftningen. Det handlar ju om att vi har en eskalerande utveckling med fler och fler butiksrån. Det var tre butiksrån per dag under förra året, vilket innebär att det är tre människor som varje dag på sin arbetsplats utsätts för en extremt hotfull och skrämmande upplevelse, och mer än varannan gång under pistolhot. Det här är liksom den verklighet som vi vill ta tag i och där vi bland annat lägger fram förslaget om slutet kontanthantering.

Jag förstår inte riktigt vad det är som är så konstigt med att lägga fram ett förslag som i all ödmjukhet säger att vi tycker att det är rimligt att staten skickar ut en väldigt tydlig signal om att normen för alla butiker när man hanterar kontanter är att ha ett slutet kontanthanteringssystem så att personalen inte utsätts för den här risken.

Eftersom vi vet att förutsättningarna ser väldigt olika ut för låt oss säga en jättestor butikskedja med många affärer och för en liten närbutik i en förort, ett gathörn eller i en liten stad någonstans tycker vi att det är viktigt att den här lagstiftningen utformas på ett sådant sätt att den går att anpassa till bådas behov. Jag förstår inte vad det är för konstigt med detta.

Det uppdrag som vi vill skicka till regeringen är just att lyssna in hur den här lagstiftningen ska kunna utformas så att den inte slår ut småhandlare men där man ändå uppnår huvudsyftet, nämligen att minska risken för rån och att se till att minska antalet handelsanställda som varje år får en pistol i nyllet på sitt jobb.

Anf. 124 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Här syns tydligt att Vänsterpartiet inte har någon som helst förståelse för företagare och de villkor som företagare lever under. Var är risken störst för dessa hot om rån och de faktiska rån som sker, Josefin Brink? Det är självklart i de småbutiker, närbutiker, tobaksaffärer, kiosker och vad det nu kan vara, där ensamarbete förekommer. De har inte råd med ett slutet kontanthanteringssystem, som jag med några korta meningar försökte beskriva vad det innebär. Det funkar inte på det sättet. Hur ska det gå till? Kostnaden är ett problem, men frågan är också om det är praktiskt genomförbart. Jag ser inte hur det ska gå till. Där har inte Josefin Brink några svar, vad jag förstår.

Självklart ska människor känna sig trygga, speciellt i ensamarbete. Det är inte i Ica Maxis butik med hundra anställda som någon i första hand rånas utan det är som sagt de ensamarbetande i små verksamheter.

Vi måste naturligtvis ha ett fungerande polisväsen. Vi har fått fler poliser i landet. Det måste också finnas ett civilturage hos våra medmänniskor som ser och som vågar säga ifrån om någonting händer. Men jag vet

Anf. 125 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Jag inledde med att säga att vi har den största förståelse för företagens olika villkor och att det är just därför som vi vill ge i uppdrag till regeringen att i samråd med bland annat företagarna inom handeln ta fram den här lagstiftningen.

Sedan är det som Raimo Pärssinen har sagt tidigare att det väldigt ofta blir panik när någon ny typ av skyddslagstiftning ska komma till. Det skulle gå åt skogen för alla krogar när man införde rökförbud. Det gjorde det inte. Det gick jättebra när det väl var genomfört. Ingen skulle ha råd att köpa godkända kassaregister, som faktiskt är en lagstiftning som den borgerliga regeringen var med och genomförde. Det skulle bli alldeles för dyrt. Småföretagen skulle slås ut. Det visade sig att så blev det inte alls. Det visade sig dessutom att priset på de här kassaregistren sjönk väldigt dramatiskt och väldigt snabbt när efterfrågan plötsligt steg väldigt mycket. Det finns all anledning att tro att samma sak kommer att hända med de slutna kontanthanteringssystemen.

Dessutom är det så att det här inte är det enda vi vill göra. Vi vill också som sagt skärpa kraven när det gäller riskfyllt ensamarbete. Vi vill begränsa risken för människor att utsättas för rån genom att ställa hårdare krav på att man måste ha ordentlig bemanning just när det är nattöppet och just i utsatta lägen. Det vill vi göra därför att vi ser att det är ett jätteallvarligt samhällsproblem att människor varenda dag på sitt jobb i det här landet blir utsatta för vapenhot och fruktansvärt traumatiska upplevelser. Det här är någonting som också alla seriösa handlare tycker är ett stort problem. Egentligen är det nu bara den borgerliga regeringen som inte vill göra någonting åt det.

Parterna inom handeln vill göra någonting åt det, vi vill göra någonting åt det och nu vill vi dessutom att staten ska göra någonting åt det genom en lagstiftning som tar hänsyn till det som parterna tycker fungerar på ett bra sätt för handeln.

Anf. 126 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Josefin Brinks inlägg är intressant beträffande samråd med branschen. Jag vet inte om det gått Josefin Brink helt förbi men branschen har genom olika företrädare varit positiv till förslag om ett slutet kontanthanteringssystem. Det man vänder sig mot är det praktiska genomförandet, hur det ska gå till vad gäller de mindre butikerna, och inte minst kostnaden.

När kassaregisterlagen infördes var det säkert panikreaktioner från många i branschen. Den har slagit ut mycket bättre än vad man kunde tro. Vi ska dock vara medvetna om att det krävs en uppföljning av lagen, för det finns nog en och annan bland dessa näringsidkare som inte anammat lagen fastän de borde ha gjort det. Det tror jag att vi alla är medvetna om på lokal nivå.

När det gäller att införa nya lagar som berör småföretagare är regeringens intention att förenkla och underlätta för företagarna. Det handlar inte om att underlätta och förenkla om man samtidigt inte kan tala om

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

hur det är tänkt att det praktiskt ska genomföras. Jag får inget svar på den frågan.

Ett sådant system är inte enkelt att införa. Det hade varit skillnad om det gällt ett stort köpcentrum och hanteringen mellan butiker och banker där. Men hur ska en enkel butiksägare långt ute i bygden göra?

Anf. 127 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Fru talman! Penilla Gunther ställde en berättigad fråga, nämligen varför Raimo Pärssinen litar på regeringen. Jag litar inte på regeringen, inte på det sättet. Däremot litar jag på att parterna kan arbeta fram ett förslag om slutan kontanthantering och sedan processa det vidare med regeringen som därefter kan komma med förslag till riksdagen för vidare behandling. Då är det ett uppdrag som riksdagen ger. Det är trots allt vi folkvalda som ger regeringen uppdragen. Därför får de komma tillbaka till riksdagen för att hantera det.

Låt mig kommentera det Penilla Gunther sade om att få är med i facket. Det är det väl inte. De har blivit färre inom LO-facken där 70–71 procent är organiserade, men tittar man på TCO och Saco är siffrorna mycket högre. Det vet ju vi som sitter i arbetsmarknadsutskottet.

Låt mig även kommentera hotell- och restaurangägarnas envetna kamp för ordning och reda. Jag skulle kunna återge vad Susanne Pripp, som är ordförande för Norrlandssektionen av Hotell- och Restaurangfacket, sade när jag besökte henne i Östersund. Hon sade hon: Hur ska vi göra för att kunna få skyddsombud? Vi behöver hjälp med det, för det är bra för verksamheten och för att kunna organisera och gemensamt göra ett arbetsmiljö- och skyddsarbete. Eller varför inte berätta vad Dag Klackenborg sade när han på ett seminarium talade om hur alla i en galleria vet att det finns en oseriös företagare och att resten är seriösa. Då säger de seriösa facken: Ni måste hjälpa oss och se till att de oseriösa försvinner.

När vi går fram med förslaget om slutet kontanthanteringssystem har vi, som jag sade tidigare, en gemensam målsättning, nämligen att fixa bort rånen och få en bättre arbetsmiljö. Vi kan jämföra med taxinäringen som också vill ha ordning och reda, men som Alliansen inte ställer upp på. Jag återkommer till det i min nästa replik.

Anf. 128 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! När det gäller skyddsombud vill jag säga att ingen väl är emot att det finns särskilt utsedda människor som har det på sitt ansvar, som har en särskild roll för att förbättra och utveckla arbetsmiljön. Det torde vara svårt att vara emot det. Då måste det vara de fackliga organisationernas uppgift att se till att dessa människor faktiskt finns på arbetsplatserna, att de kommer fram, att de får den utbildning som behövs.

Som jag sade tidigare krävs det två parter, arbetsgivaren och den part man skriver kollektivavtalet med, och att det finns ett gemensamt intresse även för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vi ska inte lämna över det till ett skyddsombud som i princip bara ska rycka ut när någonting händer. Det systematiska arbetet handlar om att förebygga, informera och utbilda samtliga personer. Det handlar om att kunna veta hur brandlarmet fungerar, att utgångarna inte blockeras med grejer och så vidare, alltså många gånger väldigt basala saker. Det systematiska arbetet gör att det

finns en ständig kunskapsutveckling i ämnet. Jag vet inte om Raimo Pärssinen menar att det ska ersättas av skyddsombudets insatser, eller ska de kunna verka sida vid sida?

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

Anf. 129 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Fru talman! Jag menar att det krävs fler skyddsombud. Det krävs ett starkare stöd också från statens och Arbetsmiljöverkets sida – mer resurser, bättre utbildning, fler skyddsombud. Det gäller att se till att ha ordning och reda på arbetsplatserna. Dessutom har inte alla kollektivavtal.

Nu säger ni nej till sluten kontanthantering, och frågar er hur det ska bli, vad som ska hända, om en mängd butiker kommer att slås ut. Varför säger ni det? Om vi vänder på steken säger ni, vad gäller taxinäringen, nej till obligatoriska tömningscentraler fast branschen vill ha det. De vill ha ordning och reda. Ändå säger ni nej. Och ni säger nej till sluten kontanthantering eftersom det blir för dyrt.

Vet Penilla Gunther vad resultatet kommer att bli? Handels är mån om sina arbetsplatser och arbetstillfällen. Det är klart att de kommer att värna detta, eller hur? När man får med parterna hittar man också balansen i det hela. Vi vill göra en utredning som parterna får ta del av. Vi vill inte göra som ni gjorde med handlingsplanen, kalla in dem och berätta att så här tänker vi göra, marsch ut. Det var nämligen inget samråd. Det var information. Försök rätta mig på den punkten, Penilla Gunther. Säg att jag har fel när jag säger det. Jag vet att jag har rätt.

Det kommer inte att vara någonting som sköljer över oss och man kan ropa vargen kommer. Nej, ordning och reda behövs. Ta fram ett balanserat system. Målsättningen är en bättre arbetsmiljö och att få bort rånen. Hotell- och restaurangarbetsgivarna säger att de måste få bort kontanthanteringen totalt sett. Under överskådlig tid kanske det blir så, vi får väl se, men det är ett gemensamt projekt som parterna tar stort ansvar för. Varför säger Penilla Gunther nej till det?

Anf. 130 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Jag hade egen butik när jag var i 20-årsåldern. Jag kommer fortfarande ihåg trasslet med att lämna dagskassan, att gå den i och för sig inte så långa biten mellan butiken och facket i banken där man skulle lägga dagskassan. Det var många gånger som jag kände otrygghet. Även om dagskassan inte var stor var jag ändå orolig för att någon skulle försöka ta den från mig. Samma sak är det när man jobbar ensam i en butik.

Vi är inte emot idén med ett slutet kontanthanteringssystem. Det vi inte förstår är hur oppositionen tänkt att det ska fungera. Det är ett komplicerat system. Hur ska ett litet kafé, en liten butik eller varför inte en ideell verksamhet med ganska stor kontanthantering klara av det eftersom det krävs en så pass stor kontantinsats? Åtminstone ser det så ut i dag, och det är dagsläget vi utgår från när vi fattar beslutet.

Det är där vi inte riktigt förstår hur oppositionen har tänkt. Ingen av oss i Alliansen vill på något sätt medverka till att rån och hot fortsätter att äga rum mot butiksanställda. Det handlar inte om det. Vi vill veta hur det praktiskt är tänkt att fungera eftersom det handlar om ett ganska avancerat system.

Anf. 131 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! En bra arbetsmiljö är självklart för de flesta svenskar. Vi förutsätter att våra arbetsplatser och arbetsuppgifter är utformade så att vi inte skadas fysiskt eller psykiskt. Arbetsmiljön på de svenska arbetsplatserna tillhör de bästa och säkraste i världen. Det är bra. Det ska vara så.

Vi har bland annat genom lagstiftning, Arbetsmiljöverkets kontroller och ett gott samarbete mellan arbetsmarknadens parter skapat en bra grogrund för att ständigt utveckla och förbättra arbetsmiljöarbetet. Men det finns tyvärr tecken på att detta är på väg att luckras upp. Medlemskapet i EU:s inre marknad, med allt vad det innebär av gemensam lagstiftning och konkurrens av utstationerade företag från EU:s låglöneländer, sätter svensk arbetsmiljölagsstiftning och den svenska arbetsmarknadens avtal på hårda prov. Men även alliansregeringens helt fria och i stort sett helt oreglerade arbetskraftsinvandring innebär att det i dag arbetar människor på den svenska arbetsmarknaden under förhållanden som vi inte har sett sedan början av förra seklet.

Fru talman! Jag tänker mest beröra den socialdemokratiska motion och de två yrkanden där vi sverigedemokrater har valt att ställa oss på samma sida som den övriga oppositionen. Jag tänker dels på punkt 4, Arbetsmiljöhänsyn vid offentlig upphandling, dels på punkt 13, Lag om slutentantkontroll i detaljhandeln.

Vi sverigedemokrater accepterar inte på något vis de försämringar av arbetsmiljön som vare sig det svenska EU-medlemskapet eller regeringens oansvariga oreglerade arbetskraftsinvandring innebär. Vi anser att på den svenska arbetsmarknaden ska svenska avtal gälla.

Sverigedemokraterna står upp för den svenska modellen. Centralt för den svenska modellen är kollektivavtalet. Genom de avtal och fördrag, bland annat Lissabonfördraget, som den här och föregående regeringar har slutit med EU har man undergrävt möjligheten att upprätthålla svenska avtal på den svenska arbetsmarknaden. Det har inneburit att vi inte kan ställa de krav som vi borde när det gäller löner och andra villkor på arbetsmarknaden. Det är ni som har undergrävt den möjligheten.

Tidigare i dag har finansutskottets ledamöter debatterat kollektivavtalets ställning gentemot lagen om offentlig upphandling, och vi har beslutat om det i kammaren. En majoritet av oss sverigedemokrater i riksdagen är i dag inte beredda att ställa oss bakom att vi ska kunna kräva kollektivavtal när det gäller allting vid offentlig upphandling. Men när det kommer till arbetsmiljön, till människors hälsa och risk för deras liv anser vi att kraven är berättigade.

Vi har under hösten fått höra, bland annat från Arbetsmiljöverket, hur utstationerade utländska företag, inte minst inom byggsektorn, närmast systematiskt struntar i svensk arbetsmiljölagsstiftning och de regelverk som arbetsmarknadens parter gemensamt har kommit överens om i kollektivavtalen. Svenska skötsamma företag som står upp för den svenska modellen, som respekterar ingångna avtal och därmed kalkylerar med kostnader för en säker och bra arbetsmiljö, missgynnas i upphandlingsprocessen.

Med anledning av detta anser vi att förslaget att kunna ställa krav på att villkoren i de svenska kollektivavtalen uppfylls vid offentlig upphandling är bra. Det har från en del håll innan denna debatt hävdats att förslaget innebär att man tvingar alla som vill delta i den offentliga upphand-

lingen att teckna kollektivavtal. Det stämmer inte. Ni på allianssidan som möjligtvis var med på utskottsmötet, där jag ställde frågan till motionären om det gällde ett krav på att teckna kollektivavtal, vet mycket väl att svaret var nej. Det står heller inte så i motionen. Däremot står det att villkoren i kollektivavtalen måste vara uppfyllda, men det är en helt annan sak. Man har fortfarande fri teckningsrätt och fri avtalsrätt. Men att villkoren ska uppfyllas är en helt annan sak, och det är ett berättigat krav.

Fru talman! Jag har sammanlagt 14 års erfarenhet som chef inom detaljhandeln, bland annat sju år som Icahandlare. Alltsedan jag köpte min första Icabutik 1995 har det skett en skrämmande och farlig utveckling inom svensk detaljhandel. Varje år drabbas allt fler butiker och deras anställda av rån. Att 1 000 butiker rånas årligen, med tusentals drabbade anställda, måste vara ett av våra värsta arbetsmiljöproblem eller kanske det värsta arbetsmiljöproblem vi står inför. Det är helt oacceptabelt.

Det förslag som vi i Sverigedemokraterna har tagit ställning för innebär att regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter tar fram ett lagförslag syftande till att minska den manuella kontanthantering i detaljhandeln. Jag vill understryka att det är detaljhandeln det handlar om. Frågan kommer sedan tillbaka till riksdagen, och det är här vi kommer att fatta de slutgiltiga besluten. Det är fortfarande i riksdagen vi tar beslut om lagar. Det är inte som på EU-nivå att det är tjänstemännen som beslutar om lagarna. Förslaget kommer tillbaka hit, och vi kommer att få bedöma det och fatta beslut om det.

Vi sverigedemokrater kommer inte att medverka till att rösta fram ett system som innebär att vi slår ut en massa små och ärliga näringsidkare. Jag förutsätter att arbetsmarknadens parter kan komma med ett bra förslag. Jag förutsätter att företagens representant i den förhandlingen har självförtroende och styrka nog att se till sina medlemsföretags intressen i förhandlingarna. Men det verkar inte så på debatten just nu, vare sig i tidningarna eller här i kammaren.

Det är självklart att lagstiftningen inte får bli trubbig. Samma krav kan inte gälla för alla, utan hänsyn måste tas till faktorer som omsättningens storlek, ensamarbete – inte minst – öppettider samt var och hur butiken är belägen.

Man pratar om att ett slutet system skulle kosta 100 000 kronor per kassa. Det stämmer att detta initialt innebär en stor kostnad för många företagare. Olika finansieringsalternativ finns redan, och det kan finnas anledning att i samband med lagförslaget se över hur små och utsatta butiker kan få råd att erbjuda sina anställda den säkrare arbetsmiljö som ett slutet kontanthanteringssystem innebär.

Man ska komma ihåg att även om inköp av slutna kontanthanteringssystem på kort sikt innebär mycket pengar för den enskilde näringsidkaren blir det efter att man tagit hänsyn till branschens vedertagna avskrivningstid och livslängden på systemet inte speciellt höga kostnader per månad, ungefär 1 200 kronor i månaden. Det är ett annat sätt att visa det på.

I en debattartikel i gårdagens Svenska Dagbladet beräknades kostnaden för alla branschens företag bli ca 4,5 miljarder kronor. Summan kan kanske hamna där, men då ska man vara medveten om att det är en initial kostnad. Beroende på avskrivningstid och livslängd torde den årliga

Prot. 2010/11:69
9 mars

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

kostnaden hamna runt 650 miljoner kronor. Detaljhandeln i Sverige om-sätter omkring 500 miljarder. Kostnaden för att införa slutna kontanthan-teringssystem torde därmed hamna på 1 till 1,5 promille, eller en dryg tioöring per hundralapp. Detta kan näringsidkaren lägga direkt på kon-sumenten, för det är konkurrensneutralt och drabbar även konkurrenter-na.

Fru talman! Det har sannerligen varit frustrerande att i kammaren höra på debatten och ta del av alla felaktigheter som har sagts, men det ska bli skönt att nu få rätta till en del missförstånd. Bland annat talade Katarina Brännström om dricks i butiksledet. Hon talar om hur man ska kunna få dricks. Jag vet inte så många butiker där man får dricks. Kanske Katarina Brännström kan berätta för mig vilka butiker det är.

Hon undrade hur man ska kunna göra undantag för torghandeln; hon förstod inte hur det skulle gå till. Om alla de tusentals tjänstemännen på Regeringskansliet inte har den fantasin kan jag hjälpa till med formulering. Traditionell torghandel är undantagen från lagstiftningen, punkt. Ni får den gratis.

Annika Qarlsson finns inte kvar i kammaren, men hon sade att om kontanthanteringssystemet försvinner och man inte kan stjäla pengar kan man stjäla snus eller tv-apparater i stället – eller rättare sagt råna butiken och ta snus och tv-apparater. Jo, det är riktigt att man kan råna och ta snus och tv-apparater. Tar man dem och går därifrån är det snatteri, men till-tvingar man sig dem med våld eller hot om våld är det rån; det stämmer.

Men det är inte lika attraktivt. Jag förmodar att inte ens Annika Qarlsson tror att rånen kommer att ligga på samma nivå som tusen rån om året i Sverige om man inte kan komma åt kontanter. För den typen av varor får man 15–20 procent av värdet på den svarta marknaden när man avyttrar dem. Annika Qarlsson kan ju pröva att lägga sedlar på hyllan i butiken och se om det försvinner mer sedlar än varor.

Kaféer är inte butiker, Penilla Gunther. Vi behöver inte ha slutna kon-tanthanteringssystem på vare sig restauranger, nattklubbar eller kaféer. Det är samma sak när det gäller second hand-affärer. Med lite mer fantasi hos Regeringskansliet kan man säkert formulera en mening som undantar dem. Annars kan jag hjälpa till med en formulering. Detsamma gäller torghandeln.

Penilla Gunther kom från sin egen tid som handlare ihåg trassel med dagskassan. Hon kommer säkert också ihåg hur lång tid det tog att räkna ihop dagskassan och få allt att stämma. Ibland fick man räkna om och göra allt igen. Ja, det kostar 100 000 att köpa in systemet, men sparar man in tio minuters arbetstid per dag är det betalt på sju år. Jo, det stäm-mer.

Penilla Gunthers kolleger som fortfarande jobbar i branschen borde dessutom kunna förhandla till sig lite lägre försäkringspremie, så det kan bli en ren vinst.

Jag vill åter klargöra att vi sverigedemokrater inte tänker låta lagstift-ningen slå ut små och ärliga företagare. Detta får inte bli en ny pumplag där småföretag slås ut för de höga principernas skull.

Exakt hur förslaget till lagstiftning ska se ut är något för arbetsmark-nadens parter att diskutera. Därefter kommer frågan tillbaka till oss, och då får vi här i riksdagen möjlighet att fatta beslut.

Anf. 132 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är inte helt solklart vad Sverigedemokraterna anser i frågan om krav i enlighet med kollektivavtal vid offentlig upphandling, Sven-Olof Sällström. För någon timme sedan hade vi en votering där Sverigedemokraterna stödde utskottet. Nu talar Sven-Olof Sällström för att rösta precis tvärtom i morgon i exakt samma lydelse.

I finansutskottets betänkande står det att man från utskottets sida är osäker på om det här håller rättsligt. Det har prövats flera gånger, och i EU-rätten, och det anses strida mot gemensamhetsrätten. Detta har Sverigedemokraterna ställt upp på i finansutskottet.

Nu låter det på Sven-Olof Sällström som om det inte är riktigt samma logik som gäller eftersom vi nu talar arbetsmiljö. De olika förslagen är dock exakt likadana. Att tala om undantag för diverse, kan jag inte förstå. Hur ska man kunna göra en lag med så mycket oklar och så många undantag?

Sverigedemokraterna vinner inget större förtroende i kammaren när man röstar på ett sätt ena dagen och på ett annat sätt nästa dag i samma förslag. Ni vinner inte heller något större förtroende hos Sveriges företagare med den politiken.

Anf. 133 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Nu är Katarina Brännström riktigt ute och cyklar. Självklart kan man rösta olika när det gäller olika delar. Precis som jag sade i mitt anförande ställer vi inte upp på att människor riskerar liv och lem och sin hälsa för att majoriteten i kammaren har beslutat att ansluta Sverige till fördrag som innebär att vi inte kan upprätthålla svensk arbetsmiljölagstiftning och ställa krav på att svenska kollektivavtal ska gälla på svensk arbetsmarknad.

När det gäller arbetsmiljö och människors liv och hälsa ska vi kunna ställa krav på svenska kollektivavtal. Det beslutat har vi fattat. Jag tycker personligen att vi ska kunna ställa krav på svenska kollektivavtal när det gäller övriga delar, men där har jag inte hela riksdagsgruppen med mig än. Det kommer dock; var så säker! Jag ska jobba på det.

Jag har sett tidningarnas rubriker och vilka vansinniga argument vissa företrädare för en del organisationer för fram i denna debatt. Bland annat såg jag att en livsmedelshandlarorganisation påstod att en handlare skulle bli tvungen att sälja 150 000 liter mer mjölk för att ha råd att installera systemet. Det kan finnas de butiker som måste sälja en miljon liter mer mjölk eftersom mjölk är en sådan produkt som man i vissa butiker säljer extremt billigt för att locka in kunder. Men samma butiker kanske bara behöver sälja 40 plastkassar om dagen för att installera systemet, för det är de pengarna vi talar om.

Anf. 134 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det låter som om Sven-Olof Sällström vill trola bort frågan om kollektivavtalen. Det kanske var så att Sverigedemokraterna inte förstod att det var samma ärende i arbetsmarknadsutskottet som i finansutskottet. Det är möjligt att det var ren okunskap.

När det gäller slutan kontanthantering tycks det som om Sven-Olof Sällström backar något i frågan om lagförslaget. Han talar om initiala kostnader och annat. Ska man få en helt korrekt slutan kontanthantering innebär det att man har avtal med transportföretag som tar hand om de kontanta medlen. Det är inget man går med i en kasse till banken. Det är en ganska stor apparat kring detta. Det är inte bara själva systemet i kassan, utan det är en återkommande kostnad.

Hur ideella organisationer och småföretag ska göra är oklart. Torg-handeln ska tydligen undantas. Ökar då inte rånrisken på de ställen där det ska tillåtas?

Sven-Olof Sällström nämnde mig när det talades om dricks. Jag tänkte mig kaféer.

Det är inte seriöst att kräva ett sådant omfattande lagförslag utan att ha en rimlig utredning innan. Ni har ingen aning om vad konsekvenserna blir för företagarna, kunderna eller samhället i stort. Det är inte seriöst.

De rödgröna är inte seriösa i detta heller, så där är Sverigedemokraterna i gott sällskap. Det är oseriöst att föreslå något sådant i en motion när vi talar om arbetsmiljö.

Vi är lika måna som ni om personalen som jobbar i butiker, men vi lutar på kollektivavtalen och arbetsmarknadens parter. Detta kan lösas. Det behövs inget lagförslag i kammaren.

Anf. 135 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Slutna kontanthanteringssystem har funnits i ett tiotal år. Det finns uppgifter om att en tredjedel av detaljhandelns försäljningsställen skulle ha det i dag. Det stämmer inte. Jag talade med Företagarna för ett par dagar sedan när de ringde upp mig och ville lobba lite i ärendet. Det är knappt 10 procent som har det här i dag enligt dem själva. Frivillighetsvägen funkar alltså inte, Katarina Brännström. Det går inte.

Tusen rån om året och tusentals anställda som utsätts för hot om våld eller våld på sin arbetsplats. Vi talar om några av de mest lågavlönade på svensk arbetsmarknad. Tiotusentals, kanske hundratusentals, människor, framför allt kvinnor, går till jobbet varje dag och är rädda. Det är ett enormt arbetsmiljöproblem, och ni tar inte ert ansvar.

Jag vet inte om Katarina Brännström har använt ett sådant här system. Jag har gjort det. Det är en enorm tidsbesparing. Kassan stämmer. Man slipper tjafs med kunder om huruvida de har fått tillbaka rätt växel eller inte. Den anställde behöver inte heller känna att han eller hon har gjort något fel om det fattas 2 000 kronor i kassan, vilket ibland inträffar, eftersom det kommer inte att fattas pengar. Systemet håller reda på vad som finns, och det räknar efter. Vid dagens slut får man ut en blankett där man ser exakt hur mycket man har av varje sedel och hur mycket man har i kassan. Det är inga problem alls.

Systemet har många fördelar. Det gäller inte bara rånrisken, utan det finns många andra fördelar. Precis som jag förklarade från talarstolen förut är det ett i stort sett självfinansierat system om man betalar för arbetstid för att räkna kassor.

Jag förstår inte alls ert motstånd till systemet. Jag tycker att ni behöver överväga detta och tänka om i frågan, för ni är helt fel ute.

Prot. 2010/11:69
9 mars

Anf. 136 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag noterar att kollektivavtal har diskuterats hela dagen här i dag. Vi diskuterade det i morse med finansutskottet när det handlade om offentlig upphandling. Det kom upp i skatteutskottets ärenden, och det kommer upp nu. Jag noterar den skrämselfpropaganda som de borgerliga ledamöterna kör med för att man inte vill ha sjysta villkor för de anställda. Det är tråkigt. Oavsett om det beror på okunskap eller om man faktiskt vill använda sig av skrämselfpropaganda beklagar jag det. Men det var inte därför jag begärde ordet.

Jag vill ta tillfället i akt att uppmana de borgerliga ledamöterna att ansluta sig till förslaget om slutet kontanthanteringssystem för att minska butiksrånen. Det är märkligt att de borgerliga ledamöterna inte tänker på de anställdas säkerhet. Jag tycker att vi ska vara reformvänliga och försöka förbättra, och inte försämma.

Det andra skälet till att jag begärde ordet var att jag vill ge exempel på hur de slitsamma, stressiga, lågbetalda och obekväma jobben på obekvämt arbetstid oftast utförs av kvinnor. Det är i stor utsträckning kvinnor som jobbar i butik, i kiosk och i handel. De får oftast inte jobba heltid. De får oftast inte tillsvidareanställningar.

Jag var tillsammans med Handels fackförbund, avdelning 2, på uppsökande verksamhet i mina hemtrakter nyligen. Det är slående hur den borgerliga regeringen har lyckats trycka tillbaka de anställdas självförtroende. De styr numera med att de anställda ska vara rädda. De ska vara rädda att förlora arbetet. De ska vara rädda för att anmäla olyckor. De ska vara rädda för att ställa krav. Jag mötte en ung tjej i en kiosk som bara får jobba 23 timmar i veckan. Men hon var glad över att hon hade fått ett arbete. Hon vågade inte bråka om det. Hon får bara veta två månader i taget om hon ska få jobba längre.

Jag mötte en äldre kvinna som har jobbat heltid i 17 år i en butik. Men plötsligt har hon fått veta att hon ska jobba deltid. Vi vet hur den borgerliga regeringen har förstört möjligheterna stämpla för deltidsanställda. För henne var detta en fullständig tragedi. I måndags fick jag höra att hon nu är uppsagd helt och hållet.

Jag mötte också en kvinna som jobbar i en annan kiosk. Hon var rädd på kvällarna eftersom kiosken nu hade blivit ett tillhåll därför att det inte fanns bra fritidsgårdar i kommunen.

Så här är det i det borgerliga Sverige. Det är med rädsla man styr, och inte med trygghet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

*En förnyad
arbetsmiljöpolitik
med en nationell
handlingsplan
2010–2015*

19 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 9 mars

2010/11:265 Skillnader mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden

av *Monica Green* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:266 Övergångsbestämmelser för barn med autism i den nya skollagen

av *Gunilla Svantorp* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:267 Frivillig ursprungsmärkning på färskt och fryst kött från får, get, gris och fjäderfä

av *Pyy Niemi* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:268 Kvalitetssäkring vid omvandling från hyresrätt till bostadsrätt

av *Börje Vestlund* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:269 Unga på arbetsmarknaden

av *Sara Karlsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:270 Regeringens politik för solenergi

av *Jens Holm* (V)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:271 Barn placerade i HVB-hem

av *Sara Karlsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 mars.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 8 mars

2010/11:358 Idrottsklubbars betalningsansvar vid polisinsatser

av *Mattias Karlsson* (SD)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:359 Ny skatteförsäkring

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:360 Lekmannainflytandet i statlig förvaltning

av *Hans Olsson* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2010/11:361 Tidsram för en HH-förbindelse

av *Anders Karlsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:362 Påbyggnadsutbildning för invandrade civilingenjörer

av *Johan Andersson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Prot. 2010/11:69

9 mars

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 mars.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 8 mars

2010/11:337 Redovisning av bonusar

av *Gustav Fridolin* (MP)

till statsrådet Peter Norman (M)

2010/11:339 Kommunernas ansvar för ensamkommande flyktingbarn

av *Luciano Astudillo* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:340 Modernare regler för fastställelse av konststillhörighet

av *Helena Leander* (MP)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:342 Självrisk i patientförsäkringen

av *Anna Wallén* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:343 Barnkonventionen och skärpta passregler

av *Anita Brodén* (FP)

till statsrådet Tobias Billström (M)

den 9 mars

2010/11:336 Finsk tv i hela Sverige

av *Sven-Erik Bucht* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:338 Socialförsäkringsförmåner under graviditet

av *Gunvor G Ericson* (MP)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:344 Cyberfrihet

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:346 Angelägna kulturprojekt som inte kommer att byggas

av *Jörgen Hellman* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:353 Unga med funktionshinder och deras arbetsmarknad

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 mars.

22 § Kammaren åtskildes kl. 18.03.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 31 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 63,
av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 100 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 122 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning	2
6 § Statlig förvaltning	2
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU28	2
Anf. 1 MARIE NORDÉN (S).....	2
Anf. 2 JONAS ERIKSSON (MP).....	3
Anf. 3 STAFFAN ANGER (M)	4
Anf. 4 MARIE NORDÉN (S) replik	6
Anf. 5 STAFFAN ANGER (M) replik	6
Anf. 6 MARIE NORDÉN (S) replik	6
Anf. 7 STAFFAN ANGER (M) replik	7
Anf. 8 ANNIE JOHANSSON (C).....	7
(Beslut fattades under 17 §.).....	8
7 § Offentlig upphandling	9
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU29	9
Anf. 9 MARIE NORDÉN (S).....	9
Anf. 10 JACOB JOHNSON (V).....	10
Anf. 11 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M)	12
Anf. 12 MARIE NORDÉN (S) replik	14
Anf. 13 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M) replik	14
Anf. 14 MARIE NORDÉN (S) replik	15
Anf. 15 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M) replik	15
Anf. 16 JONAS ERIKSSON (MP).....	15
Anf. 17 ANNIE JOHANSSON (C).....	16
Anf. 18 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	19
Anf. 19 MONICA GREEN (S).....	20
Anf. 20 ANNIE JOHANSSON (C) replik.....	21
Anf. 21 MONICA GREEN (S) replik	21
Anf. 22 ANNIE JOHANSSON (C) replik.....	22
Anf. 23 MONICA GREEN (S) replik	22
(Beslut fattades under 17 §.).....	22
8 § Allmänna motioner om mervärdesskatt	23
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU19	23
Anf. 24 HANS OLSSON (S).....	23
Anf. 25 LENA ASPLUND (M).....	23
Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	25
Anf. 27 LARS GUSTAFSSON (KD).....	26
(Beslut fattades under 17 §.).....	27

9 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och

folkbokföring.....	27
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU20	27
Anf. 28 PETER PERSSON (S)	27
Anf. 29 HELENA LEANDER (MP).....	29
Anf. 30 JACOB JOHNSON (V)	30
Anf. 31 FREDRIK SCHULTE (M)	32
Anf. 32 PETER PERSSON (S) replik.....	34
Anf. 33 FREDRIK SCHULTE (M) replik	34
Anf. 34 PETER PERSSON (S) replik.....	35
Anf. 35 FREDRIK SCHULTE (M) replik	35
Anf. 36 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	36
Anf. 37 PETER PERSSON (S) replik.....	37
Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	38
Anf. 39 PETER PERSSON (S) replik.....	38
Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	39
Anf. 41 JACOB JOHNSON (V) replik	39
Anf. 42 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	40
Anf. 43 JACOB JOHNSON (V) replik	40
Anf. 44 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	41
Anf. 45 KARIN NILSSON (C).....	41
Anf. 46 LARS GUSTAFSSON (KD)	43
Anf. 47 PETER PERSSON (S) replik.....	45
Anf. 48 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	45
Anf. 49 PETER PERSSON (S) replik.....	45
Anf. 50 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	46
Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	46
Anf. 52 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	49
Anf. 53 PETER PERSSON (S) replik.....	50
Anf. 54 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	50
Anf. 55 PETER PERSSON (S) replik.....	51
Anf. 56 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	51
(Beslut fattades under 17 §.)	51

10 § Allmänna motioner om punktskatter 52

Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU21	52
Anf. 57 HANS OLSSON (S)	52
Anf. 58 HELENA LEANDER (MP).....	53
Anf. 59 DAVID LÅNG (SD).....	55
Anf. 60 JACOB JOHNSON (V)	57
Anf. 61 LENA ASPLUND (M)	58
Anf. 62 HELENA LEANDER (MP) replik	61
Anf. 63 LENA ASPLUND (M) replik	62
Anf. 64 HELENA LEANDER (MP) replik	62
Anf. 65 LENA ASPLUND (M) replik	63
Anf. 66 HANS OLSSON (S) replik	63
Anf. 67 LENA ASPLUND (M) replik	64
Anf. 68 HANS OLSSON (S) replik	64
Anf. 69 LENA ASPLUND (M) replik	64

Anf. 70 JACOB JOHNSON (V) replik	65	Prot. 2010/11:69
Anf. 71 LENA ASPLUND (M) replik	65	9 mars
Anf. 72 JACOB JOHNSON (V) replik	65	
Anf. 73 LENA ASPLUND (M) replik	66	
Anf. 74 GUNNAR ANDRÉN (FP)	66	
Anf. 75 HANS OLSSON (S) replik	68	
Anf. 76 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	69	
Anf. 77 HANS OLSSON (S) replik	69	
Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	70	
Anf. 79 HELENA LEANDER (MP) replik	70	
Anf. 80 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	71	
Anf. 81 HELENA LEANDER (MP) replik	71	
Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	72	
Anf. 83 KARIN NILSSON (C)	72	
Anf. 84 HELENA LEANDER (MP) replik	75	
Anf. 85 KARIN NILSSON (C) replik	75	
Anf. 86 HELENA LEANDER (MP) replik	76	
Anf. 87 KARIN NILSSON (C) replik	76	
Anf. 88 LARS GUSTAFSSON (KD)	77	
Anf. 89 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	79	
Anf. 90 HANS OLSSON (S) replik	80	
Anf. 91 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	80	
Anf. 92 HANS OLSSON (S) replik	81	
Anf. 93 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	82	
Anf. 94 KEW NORDQVIST (MP)	82	
Anf. 95 JAN-OLOF LARSSON (S)	84	
Anf. 96 ULF BERG (M)	85	
Anf. 97 MONICA GREEN (S)	86	
(Beslut fattades under 17 §.)	87	
11 § Följdändringar inom skatte- och tullområdet med		
anledning av Lissabonfördraget	87	
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU27	87	
(Beslut fattades under 17 §.)	87	
12 § Ändring av reglerna om uppgiftsskyldighet för ägare av		
elproduktionsenheter	87	
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU28	87	
(Beslut fattades under 17 §.)	87	
13 § Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande		
inom Europeiska unionen	87	
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU16	87	
Anf. 98 PATRICK RESLOW (M)	87	
(Beslut fattades under 17 §.)	88	
14 § Kontroll av Europols verksamhet	88	
Justitieutskottets utlåtande 2010/11:JuU21	88	
(Beslut fattades under 17 §.)	88	
15 § En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell		
handlingsplan 2010–2015	89	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU3	89	

Anf. 99 HANS BACKMAN (FP)	89
Anf. 100 RAIMO PÄRSSINEN (S)	89
Anf. 101 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	93
Anf. 102 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	96
Anf. 103 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	97
Anf. 104 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	97
Anf. 105 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	98
Anf. 106 MEHMET KAPLAN (MP)	98
Anf. 107 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	100
Anf. 108 MEHMET KAPLAN (MP) replik	100
Anf. 109 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	100
Anf. 110 MEHMET KAPLAN (MP) replik	100
Anf. 111 ISMAIL KAMIL (FP)	101
Anf. 112 ANNIKA QARLSSON (C)	103
(forts. 18 §)	105
Ajournering	105
Återupptagna förhandlingar	105
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 mars	106
MJU12 Klimatpolitik m.m.	106
MJU21 Utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen m.m. – en samlad marknadsordning	107
CU15 Associationsrättsliga frågor m.m.	107
CU17 Naturresursfrågor och vattenrätt	107
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	108
FiU28 Statlig förvaltning	108
FiU29 Offentlig upphandling	109
SkU19 Allmänna motioner om mervärdesskatt	110
SkU20 Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring	110
SkU21 Allmänna motioner om punktskatter	111
SkU27 Följdändringar inom skatte- och tullområdet med anledning av Lissabonfördraget	112
SkU28 Ändring av reglerna om uppgiftsskyldighet för ägare av elproduktionsenheter	112
JuU16 Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen	113
JuU21 Kontroll av Europols verksamhet	113
18 § (forts. från 15 §) En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015 (forts. AU3)	113
Anf. 113 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	113
Anf. 114 ANNIKA QARLSSON (C) replik	114
Anf. 115 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	114
Anf. 116 ANNIKA QARLSSON (C) replik	115
Anf. 117 JOSEFIN BRINK (V)	116
Anf. 118 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	120
Anf. 119 JOSEFIN BRINK (V) replik	120
Anf. 120 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	121

Anf. 121	JOSEFIN BRINK (V) replik	121	Prot. 2010/11:69
Anf. 122	PENILLA GUNTHER (KD)	122	9 mars
Anf. 123	JOSEFIN BRINK (V) replik	125	
Anf. 124	PENILLA GUNTHER (KD) replik	125	
Anf. 125	JOSEFIN BRINK (V) replik	126	
Anf. 126	PENILLA GUNTHER (KD) replik	126	
Anf. 127	RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	127	
Anf. 128	PENILLA GUNTHER (KD) replik	127	
Anf. 129	RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	128	
Anf. 130	PENILLA GUNTHER (KD) replik	128	
Anf. 131	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	129	
Anf. 132	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	132	
Anf. 133	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	132	
Anf. 134	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	132	
Anf. 135	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	133	
Anf. 136	MONICA GREEN (S)	134	
	(Beslut skulle fattas den 10 mars.)	134	
19 §	Anmälan om interpellationer	135	
20 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	135	
21 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	136	
22 §	Kammaren åtskildes kl. 18.03	137	

Tryck: Elanders, Vällingby 2011